

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
499

Subotica, 19. listopada 2012. Cijena 50 dinara

ODLIKOVANI SRIJEMCI

ZAVITNI DAN U MONOŠTORU

HRANA ZA EUROPU
IZ UVOZA

SUBOTICA SVE
NEUREĐENIJA I KAOTIČNIJA

INTERVJU
IVANA DULIĆ MARKOVIĆ

PRAZNIK HRVATSKE
ZAJEDNICE
PROSLAVLJEN U
PETROVARADINU

SUBOTICA**GAS**

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Ponuda za desetku!

OROČENI DEVIZNI DEPOZIT S ISPLATOM

5+5=5,50%

Vrsta depozita	OROČENI DEVIZNI DEPOZIT SA ISPLATOM DEPOZITA I PRIPADAJUĆE KAMATE PO ISTEKU ROKA OROČENJA			
Valuta	EUR			
Iznos depozita	5.000,00			
Visina stope Poreza na prihod od kapitala	15,00%			
Rok 10 mjeseci	Visina godišnje NKS	EKS	iznos poreza	Ukupan iznos depozita za isplatu
	5,50%	4,67%	34,18	5.193,66
Promjenljivost kamatne stope	fiksna			

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Dobar primjer

Utorak je u Petrovaradinu proslavljen jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji – Dan rođenja bana Josipa Jelačića, tijekom kojeg je predstavljena i knjiga »Prognanik iz svijeta svjetlosti – život i djelo Stanislava Prepreka«, objavljena u povodu 30. obljetnice smrti ovog hrvatskog književnika i skladatelja iz Vojvodine.

Koncem sljedećeg tjedna, programima u Subotici i Baču bit će obilježena 100. obljetnica rođenja fra Beata Bukinca, a u Šidu će biti proslavljen jubilej 80 godina rimokatoličke župne crkve u tom mjestu.

Jučer su u Subotici započeli Dani Balinta Vujkova, na kojima će po prvi puta biti proglašena najbolja knjiga za proteklu godinu, dodjelom novouspostavljene nagrade »Emerik Pavić«, uz već tradicionalnu nagradu »Balint Vujkov – Dida« koja se dodjeljuje za životno djelo na području književnosti.

Stoga je važno još jednom podsjetiti kako je ovo »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«, projekt koji se realizira pod vodstvom Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a u suradnji s drugim hrvatskim institucijama i udrugama te Rimokatoličkom crkvom u Srbiji. Dakle, zajedničkim snagama, što je svakako dobar primjer.

Narod koji poštuje svoje velikane, koji ne zaboravlja svoju povijest, mogao bi računati na vlastitu opstojnost i u teškim vremenima globalizacije i u manjinskom položaju, izvan prostora države matičnog naroda kojemu pripada. A koliko smo u tomu uspjeli, sudit će generacije iza nas. Nadamo se, pamtit će nas po dobru.

J.D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Na dan rođenja bana Jelačića

SJEDNICA HNV-A U PETROVARADINU.....6-7

TEMA

Drugi Poljoprivredni forum u Subotici

HRANA ZA EUROPU IZ UVOZA..14-15

INTERVJU

Dr. sci. Ivana Dulić-Marković, konzultantica u SEEDEV

TKO BRINE O SELU?.....12-13

SUBOTICA

Zaustavljeni rušilački planovi?

GRAD SVE NEUREĐENIJI I KAO-TIČNIJI.....18-19

DOPISNICI

Odlikovani Srijemci

NA DOBROBIT NAŠE HRVAT-SKE.....24-25

KULTURA

Obilježavanje 100. obljetnica rođenja fra Beata Bukinca

UTEMELJITELJ POVIJESNIH ISTRAŽIVANJA O BAČKIM HRVATIMA...30

SPORT

Božidar Tumbas, nogometni vratar

NA GOLU JEDINE NEPORAŽENE ŠVEDSKE MOMČADI.....49

Nit' baba nit' djevojka

Počela je jesen, održavaju se prigodne svečanosti, uživa se u darovima prirode. Istini za volju izgleda kako će uskoro biti potrebno i grijati se, pa pri tome i suočiti se s novim cijenama energenata, ali ostanimo za čas još kod prirode.

Pokraj ovih jestivih darova prirode, ne zaboravimo i one druge. Naime, lišće. Ulice su prošarane smeđim i žutim lišćem, krasnim koloritom jeseni. A prošarane su lišćem jer ljudi imaju sve manje vremena skupiti ga, kako kultura nalaže. U onim mirnim vremenima ljudi su svojom osnovnom obavezom smatrali održanje čistoće oko svoje kuće. Natjecali su se tko će imati uređeniju okolicu. Oni koji su »zaboravljali« čistiti otpatke oko svojeg doma bili su suočeni s prezrivim pogledima.

Danas više nije tako. No, razlog nije samo u tome što nemamo vremena. To da se više i teže radi, da manje ima vremena za obitelj, pa ga ne treba bacati na sekundarne stvari, možda je samo izgovor i tek ponekad činjenica. Možda nebriga leži u drugom razlogu.

Građani možda ne vide razlog da plaćaju javnim poduzećima čišćenje grada, a da gledaju kako ti radnici sjede u parku i čekaju da prođe radno vrijeme. Prije neki dan osam je radnika čekalo i gledalo jednoga dok je popravljao svoj stroj. S druge strane, komunalno poduzeće ubire novac od svih građana, a čisti samo centar grada. Zar to nije diskriminacija? Konačno, taj isti građanin mora plaćati Parking servisu za to što parkira ispred svoje kuće. Doista se postavlja pitanje zašto bi onda on čistio ispred svoje kuće, zašto ne čisti Čistoća ili Parking?

U ovoj tranzicijskoj eri kao da smo se zaglavili između onoga što je prošlo i odumrlo i onoga što doći neće, uglavljeno smo u kreativnom kaosu i ima opravdanja za sve. Liderima se čini normalnim tražiti od građana da obavljaju i svoje obveze i obveze sustava, a i da ih uz to još naplaćuju putem javnih poduzeća.

Nažalost, to nije konačnica, može biti i gore od toga, a to je djelomična privatizacija tih javnih poduzeća. Nekako smo se navikli na to da imovina mjesnih zajednica ne pripada njima jer je zbog kompliciranih vlasničkih struktura ona otuđena u privatizaciji. Gradska imovina nije gradska ali smo se navikli na to, isto je i s pokrajinskom. Kada i vlasništvo nad onime što su generacije stvarale desetljećima prijeđe u privatne ruke, makar će se znati što je čije – bez iluzije.

Kada se provede privatizacija na lokalnoj razini, a vjerojatno će zbog lošeg gospodarenja morati prije ili kasnije, možda ćemo moći tražiti čist račun. Ono što više zabrinjava je mogućnost da se kroz takozvana »privatno-javna partnerstva« stvar još jednom zamagli. Ako pristanemo kao građani na privatno-javno partnerstvo, to bi značilo da prihvaćamo da ako tvrtka radi pozitivno onda privatnik odnese profit, a kada se ta ista tvrtka nađe u gubitku, onda putem proračuna građani moraju isplatiti dug te tvrtke. U »banana« državama imaju bogato iskustvo s time, nama se ta ideja pakira kao novo dostignuće kapitalizma, dok se u biti radi o prijevari.

Nikola Perušić

NA DAN ROĐENJA BANA JELAČIĆA

Sjednica HNV-a u Petrovaradinu

Prijedlog da Tomislav Žigmanov bude ponovno izabran za ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata jednoglasno je prihvaćen

Hrvatsko nacionalno vijeće održalo je u utorak, 16. listopada, 36. redovitu sjednicu. Sjednica Vijeća održana je na dan rođenja bana Josipa Jelačića, jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji, u kući gdje je on rođen – u Petrovaradinu.

Od osamnaest točaka koliko je sadržavao dnevni red, najveću polemiku izazvali su zapisnici s prethodnih sjednica i uzastopno održavanje posljednjih nekoliko sjednica telefonskim putem. Dopredsjednik *Mata Matarić* izrazio je nezadovoljstvo takvim načinom organiziranja sjednica naglašavajući kako se zbog takvih sjednica dogodilo da točke dnevnog reda u saizvu ne odgovaraju usvojenim odlukama, odnosno onome za što su vijećnici glasovali na telefonskim sjednicama. Sličnu primjedbku imala je i vijećnica *Josipa Ivanković* naglašavajući kako su telefonske sjednice nedopustive posebno kada se radi o imenovanjima kao što je bio slučaj imenovanja ravnatelja NIU »Hrvatska riječ«. Predsjednik HNV-a *Slaven Bačić* demantirao je izjave o nedopustivosti ovih sjednica pozivajući se na statut tvrdeći kako se te sjednice ne zlorabe nego su se zbog kratkoće rokova i poteškoća u financiranju nastalih nakon izbora održavale na taj način.

Prijedlog da *Tomislav Žigmanov* bude ponovno izabran za ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata jednoglasno je prihvaćen. U ime skupine iz Sombora, *Mata Matarić* je pohvalio prethodni rad *Žigmanova* ukazujući da je on doprinio afirmiranju hrvatske riječi i obrazovanja u području Podunavlja. *Mato Groznica* je u ime srijemskih udruga naglasio kako je *Žigmanov* na mjestu ravnatelja ZKVH-a »podigao visoko ljestvicu« i pokazao što znači biti ravnatelj jedne takve ustanove. Pohvalama su se pridružili i tajnik HNV-a *Željko Pakledinac* i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* koji je podržao *Žigmanova* u ime skupine iz Subotice riječima da profesionalno obnaša dužnost ravnatelja, kao i da je hrvatska zajednica počašćavana što ima takvu osobu koja je s narodom i iz naroda.

Vijećnici su donijeli odluku o davanju mišljenja za ravnateljicu Osnovne škole »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru i dali pozitivno mišljenje o kandidatkinji *Mariji Mrgić*. Donesena je i odluka o izmjeni odluke o utvrđivanju institucija od značaja za hrvatsku zajednicu na području Grada Subotice, odluka o davanju pozitivnog mišljenja na prijedlog odluke o raspoređivanju proračunskih sredstava Grada Subotice nacionalnim vijećima nacio-

nalnih manjina. Na sjednici su izabrani i novi članovi Nadzornog odbora NIU »Hrvatska riječ« i to: *Ivan Ušumović* za predsjednika, *Ladislav Suknović* za člana i *Ljubica Vujković Lamić* za članicu iz reda uposlenika. Vijećnici su uvažili i ostavku vijećnice *Olge Horvat*, a umjesto nje verificiran je mandat *Stanislavi Stantić-Prčić* s Hrvatske liste za europsku Srbiju.

Vijećnici su upoznati i s informacijom pokrajinskog pučkog pravobranitelja koji je reagirao na predstavku HNV-a u svezi s postupanjem Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje koje je učinilo nepravilnost u radu propustivši zatražiti mišljenje od HNV-a za davanje prijedloga za raspodjelu sredstava iz pro-

računa APV ustanovama, manifestacijama i udrugama u 2012. godini.

Sjednici je nazočilo 17 vijećnika.

Mila Horvat

REAGIRANJE IVANE DULIĆ MARKOVIĆ Opasan mehanizam

Povodom teksta objavljenog u Hrvatskoj riječi u broju 498., dana 12.10.2012, na strani 10, pod naslovom »Važno je ne prezivati se Dulić«, molim da se u skladu s članom 47 i članom 56 Zakona o javnom informiranju objavi sljedeće:

Ja sam ponosna što sam dio fine hrvatske grane u Vojvodini, još više na svoju veliku porodicu Dulić, ali ne dozvoljavam da se moje ime i tragedija koju je prošla moja obitelj koristi za politikanstvo i pripisivanje kolektivnih grijehova (ili zasluga) svim Hrvatima ili svim Dulićima. Pokušaj da se pojedinačni slučaj tumači i identificira s cijelom zajednicom je opasan mehanizam koji će ugroziti druge pojedince, napore i uspjehe svih građana hrvatske nacionalnosti u Srbiji u svemu onom konstruktivnom, pametnom i ljudskom što čine. Naročito sam pogođena stavljanjem u isti kontekst mog slučaja sa slučajem Olivera Dulića. Napadi na mene su bili vrlo jasno definirani: napadi na moje hrvatsko podrijetlo i užasne laži protiv mog oca, koji je ubrzo nakon toga i umro od srčanog udara.

Protiv zla koje čine tabloidi ili koji se čine putem drugih mehanizama političkih i tajkunskih obračuna treba se boriti svaki dan (svaki dan netko je napadnut i osuđen bez procesa, optužnice, svaki dan nekom je uništen život), a ne samo onda kad su usmjereni protiv nas osobno ili naših interesa.

SJEDNICA VIJEĆA DSHV-a

Poštovati izbornu volju građana

»U sjedištu DSHV-a u Subotici, u petak 12. listopada 2012. godine, održana je IV. po redu sjednica Vijeća DSHV-a. Prije početka sjednice članovima Vijeća predstavio se novi generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*. Tijekom rasprave postavilo se i pitanje daljnjeg razvitka demokracije u Srbiji imajući u vidu novonastalu situaciju u političkom životu države, te pitanje koalicijskog sporazuma s Demokratskom strankom u svezi s predstojećim izborima u toj stranci, a nesumnjivo najznačajnijeg koalicijskog partnera DSHV-a«, navodi se u priopćenju ove stranke.

»DSHV smatra da su predstojeći izbori u toj stranci unutarnja stvar te stranke, ali su vijećnici stajališta da će stajališta Pokrajinskog odbora te stranke poštovati, jer je to od bitnog utjecaja za položaj Hrvata u Vojvodini i Hrvata u Republici Srbiji.

Vijeće DSHV-a je stajališta da postojeći koalicijski ugovor s Demokratskom strankom za sada nema alternativu, kao i da samo Skupština DSHV-a može promijeniti odluku o izboru koalicijskog partnera, jer je ona donijela odluku o koalicijskom sporazumu s Demokratskom strankom. DSHV smatra da su prošli izbori pokazali izbornu volju građana i da se ta izborna volja ima poštovati. Protivimo se bilo kakvoj promjeni u vlasti i na pokrajinskoj i na lokalnoj razini, jer građani nisu nikoga ovlastili da trguje mandatima, i za slučaj da se takva težnja pojavi DSHV neće odstupiti od toga da se izborna volja poštuje, u protivnom, opravdano je pitanje, je li izbora bilo?!«

PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI PROSLAVLJEN U PETROVARADINU

Dan rođenja bana Jelačića

Misa u crkvi svetog Jurja * Svečana akademija * Predstavljena knjiga Stanislava Prepreka

Dan rođenja bana Josipa Jelačića, jedan od četiri praznika koje hrvatska nacionalna zajednica slavi u Republici Srbiji, proslavljen je u Petrovaradinu u utorak, 16. listopada. Njegujući kulturu sjećanja, hrvatska zajednica na ovaj način obilježava lik i djelo bana Josipa Jelačića. Slavni hrvatski ban rođen je 16. listopada 1801. godine u Petrovaradinu. Osim što je bio general i hrvatski ban, što je ukinuo kmetsvo, borio se i za izgradnju hrvatskog kazališta, za hrvatski jezik, izdavanje školskih udžbenika na hrvatskom jeziku, za rješavanje sličnih problemima s kojima se hrvatska zajednica danas ovdje mnogo godina poslije nanovo bori.

VELIKI DOGAĐAJ

Svečanoj akademiji u čast bana Jelačića prethodila je sveta misa u crkvi svetog Jurja u Petrovaradinu, koju je predvodio biskup mons. Đuro Gašparović, a pratio ju je zbor

HKPD-a »Jelačić«. U povijesti biskup Gašparović je naglasio kako je ovaj praznik veliki događaj: »Danas se spominjemo dana jednoga rođendana i dana jednoga krštenja. Svjesni smo da po rođenju postajemo članovi svojih obitelji i svoga naroda, a po krštenju članovi Crkve. Tako se danas u ovoj svetoj misi spominjemo hrvatskoga bana Josipa Jelačića, koji je rođen u Petrovaradinu 16. listopada 1801. godine i tako postao član svoje obitelji i hrvatskog naroda. Istoga dana kršten je u crkvi svetog Jurja i po krštenju postao je Josip član Katoličke crkve. Postao je po rođenju Hrvat, pripadnik hrvatskog naroda, a po krštenju kršćanin i vjernik, pripadnik Crkve, što je i ostao do konca svog života«.

»Prirodno je i zdravo voljeti svoj dom, voljeti svoju obitelj, kulturu, narod i jezik, čuvati svoj identitet. Pred nama je čovjek kršćanin, vjernik koji nastoji što bolje izvršiti svoje vjerničko, ljudsko i uopće društveno poslanje i koji je sretan kada osjeti

da mu se prizna sloboda savjesti, vjeroispovijedi i javnoga okupljanja zbog vjerskih ciljeva, kao što i mi pokazujemo ovdje večeras«, kazao je mons. Gašparović ističući da svatko ima pravo da mu se prizna nacionalno podrijetlo, većinsko ili manjinsko, pa tako i Hrvati imaju pravo da im se prizna i postojanje, život i djelovanje hrvatske zajednice ovdje u Srbiji.

SVEČANA AKADEMIJA

Svečani program akademije izvedbom skladbe »Moj Srijem« otvorio je zbor HKPD-a »Jelačić« pod ravnanjem Vesne Kesić-Krsmanović. Pozdravljajući nazočne, predsjednik HNV-a Slaven Bačić naglasio je posebnost ovog praznika: »Ove je godine praznik rođenja bana Jelačića poseban na nekoliko načina – poklapa se i s izdavanjem knjige djela Petrovaradinca Stanislava Prepreka i s obnovom fasade kuće bana Josipa Jelačića u kojoj je danas održana i sjednica HNV-a. HNV pomaže i

uvijek će pomoći u ostvarivanju manjinskih prava u zemlji u kojoj živimo i da se kao pripadnici hrvatskog naroda prepoznavamo u Republici Srbiji«, kazao je Bačić. Naglasio je da je ove godine Dan rođenja bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu obilježen trudom i zajedničkim radom više hrvatskih ustanova – HNV-a, Katoličke crkve, ZKVH-a i HKPD-a »Jelačić«.

Savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu Mario Zadro čestitajući praznik kazao je: »Imali smo vojnog junaka kao što je ban Josip Jelačić, kulturne junake kao što je Stanislav Preprek, dva srijemska, hrvatska sina koji su se borili za hrvatske interese. Njihov primjer može dati poticaj jedinstvu unutar hrvatske zajednice i nastavite raditi s upornošću koju su oni imali, i tako svaki na svoj način pomognite hrvatskoj zajednici.«

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba Marin Knezović je nazočnima poručio: »Svojim opstankom na ovim prostorima vi pred-

Zbor »Jelačić«

Priredivač knjige o Stanislavu Prepreku Ivan Balenović

stavlja dragocjenost, kako zemlji za koju vežete svoje etničko podrijetlo tako i državi u kojoj boravite i kojoj svojim svakodnevnim radom doprinosite. Hrvati svojim postojanjem na području Srbije predstavljaju prevrtnu vezu Hrvatske s istočnim Podunavljem i dubokim Balkanom. S druge strane, svojoj državi pomažu otvoriti vrata prema srednjoj Europi i zapadnoj kulturi. Opstanak i razvoj hrvatske zajednice u Srbiji može objema državama donijeti političku, kulturnu i gospodarsku korist. U interesu razvoja svih dionika politike prema Hrvatima u Srbiji moramo odbaciti sve predrasude, jer one na kraju štete svima. Ako se budemo držali toga Hrvati u Srbiji će prosperirati, kao i države koje ih povezuju. Hrvatska matica iseljenika dat će svoj najveći mogući doprinos tomu», kazao je Knezović.

U ime Grada Zagreba i u ime gradonačelnika *Milana Bandića* nazočnima se obratio *Pavle Kalinić*, pročelnik Ureda za upravljanje u hitnim situacijama: »Preko HNV-a dana je mogućnost da se Hrvati očuvaju na kulturološkoj razini, da budu međusobno dobro povezani, time i oslonjeni i na svoju maticu i tako budu jedan od mostova povezivanja Hrvatske i Vojvodine. Grad Zagreb pomaže koliko može«, rekao je Kalinić i ocijenio kako je

bi ključno bilo pojačati suradnju.

PREDSTAVLJENA KNJIGA O STANISLAVU PREPREKU

Proslava praznika rođenja bana Jelačića odvijala se i u znaku obilježavanja Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, ovaj put u čast Petrovaradinca *Stanislava Prepreka*. Tim povodom prvi

U istarskoj konobi

put predstavljena je knjiga posvećena ovom velikanu u nakladi Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanov* kazao je: »Danas po prvi put predstavljamo knjigu 'Prognanik iz svijeta svjetlosti – život i djelo Stanislava Prepreka' u povodu obilježavanja 30. godina od smrti jednog od prvih ljudi hrvatske kulture 20. stoljeća u Vojvodini. Kada je u pitanju sjećanje i kada je u pitanju znanje pripadnika hrvatske zajednice o vlastitoj

povjesti još uvijek, na žalost, postoje brojni deficiti. Oni su posljedica, s jedne strane, kasno nastalih suvremenih institucija koje tome služe, a s druge strane posljedica su politika koje prema Hrvatima u Republici Srbiji još uvijek postoje i koje se mogu označiti kao politike prešućivanja i nijekanja. Ukoliko unutar vlastitog kulturnog prostora ne izgradimo odnos i sjeća-

djelovati na tome planu da se s jedne strane vlastitim i dostojanstvenim nastojanima i radom upravo izdaju ovakva za nas i kulturu Hrvata u Vojvodini kapitalna djela«. O ovom, za hrvatsku kulturu značajnom djelu govorio je i priredivač *Ivan Balenović*, koji je višegodišnjim radom u suradnji s prof. *Đurom Rajkovićem* sakupio svo književno naslijeđe Stanislava Prepreka. Balenović je govorio o impresivnom glazbenom opusu Stanislava Prepreka, kao i o njegovom pjesničkom stvarateljstvu, o Prepreku kao stvaratelju, učitelju, čovjeku i napose o onome što su drugi rekli o njemu dotičući tako samo vrh od onog što Preprek odista jest.

Na kraju svečane akademije s riječima zahvale nazočnima se obratio i *Josip Pokas*, predsjednik HKPD-a »Jelačić«. Zbor »Jelačić« izveo je i skladbe Stanislava Prepreka »Od istoka sunčanoga«, »Jasna kao sunčev trag«, »Ljubimo te naša diko« i »Ustani bane«.

Mila Horvat

Zastave na Gradskoj kući u Subotici i zgradi Županije u Somboru

Povodom obilježavanja Dana rođenja bana Jelačića, praznika hrvatske zajednice u Srbiji, na Gradskoj kući u Subotici i zgradi Županije u Somboru – sjedištu Gradske uprave Grada Sombora, u utorak, 16. listopada, bile su istaknute zastave hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

Z. V.

ENIGMATSKA POLITIČKA DEŠAVANJA U SRBIJI

Postizborni sraz se zahuktava

I nakon 5 mjeseci, još ima neizvjesnosti * Dačić postao čovjek broj 1 * Za sve okrivili – Olivera Dulića?!

Proteklo je pet mjeseci od velikih izbora na kojima se Srbija odlučivala za nositelje politike na svim razinama vlasti. No, čini se kako izborni rezultat još nije u potpunosti svaren. Mnogima je zastao kamen u grlu, dok su drugi krenuli grlom u jagode. Ono što se činilo kao rutinsko izjašnjavanje građana između *Borisa Tadića* i *Tomislava Nikolića*, toliko puta viđeno, a osim toga referendum za potporu najsnažnijoj koaliciji – dovelo je u konačnici do tektonskog poremećaja čiji se seizmički efekt osjetio i do Bruxellesa, Washingtona i Moskve. Napravili smo mali inventar tih previranja, jer bi za opis svih dešavanja bila potrebna knjiga.

NOVA KOALICIJA

Da nešto nije baš sasvim u redu dalo se naslutiti kada je lider Socijalističke partije Srbije u izornoj noći ponesen atmosferom, ali sa zastrašujućim žarom u očima izjavio kako se ne zna tko će biti predsjednik, ali da se zna tko će biti premijer – misleći na sebe.

Višetjedna sapletanja nositelja politike to su učvrstila. Stara koalicija DS se razbila, a socijalisti su se priključili taboru srpskih naprednjaka. Mrtvorodena deklaracija pomirenja ljevičarskih DS-a i SPSa od prije 4 godine time je pokopana, a nastala je nova vlada bez ideološke pozadine.

NOVA VLADA

Dogovor između lidera SPS-a *Ivice Dačića* i čelnika SNS-a *Aleksandra Vučića* rodio je novu vladu. Veliki

come-back na javnoj sceni ostvario je čuveni *Velimir Ilić*, graditelj i bivši gradonačelnik Čačka koji će dugo ostati upamćen po šutiranju novinara tijekom intervjua te izjavom svojim ljudima da bi tolerirao da malo krađu, no da oni krađu mnogo.

TENZIJE REPUBLIKA-POKRAJINA

Ono što je odmah upalo u oči nakon formiranja vlasti je nesklad republičke i pokrajinske vlasti. Pokušaj natjerivanja SPS-a nazad u staru koaliciju prijetnjom istjerivanja iz pokrajinske vlasti nije bio uspješan jer su se oni u međuvremenu usidrili i u vlasti grada Beograda, pa su se odlučili za veći »kolač«. Stoga su sudjelovali u novosadskom prevratu kada je srušena vlast s većinom DS-a i uspostavljena nova vlast na čelu sa SNS-om. Kroz ova dešavanja se stekao dojam kako Demokratska stranka strateški neće uspjeti zaštititi mnogo od svojih pozicija. Pozicije u Beogradu brani *Đilas* svojom politikom koja izlazi izvan okvira DS-a, čak je predlagao i suradnju sa SNS-om. Pokrajina je ostavljena sebi, to jest pokrajinskom premijeru *Bojanu Pajtiću*. Pajtić postavivši na čelo pokrajinske skupštine lidera *Saveza vojvođanskih Mađara Istvána Pásztora* brani zadnje pedlje autonomije. Gledajući određena lica u republičkoj vlasti i njima nasuprot osobe na pokrajinskim pozicijama, teško je otići se dojmima kako se odvija deformirano ponavljanje »crnog decenija« devedesetih. Pitanje autonomije je i ovog puta kost u grlu.

ČOVJEK ODLUKE

Ivica Dačić, premda je lider stranke koja ne spada u najznačajnije u Srbiji i koja cenzus održava predizbornim koalicijama s *Krkobabićevim* umirovljenicima i *Palminim* lokalpatriotima, ipak je uspio opravdati epitet »najboljeg učenika«. Pokopao je one koji su mu protekle 4 godine u Vladi Srbije sjedili iznad glave i postao je de facto najsnažnija osoba u državi. Njegova riječ je najglasnija, njegova moć najsnažnija. Ne treba zaboraviti kako je tijekom premišljanja o novoj vladajućoj većini on posjetio dva puta Moskvu, a ta putovanja su ostala pod velom misterije, jer se nije javno objavljivalo s kime se i povodom čega sastajao. Bilo kako bilo, na njegova vrata sada kuca velik broj ljudi koji žele osigurati svoju egzistenciju potpisujući pristupnice SPS-u. Na neobičan način, sada se u SPS-u sreću bivši aktivisti oprečnih ideologija, pokopani radikali i uplašeni demokrati.

ČOVJEK IZA ODLUKE

No, mali korak za Dačića, a veliki korak za Srbiju uskladio je i veliki mag srpske političke scene *Mladen Dinkić*, kome se pružila šansa da ima zadnju riječ u višegodišnjem duelu taštine s *Borisom Tadićem*. Nakon skandaloznog priznanja o taktici za dobivanje proteklih izbora putem obećanja o besplatnim akcijama vrijednim tisuću eura, Dinkić je ustao iz jame koja mu je bila namijenjena i okrenuo je ploču. Nakon elegantnog izmicanja od sraza prvo *Košunice*, a sada i Tadića, ostaje nam da vidimo kako će izgledati suradnja s Dačićem

i Vučićem. Da bi došao do te točke, Dinkić je morao ukrotiti neposlušne regionaliste iz Novog Sada, naime *Maju Gojković* koja je sa svojom skupinom navijala za Tadića i možda napredovanje u stranci. I da ne zaboravimo, morao je promijeniti naziv političke grupacije, umjesto stranke G 17+ čiji je lider bio, na ovim izborima je startao ispred Ujedinjenih regiona Srbije koji su registrirani kao nevladina udruga!

TIHI ČOVJEK

U najvećoj tišini je stranu promijenila i stranka *Rasima Ljajića*, još jednog socijaldemokrata koji se pridružio Dačićevom taboru, zarad viših interesa. Taj otklon od DS-a nije mogao biti neočekivan za one koji su prozreli dugogodišnje građenje mita o ovom čovjeku. Promatrači sa Zapada držali su nevjerovatnim da jedna osoba bude istodobno lider dvije stranke koje imaju iste skraćeniце (Sandžačke demokratske partije i Socijal-demokratske partije) od kojih je jedna ljevičarska a druga desničarske provenijencije. Nakon izbora »pao« je i prvi Ljajićev čovjek u Subotici, *Dejan Antić*, u policijskoj akciji koordiniranoj s vrha, ali također u određenoj diskreciji.

ČANKOV GROMOGLASNI PAD

Nedavni odlazak u kafić na padini Fruške gore čini se zapečatio je političku sudbinu *Nenada Čanka*, ikone vojvođanskog autonomizma, a sudbinu njegove stranke doveo pod veliko pitanje. Kako li se moglo dogoditi da jedan slučajan kavanski susret

dovede to toliko dalekosežnih posljedica, vjerojatno će ostati enigma. Brojne kontroverze s obiju strana, i tučenog i onoga koji je tukao svakodnevno isplivavaju na površinu, zagađujući etar.

»ČISTI« NAPREDNJACI

Na koncu ispada kako su nakon izbora možda najčistiji ostali pobjednici izbora, naprednjaci. *Tomislav Nikolić* je za razliku od svog prethodnika Borisa Tadića odlučio poštovati Ustav i odreći se stranačke funkcije, dok je lijepim režiranjem izbora na čelo stranke došao Aleksandar Vučić. SNS je pored ministarskih resora preuzela i čelno mjesto Narodne banke Srbije.

No, Vučićev angažman na rasvjetljavanju korupcije i rivalstvo s premijerom mogli bi ga koštati povjerenja koalicijskih partnera.

PREOKRET

Stranka *Čedomira Jovanovića* nije ostvarila ni približan uspjeh kakav je najavljan, ali se ipak nije žalila na izbornu prijevaru. Možda ćemo jednom saznati puno istinu o toj izbornoj noći, ali dok se to ne dogodi, možda će LDP biti najbolji nositelj baklje kojom se rastjeruje mitomanija koja je opet glavni politički tok u Srbiji. Preokreta u politici, čak i prema kosovskom pitanju će možda i biti, ali zasigurno ne na način koji predlaže Jovanović. A ukoliko se to ne dogodi, ova oporbena skupina mirno će čekati da se ostali akteri umore od hodanja kontra vjetra povijesti.

»UPRLJANI« DEMOKRATI

No, unutarstanačka kampanja Demokratske stranke u jednom je trenu nadišla sve dosadašnje. Teret izbornog poraza ipak će netko morati ponijeti, mada se mjesecima taj miomirisni otpad pokušava sakriti pod tepihom.

Tadićeva struja želi dokazati kako je neuspjeh došao zbog lošeg rada izbornog stožera u Beogradu pod vodstvom samodostatnog *Dragana Dilasa*, dok Dilas ukazuje na Tadića kao osobu koja je predugo donosila loše strateške odluke. Dok jednog javno mnijenje naziva manekenom, a drugog menadžerom bez političkog kursa, stanje se usijava. Tko će na koncu pobijediti ostaje da se vidi, a možda će najzanimljivija stvar biti brojanje glasova, jer je odlučeno da se glasuje po delegatskom principu. Treba podsjetiti kako je prije dvije godine tijekom izborne skupštine DS-a »pukao« sustav upravo tijekom brojanja glasova.

KANDIDATI ZA RENOVIRANJE

Najizgledniji kandidati za liderstvo u DS-u su Dragan Dilas koji uživa potporu gotovo svih pokrajinskih odbora i većine beogradskih, Boris Tadić kojeg podržava provincija, te *Zoran Živković* koji ne uživa naročitu podršku ali ostaje najbliži onome što je DS predstavljala tijekom mandata *Zorana Dindića*. Ako pobijedi Dilas, Tadić bi lako moglo doživjeti ono što je on priredio Čedi Jovanoviću i Zoranu Živkoviću prije 10 godina, a pobjeda Tadića bi vjerojatno dovela do raskola sa stranačkim operativcima koji su je omasovili kroz svoje projekte. Bilo kako bilo, profil stranke će se jako promijeniti.

DOKTOR META BROJ 1

Bivši dvostruki ministar spske Vlade i predsjednik Skupštine Srbije dr. *Oliver Dulić* stavljen je na stup srama, pripisuju mu se afere kojima jeftini tisak svakodnevno puni stupce. Izgleda kao da je okretni Subotičanin propao između sukobljenih stranačkih grupacija, pa su ga napali beogradski vukovi koji ga žele vidjeti utamni-

čenog. Mali broj »Dilasovih i Pajtićevih ljudi« stao je u njegovu zaštitu, odjednom se zaboravilo kako je taj ministar imao premijera iznad sebe, te šefa stranke i države koji su mu davali smjernice što raditi. U zanimljivom Dulićevom slučaju koga se očito selektivno napada, izgleda da je politička karijera došla do zalaška. Možemo se samo pitati što je u pozadini, hoće li biti konkretnijih optužbi od pukog preefikasnog modela postavljanja informatičke infrastrukture. Tadićeva izjava »da su takvi kao Dulić uništili DS« nije bilo samo prebacivanje krivnje već i poziv na političku likvidaciju. Naknadna izjava Tadića kako ga je Dulić »uvjerio da je čist« samo je dokaz kolebljivosti zbog koje je ova stranka izgubila izbore.

SUBOTICA NA NEPOZNATOJ KOORDINATI

Čini se kako cijenu Oliverove sudbine pojedinci žele naplatiti i na njegovom bratu *Modestu*, tj. skloniti ga s dužnosti gradonačelnika Subotice. Lako bi se moglo dogoditi da se neizvjesnost odulji dok traje istražni i sudski proces, a čini se kako o intenzitetu unutarstranačkih sukoba u DS-u ovisi stabilnost vlasti u Subotici i Somboru. Ako će Subotica opet biti oporbeni grad kao prije 20 godina, trebat će postaviti i neku ideološku podlogu, a istrošenost ranijih matrica to ne obećava, sve se pretvorilo u interesne sukobe.

IZMEĐU STRATEGIJE I IMPROVIZACIJE

Dio ove enigmatske slagalice svakako je Savez vojvođanskih Mađara koji je jedini uspio istodobno ostati neutralan sa SNS-om, a surađivati s DS-om. SVM stoji uz Pajtića po pitanju autonomije, ali sa subotičkim odborom DS-a ima stare račune koje će možda pokušati naplati-

ti. Ipak, čini se kako SVM za razliku od drugih stranaaka ipak više gleda unaprijed, da se više bavi sobom, ostavljajući uvijek otvorena vrata za razna nepredviđena dešavanja, kakvih u Srbiji ne manjka. Na čudesan način, ova je stranka uspjela otkloniti sa sebe odgovornost za projekte kojima su vodili njeni raniji predstavnici koji su kasnije promijenili svoje političke nazore, od *Istvána Ispánovicsa* do *Józsefa Kasze*. Stoga ne čudi nedavna izjava predsjednika Pásztora da su »se ugorali u vlast u Subotici« i da će ukoliko se uzdrma vlast u Subotici i SVM procijeniti svoje mogućnosti – te da su samo nakon par dana dodali kako te riječi nisu pravilno prevedene.

DSHV

U Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini saznajemo kako oni pažljivo prate ova dešavanja, a predsjednik *Petar Kuntić* nam je izjavio kako je koalicijska većina od 55 vijećnika za sada stabilna:

»Odluke se donose konsenzusom i promatrajući samo taj aspekt ne može se doći do zaključka da će i u Subotici doći do prekomponiranja vlasti. Čaršijske priče po gradu o tome da je već dogovorena nova kompozicija gradske uprave ostavljamo čaršiji. Nas interesuju samo dogovori i potpisani sporazumi. Potpisani koalicijski ugovor s DS-om na svim razinama vlasti i suradnja u vlasti u koaliciji gdje je dominantni čimbenik DS, a to su Subotica, Sombor, Apatin, Bač i Srijemska Mitrovica verificiran je na ovogodišnjoj izbornoj skupštini DSHV-a i samo izvanredna skupština može poništiti taj ugovor. Dakle, bit će onako kako bude odlučilo 325 izaslanika DSHV-a iz svih mjesta u Vojvodini gdje DSHV ima svoje ogranke«, pojasnio je Kuntić.

Nikola Perušić

DR. SCI. IVANA DULIĆ-MARKOVIĆ, KONZULTANTICA U SEEDEV

Tko brine o selu?

Počevši od 2007. godine pa sve do 2012. svake godine mjere ruralnog razvoja se smanjuju i postaju nepredvidive, jer se nikad ne zna koliko je sredstava namijenjeno i kada će biti objavljen i koliko će trajati natječaj

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

to samo na 4 posto ukupnog teritorija), istočna i zapadna obala SAD-a i sl. Područje Beograda je gospodarski najrazvijeniji dio Srbije u svakom pogledu. To je potpuno logično jer ne samo da bez ljudi nema ni resursa za proizvodnju, nego isto tako nema niti potrošnje, pa se nikome ne isplati ulagati u prodajnu infrastrukturu ili pak transport robe na mjesta gdje nema potencijalnih potrošača. Samim tim područja u kojima ne postoji dovoljna koncentracija stanovništva postaju manje konkurentna, jer nemaju pristup najboljim inputima i proizvodima.

HR: Kod nas se obično ruralni razvoj vezuje uz poljoprivredu (primjerice uz Ministarstvo poljoprivrede), no može li poljoprivreda biti jedina djelatnost koja će omogućiti vitalnost ruralnih područja?

Poljoprivreda nigdje u svijetu nije nositelj razvoja, pa neće biti niti kod nas. Poljoprivreda u ukupnim prihodima kućanstava u Srbiji je u 2011. sudjelovala samo s 3,7 posto, a u ruralnim područjima 7,8 posto, što je jasan signal da poljoprivreda ne pridonosi značajno ekonomiji nego više prehrambenoj sigurnosti. Na osnovi službene statistike koja prati raspoloživa sredstva kućanstava u gradskim i ostalim (ruralnim sredinama) može se zaklju-

čiti kako su na razini Srbije u 2011. godini iz redovnog radnog odnosa u gradskim naseljima u strukturi prihoda 4,2 posto činili prihodi iz radnog odnosa, a 37,6 posto mirovine. U ostalim (ruralnim), osim redovnog radnog odnosa koji u strukturi prihoda čini trećinu, i mirovina (28,7 posto), prihodi od poljoprivrede su 7,8 posto. Kada se dodaju i prihodi u naturi, koji po pravilu nisu isključivo vezani za poljoprivredu, vidi se kako poljoprivreda ne doprinosi značajno ekonomiji jednog ruralnog kućanstva i da je u potpunosti u neskladu s poljoprivredom kao najvećim poslodavcem koji zapošljava najveći broj stanovništva u Srbiji, a osobito u ruralnim područjima. Veliki broj zaposlenih u poljoprivredi prema statistici u Srbiji je prije svega pitanje metodologije koja stanovništvo razvrstava u jednu od navedenih skupina na osnovi informacija iz upitnika koje se odnose na aktivnost anketiranih osoba. Zaposlenima se smatraju svi oni koji su u prethodnom tjednu radili makar jedan sat. Radnu snagu (aktivno stanovništvo) čine sve osobe koje rade (makar 1 sat tjedno) ili aktivno traže posao u cilju stjecanja sredstava za život....

Poljoprivreda u najvećem broju slučajeva nije dovoljna da bude glavni izvor prihoda, ona je uglavnom sporedni

Ruralni i lokalni razvoj jedno je od područja u kojima je godinama aktivna neovisna Konzultantska kuća SEEDEV. Sa sjedištem u Beogradu i Zagrebu, tvrtka posluje u jugoistočnoj Europi i pomaže lokalnim vlastima definirati strategije za ruralni razvoj. Srbija je pokraj BiH i Albanije europska zemlja s najvećim postotkom stanovništva koje živi u ruralnim područjima, no uolikoj se mjeri kod nas ruralni prostor prepoznaje kao prirodni kapital i razvojni potencijal, za »Hrvatsku riječ« govori konzultantica u SEEDEV-u i bivša ministrica poljoprivrede dr. sci. Ivana Dulić-Marković.

HR: Na koji je način ruralni prostor prirodni kapital i razvojni potencijal, i uolikoj se mjeri to prepoznaje?

Srbija je, pokraj BiH i Albanije, europska zemlja s najvećim postotkom stanovništva koje živi u ruralnim područjima. Te tri zemlje su, po mnogo čemu, na začelju ekonomskog razvoja u Europi. Logično je onda postaviti pitanje postoji li možda jasna korelacija između ruralnosti i ekonomskog razvoja. Izvješće o svjetskom razvoju iz 2009. identificira tri osnovna elementa razvoja vezanih uz geografske odrednice: gustinu populacije, mobilnost ljudi i njihovu integriranost. Tamo gdje nema ljudi nema niti razvoja, a tamo gdje ima ljudi, ima i razvoja zasnovanog na gospodarstvu. Primjera je bezbroj, a najpoznatiji jesu koncentracija ljudi u Kini, Jugoistočnoj Aziji, Japanu (u Tokiju živi 35 milijuna od ukupno 120 milijuna stanovnika Japana i

izvor primanja koji stanovništvu sela otvara lakši pristup hrani, ali ne i pristup novcu. Poljoprivreda ima veći udio u prihodima u selima koja su bliža gradovima, u selima s dobrom infrastrukturom i u selima u kojima ima više proizvođača istog poljoprivrednog proizvoda. Sela bliža gradovima mogu ostvariti značajne prihode od poljoprivrede prodajući svoje proizvode na tržnici, ali i prodajući proizvode iz kuće nakupcima. Samo veliki proizvođači, uglavnom u Vojvodini, uspijevaju imati unaprijed ugovorene proizvode i imati koliko-toliko izvjestan izvor prihoda.

HR: Turizam je važna sastavnica u obnovi ruralnih prostora i njihovoj održivosti. U koliko su mjeri kod nas razvijena turistička seljačka obiteljska gospodarstva, o čemu ovisi njihov razvoj?

Osim zabluda o poljoprivredi, vladaju zablude i o turizmu. Kao što će poljoprivreda nekim gazdinstvima biti glavni izvor prihoda, turizam će to biti samo rijetkima zbog toga što se mora veoma promeniti ekonomska situacija u Srbiji da bi postojala tražnja za ovim vrstama usluga. A i kad se to desi neka će sela biti atraktivna posjetiteljima, a neka neće. Mislim da treba priču o ruralnom razvoju vratiti na teme ekonomskog i održivog razvoja, a svu energiju usmjeriti na razvoj poduzetništva. A poduzetnik će sam procijeniti koji je to posao koji će njegovoj obitelji donijeti stabilne prihode.

HR: Kako pitanje ruralnog razvoja rješavaju zemlje EU? Što možemo naučiti iz njihovih iskustava, i u koliko se mjeri prihvaćaju takva iskustva kod nas?

EU model ruralnog razvoja nije savršen, ali brine o selu

više nego ijedan drugi u svijetu.

Politika ruralnog razvoja je sastavni dio Zajedničke poljoprivredne politike Europske Unije (CAP). Politika ruralnog razvoja je njen najbolji dio jer je to politika koja na najbolji način povezuje društvo i poljoprivredu i istinski potiče održivi razvoj sela i ruralnog prostora. Ja osobno mislim da je genijalna zbog toga što je to politika koja je našla način potaknuti tražnju za europskim proizvodima.

U ruralnom razvoju vlada načelo sufinanciranja. Naime, nije moguće trošiti sredstva iz zajedničkog ruralnog fonda (EAFRD) bez doprinosa iz nacionalnih proračuna zemalja članica. Drugo važno obilježje ove politike je da se provodi na temelju nacionalnih planova ruralnog razvoja zemalja članica za višegodišnje razdoblje, koje po pravilu iznosi 7 godina. Treće važno obilježje je u vezi s prethodnim, a ono upućuje na velike mogućnosti izbora koje imaju zemlje članice u pogledu mjera potpore i utvrđivanja vlastitih prioriteta. Radi se o mogućnosti izbora sa zajedničkog »menija« od ukupno 44 mjere, pri čemu se mora voditi računa o minimalnoj zastupljenosti pojedinih tematskih osovina. Sljedeće važno obilježje politike ruralnog razvoja je partnerstvo. Ne može se dovoljno naglasiti koliko je u suštinskom smislu važno osigurati partnerstvo između predstavnika javnog sektora s jedne strane i predstavnika društva s druge. Srbija bi jako puno mogla naučiti iz hrvatskog iskustva. Na žalost, ona to ne radi.

HR: Koji su najveći problemi ruralnih područja kod nas i što bi društvo i država, unatoč siromaštvu i teškoj ekonomskoj situaciji, ipak trebali i mogli učiniti radi poticanja razvoja i revitalizacije sela?

Ne postoji trenutačno briga države za selo. Kao što znate ukinut je u Ministarstvu poljoprivrede sektor za ruralni razvoj koji je bio osnovan 2004. godine. Tada se i započelo s izdvajanjem sredstava za ruralni razvoj. Već 2006. godine 32 posto agrarnog proračuna je bilo namijenjeno mjerama ruralnog razvoja, i dodatno oko 11 posto potpore dohotku za nekomercijalna gazdinstva i 20 posto za kreditnu potporu. Tada su postojale dvije velike grupe mjera: prva gdje je bio fokus na investiciju i druga s fokusom na korisnika. Sredstva su se dodjeljivala na osnovi natječaja, a odabir korisnika je bio na osnovi bodovanja. Počevši od 2007. godine pa sve do 2012. svake godine mjere ruralnog razvoja se smanjuju i postaju nepredvidive, jer se nikad ne zna koliko je sredstava namijenjeno i kada će biti objavljen i koliko će trajati natječaj. Neophodno je uspostaviti novi sustav potpore ruralnom razvoju u Srbiji. Proračun za ovaj tip mjera trebao bi biti povećan koliko god je to moguće. Određene mjere manje vrijednosti, gdje je fokus na investiciju (podizanje zasada, sustavi za navodnjavanje, muzilice, laktofrizi...) treba pojednostaviti na način da automatski refundira određeni dio troška poslije dostavljanja računa. Naglasak treba staviti na velike investicije (skladišta, silose, preradne kapacitete...) koji će imati posebnu pažnju i smatrati se »državnim projektima«. Značajan udio u investicijama treba imati ruralna infrastruktura, bila ona poljoprivredna (sustavi za navodnjavanje, poljski putovi, tržnice, veletržnice i sl.) ili socijalna (vodovodi, kanalizacije, elektro mreže...). Ministarstvo treba osigurati samo dio sredstava dok općine i MZ trebaju aplicirati na natječaj. Jedan od

osnovnih kriterija za potporu treba biti razina ulaganja od strane lokalne razine. Ovaj tip potpore treba biti osnova svakog lokalnog programa potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju, a ne tržišne mjere. Po mogućnosti investicijsku potporu treba vezati za kredite banaka. Treba razviti i posebne mjere potpore koje će imati za izravni cilj unaprednje strukture gazdinstava i osnovnih resursa (povećanje veličine posjeda, unaprednje kvalitete zemljišta, ukupnjavanje čestica, melioracije...). Naravno je važno izbeći preklapanja s podrškom koju osigurava EU kroz IPARD fond.

HR: Kolika je odgovornost na lokalnim samoupravama i što bi one trebale učiniti radi razvijanja svojih ruralnih područja?

Razvoj ruralne zajednice je nezamisliv bez gospodarskog rasta, koji treba pridonijeti poboljšanju socijalnog statusa građana, smanjenju nezaposlenosti i općenito bogatijoj zajednici i bogatijim građanima. Gospodarski rast ovisi o mnogo faktora. Mnoge od njih lokalna samouprava ne može promijeniti, ali ipak, ona posjeduje svoje instrumente utjecaja na lokalnu poslovnu klimu. Sučeljavanje s promjenama treba podrazumijevati šire gospodarske strategije koje omogućavaju ne samo privlačenje novih investitora nego ohrabrivanje i otvaranje novih lokalnih poduzeća, poboljšavanje učinkovitosti postojećih, izgradnju svih oblika imovine ruralne zajednice (ekonomske, ljudske i socijalne), stvaranje novih mogućnosti kroz razmišljanje na inovativan način o problemima i otvorenim pitanjima s novim pretpostavkama, a osobito poticanje entuzijazma i »strasti« ljudi ka promjenama, njegujući i stvarajući male vidljive uspehe.

Hrana za Europu iz uvoza

U situaciji kada Srbija prijeti zabranom izvoza osnovnih živežnih namirnica; kada uvozi ulje i kada muku muči s prehranom vlastita stanovništva maksima »Hrana za Europu«, prije nego li futuristički, djeluje apsurdno * Ponuđeni repertoar apsurdna prvi obogatio ministar poljoprivrede Goran Knežević svojim »neću odnosom« spram izjava novinarima * Organizator skupa Aleksandar Vlahović tvrdi kako je uvjet svih uvjeta da Srbija krene naprijed izrada Strategije agroprivrede

Osim što je opet protekao bez njihovih predstavnika, drugi Forum poljoprivrede -- koji je u organizaciji beogradskog Ekonomskog instituta održan 12. i 13. listopada u Subotici -- obilježilo je još nekoliko apsurdna. Prvi je svakako onaj da je, otvarajući skup pod pretencioznim nazivom »Hrana za Europu«, ministar poljoprivrede *Goran Knežević* najavio mogućnost da Vlada Srbije zabrani izvoz hrane! Ministar je svoju najavu obrazložio ciljem očuvanja i stabilizacije domaćeg tržišta, dajući jasnu proruku prerađivačima i trgovcima da se ne igraju voljom države i lisnicama građana.

HRABRO »BRAVO«!

Među četrdesetak izlagača i bar još toliko sudionika skupa ministar je na prvu reakciju naišao od predsjednika kompanije »MK Group« *Miodraga Kostića*. Domaći »kralj šećera« hrabro mu se suprotstavio tako što mu je u lice sručio istinu da je najbolji ministar u posljednjih 15 godina,

odbrusivši mu kasnije i da je potpuno u pravu kada prijeti zabranom izvoza osnovnih živežnih namirnica. Nije *Kostić* propustio priliku niti se pohvaliti činjenicom da je sa 18.000 hektara zemlje, koliko danas obrađuje, »MK Group« među najvećim (vele)posjednicima u Europi kao niti da zbog predanog rada samo na šećeru ostvare izvoz u iznosu od 9.000 eura po hektaru, dok se prosjek u Srbiji na istoj površini kreće između 700 i 800 dolara. Ali, kako svaka medalja ima i svoju drugu stranu tako se i na skupu nađe netko tko u prvi trenutak ne može shvatiti dubinu poruke visokog predstavnika države. Jedan od njih svakako je i predsjednik Društva agrarnih ekonomista Srbije *Miladin Ševarlić*, koji je, komentirajući ministrovu najavu, rekao kako se ona može razumjeti samo »u kratkoročnom kontekstu« zaštite domaćeg tržišta. Dugoročno gledajući, kaže *Ševarlić*, ona je štetna iz dva krupna razloga. Prvi se tiče gubitka potencijalne razlike u domaćoj i izvoznjoj cijeni osnovnih živežnih namirnica, a drugi -- još

i gori -- činjenice da se na taj način država dovodi u realnu opasnost gubitka tradicionalnih tržišta koje će se za iste proizvode okrenuti na druge strane svijeta. Slično njemu razmišlja i generalni direktor »Danube Foods« i beogradskog »Imleka« *Slobodan Petrović*, koji tvrdi kako se potencijalna zabrana ne može provoditi po istim načelima za sve proizvode. *Petrović*, naime, kaže kako je zbog krize u stočarstvu (izazvane nedostatkom stočne hrane, njihovim visokim cijenama i niskim otkupnim cijenama) Srbija već sada u deficitu sirovog mlijeka za bar 10 posto, a koje uvozi iz Bosne i Hercegovine (upućeniji tvrde i iz Mađarske). Slijedeći logiku *Ševarlića*, *Petrović* ističe kako bi se potencijalnom zabranom izgubila tržišta u okruženju gdje »Imlek« (kao i subotička »Mlekara«) uglavnom izvoze svoje finalne proizvode.

DISKRECIJSKI KAPRIC

Drugi apsurd -- osim onoga da na skupu o poljoprivredi nije bilo predstav-

nika poljoprivrede -- tiče se opet *Gorana Kneževića*. Budimo poštteni pa recimo da ministar u Subotici nije patentirao praksu ignoriranja medija nego ju je u ovom gradu samo primijenio kao ustaljenu maniru ponašanja političara s mentalitetom skorojevića. Izašavši pred novinare *Knežević* je ukratko ponovio ono što je na otvorenju govorio, ne ostavljajući mogućnost da javnost upravo preko medija sazna nešto više o onome što je zanima. Pa ako je već tako, ponovimo i mi što je to *Knežević* u svojoj poslanici istaknuo. Prvih nekoliko minuta *Goran* je *Knežević* nastupio u svojstvu potpredsjednika Vlade, poručujući javnosti da će ona (Vlada) nastaviti s upravo započetom borbom protiv korupcije i kriminala. Zaustavimo li se na ovom dijelu, kao zaključak možemo izvući da je potpredsjednik Vlade odbio odgovoriti na hipotetičko pitanje hoće li (i kakav) doprinosi toj borbi dati Ministarstvo poljoprivrede, makar u dijelu privatizacija bivših kombinata ili, primjerice, kupo-

REDNIKA, ALI ZATO OBOGAĆEN BROJNIM APSURDIMA

vina šećerana za jedan dinar. Transformirajući se ubrzo nakon toga u ono što trenutno najvećim dijelom jest, dakle u ministra poljoprivrede, Goran je Knežević rekao kako je država izradila Zakon o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, koji bi se već ovoga tjedna trebao naći na sjednici Vlade, zatim i u javnoj raspravi, a državni tajnik u njegovu ministarstvu *Dejan Krnjajić* obavijestio je javnost da bi se ovaj dokument u skupštinskoj proceduri trebao naći već u studenome. Zaustavimo li se na ovom dijelu, ministru možemo oprostiti slabost što nije želio odgovoriti na pitanje kada će poticaji u iznosu od 6.450 dinara po hektaru biti isplaćeni nego ju je zamijenio uplatom od oko tri milijarde dinara sredinom tjedna na račune onih koji to odavno traže. Nastavimo li dalje s njegovim izlaganjem da će se agrarni proračun iz godine u godinu procentualno povećavati, možemo se odmah zaustaviti s neodgovor(enim) pitanjem »iz kojih sredstava«? Ili: uključuje li Zakon o poticajima i voćare i povrtlare? Ali, ministar je to. A ministrima se, kao onom lavu iz Radovićeve pjesme, jednostavno – može.

Preokupirani ministrovim ekspozeom i osobnošću skoro da smo se izgubili od osnovne teme skupa, odnosno njegove intencije koji – bar zbog svoga naslova (»Hrana za Europu«) – iz trenutačne perspektive djeluje također apsurdno. Da je tomu tako najbolje govore same činjenice, iznesene na skupu. Jedna od

njih je, recimo, da poljoprivreda u bruto proizvodu Srbije sudjeluje s 4,5 milijardi eura, dok je ta brojka u Sloveniji (koja je trostruko manja i po teritoriju i po broju stanovnika) blizu 11, a u Nizozemskoj (dvostruko manjoj po teritoriju i s dva i po puta više stanovni-

ovih dana kupuje 200.000 litara jestivog ulja iz iste te Europe.

I STRATEGIJA I RUSIJA

Po riječima organizatora skupa i predsjednika Saveza ekonomista Srbije *Aleksandra Vlahovića*, uvjet

ka) skoro 57 milijardi! Ili, na skupu je također rečeno kako jedan poljoprivrednik u Srbiji hrani 15 stanovnika, a u Njemačkoj je taj odnos deset puta veći! Konačno, svjedoci smo i činjenice da Srbija – koja u teoriji želi hraniti Europu – u praksi

svih uvjeta da bi se krenulo naprijed je izrada Strategije agroprivrede. Vlahović kaže kako bi ovaj dokument trebao biti donesen konsenzusom nakon široke javne rasprave u kojoj bi sudjelovali svi koji su uključeni u ovu oblast: i primarni

proizvođači, i prerađivači i ekonomisti. Tek nakon toga, kaže Vlahović, mogao bi uslijediti ključni moment, a to je njegovo usvajanje u Skupštini Srbije kako bi on bio obavezujući i za sadašnju i za buduće vlade. Pri tome, kaže sugovornik, namjesto da se »bude originalan« preporučljivije je držati se »resavske škole« i prepisati već postojeće dokumente i, naravno, kasnije ih i primjenjivati. Kao primjer za to on je naveo Hrvatsku (zemlju partnericu na ovogodišnjem Forumu), koja je tako nešto već odavno uradila.

Može se, naravno, slušati i direktora šabačke »Mlekare« *Zorana Matića*, koji kaže da Zapadu uvijek postoji alternativa u Istoku. Da ne bude zabune, Matić prije svega tu misli na Rusiju, zemlju u koju ova tvrtka od prošle godine izvozi svoje proizvode. Osim Rusije, Matić perspektivu vidi i u još daljem Istoku, poput Malezije ili u Africi i već postojećoj Americi (vjerojatno SAD-u). Slično njemu razmišlja i već spomenuti Miodrag Kostić koji – oslanjajući se na predviđanja da će nas na Kugli ubrzo biti za dvije milijarde više – šansu u izvozu hrane vidi u Africi i Aziji kao kontinentima na kojima se predviđa najveći porast stanovništva. Ali, kako ne raspolaže svaki poljoprivrednik u Srbiji s 18.000 hektara zemlje niti na njima ostvaruje izvoz od 9.000 eura, ta će manjina u perspektivi biti zaokupljena pitanjima na koja ministar daje odgovore kad mu se prohte, odnosno po nahođenju.

Z. R.

Zamjenica ministra poljoprivrede Hrvatske *Vesna Gantner* demantirala je da se između Srbije i Hrvatske ovih dana vodi »šećerni rat«. Iako je, kaže, zabranom izvoza šećerne repe, soje i suncokreta Srbija prekršila ranije ugovore s Hrvatskom (kao i načela CEFTA-e), Vesna Gantner kaže kako Hrvatska, ponajprije zbog dobrosusjedskih odnosa, neće »dizati tenzije«. Konačno, tvrdi Gantner, s obzirom na to da je u okruženju ljetos svuda vladala ekstremna suša, Hrvatska ima razumijevanja za mjere Srbije o zabrani izvoza navedenih sirovina.

Konac XII. stoljeća, kraj »klasičnog srednjeg vijeka«

Piše: dr. Zsombor Szabó

Poštovani čitatelji koji prate ovaj feljton sigurno su zamijetili kako sam se u nekoliko posljednjih napisa bavio XII. stoljećem. To uopće nije slučajnost, jer XII. stoljeće većina povjesničara smatra krajem »klasičnog srednjeg vijeka«, a XIII. se stoljeće smatra početkom »novijeg srednjeg vijeka« ili »rađanjem Europe«. O čemu je ukratko riječ? U stoljeću o kojem govorimo završava se tzv. borba za investituru, sukob »nadležnosti«, između katoličkog poglavara pape i careva Svetog Rimskog Carstva. Suština sukoba se ogledala u tome tko će koga postaviti na papski, odnosno na carski tron. Ima li rimski papa nadležnost postaviti cara ili njemačko-rimski car postaviti papu? Ostaci nekadašnjeg Rimskog Carstva definitivno nestaju, jer četvrta križarska vojna 1204. godine zauzima Carigrad i uspostavlja se Latinsko Carstvo. Time Bizant prestaje postojati, odnosno neće više imati utjecaja na Balkanskom poluotoku, na kojem će nastati nove zemlje i kraljevstva, ali ni u Maloj Aziji gdje se rađa nova Otomanska Imperija. Zapadna se Europa isto preoblikuje - nastaju kraljevine Francuska i Engleska, kao i Njemačko Carstvo. Među novokrštenim se narodima (Mađari, Poljaci, Česi itd.) Katolička crkva i njene institucije, zajedno s feudalnim sustavom, stabiliziraju. Nekoliko novina u poljoprivrednoj proizvodnji iz temelja mijenja život stanovništva.

Oranje s četiri vola, X. stoljeće

KAKO JE NASTALA MJERA ZA POVRŠINU: JUTRO?

U zapadnoj Europi u XI. i XII. stoljeću odigrava se »prva agrarna revolucija«. Rezultati ove agrarne revolucije vidljivi su i u Ugarskoj u XIII. stoljeću. To je još jedan od elemenata koji je pospješivao vezanost za jedno mjesto. U čemu je bila bit ove revolucije? Prije svega, to je bila sve masovnija uporaba teškog željeznog pluga s kotačima, s kojim se mogu dotada neobrađena zemljišta uzorati (teški plugovi su rezultat napretka u obradi metala). Ove plugove je vuklo nekoliko pari volova, koji su bili upregnuti na novi način. Novi je plug stvorio i novu mjeru za površinu: jutro. To je bila površina koja se mogla obraditi za jedan dan novim teškim plugom. Gnojenje zemljišta kombinirano s novim plugom

udvostručili su poljoprivredne prinose, što je rezultiralo povećanjem broja stanovnika, koji su počeli naseljavati istočnu Europu, a istovremeno su širili i nova poljoprivredna saznanja. Novi način poljoprivrede bio je i uvođenje tzv. kalkature u obradu, što je značilo podjelu poljoprivredne površine na dva ili tri jednaka dijela, pri čemu su dva dijela korištena za jesensku i proljetnu sjetvu, a treći dio se »odmarao«, znači ostaje neobrađen i nezasijan da bi zemlja povratila svoje rodne sposobnosti. Ove površine često su korištene i kao ispaša za stoku, koja je pasući ujedno i gnojila zemlju.

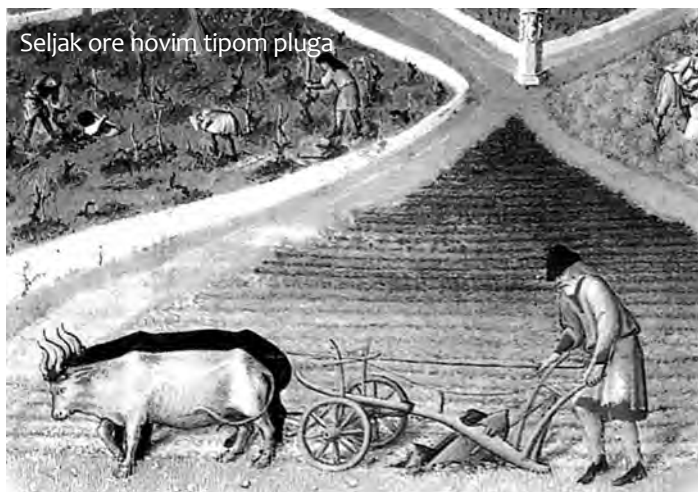
BIVOLI I VOLOVI IZVOZNI ARTIKL U ZAPADNU EUROPU

Novi plug je znatno povećao potražnju za radnim živo-

tinjama - volovima i bivolima. Jedan povjesničar je rekao: »Europu su iz srednjeg vijeka izvukli volovi.« Volovi postaju tražena roba na zapadnom tržištu, a stepska oblast, međurječje između Dunava i Tise, tradicionalno još od doselidbe Ugara bilo je mjesto gajenja krupne stoke. Po *Jánosu Matolcsyju*, koji je statistički analizirao pronađene kosti životinja iz otkrivenih naselja, grobova datiranih od IX. do XI. stoljeća, od ukupnog broja domaćih životinja 32 posto su bili rogata marva, konji su sljedeći s 20,5 posto, a svinje su prisutne s 16,6 posto jedinki. Znači, preko 50 posto je bilo prisutno tzv. krupne stoke, pogodne za izvoz. Životinje su tjerane na »nozi« do zapadnih kupaca. Goniči su bili naoružani i zvali su se *hajtók*. Od ove je riječi kasnije nastala i riječ *hajdu*, naoružani službenik gradske samouprave, ali i riječ hajduk.

NOVI NASELJENICI KONCEM XII. STOLJEĆA

Hrvatsko-ugarski kralj Bela III. je pozvao novu veliku grupu *hospesa* – gostiju iz Njemačke, koji su nazvani Sasi. Oni su bili naseljeni u Gornju Ugarsku (današnja Slovačka) i u Erdelj (današnja Transilvanija). Glavni zadatak im je bio vađenje i prerada rude: zlata, srebra i soli. Pokraj izvoza rogata marve, značajne količine srebra i zlata su izvožene iz Ugarske u zapadnu Europu. Prije otkrića Amerike oko 30 posto zlata u Europi potjecalo je iz Ugarske.

Seljak ore hovima tipom pluga

Čeljacka soba

Pročelje čeljacke sobe

U prilazu iz XIX. u XX. vik, kad su se salašari otukli, gospodarski ojačali, u dosta salaša su obaško napravili »malu kuću« i od onda njim je čeljacka soba bila urednija, jel je zadana ritko ko ušo u nju

Kad su pravili salaš, koliko god je bilo moguće, čeljacku sobu su napravili što više na zaodu i da je iz nje dobar pogled na kapiju s kojom se ide u salaš. U toj sobi ukućani idu (jedu) ako nemaje veću kujnu ili sobu u »maloj kući« i ako ne idu napolju. U njoj otpočivaje ili divane s gostima, zimi s komšijama, rade sitne poslove i noćivaje. Ako imadu obaško »malu kuću«, onda su zadana u sobi »male kuće«, a u velikom (čeljac-kom) salašu spavaje i otpravlja velike blagdane. Na starijim salašima ta soba je nuz zabatni zid, najprija je bio sa jednim, a posli sa dva pendžera. Iz pendžera je dobar vidik na ulaznu kapiju i na zaod sunca, a ispidr nj su i listve za tavan. Zidovi sobe su umazani

krečom, a vrmenom su ih umazali zemljavom farbom i priko »forme« namolovali.

Na pendžerima je viranga, postavna, rađena ili kupovna, a bilo je i dvostruki virangi. Na krilima pendžera i sobnim zacakljenim vratima je providna virandžica. Najprija su vrata puna, daščana, zatvarala se skakavcom, a posli kovačkom bravom.

U sobi nuz uzdužne zidive su dvoje, a kod veliki salaša i četvore drvenice, od ladnoće zida odiljene povišenom drvenicom kreveta ili na zid obišenom asurom, ponjavicom ili čaršapom. Kod vrata s live strane je dolaf ili šifunir, a s desne strane krušna peć opasana klupom. Izmed peći i drvenica, nuz zid je pangla (»daske«) široka ko drvenice. Na pangli su sidila, sigrala se i

spavala manja dica, a sklopčano su otpočivala i veća čeljad.

U pročelju ispod slimena visi propeće, a od pendžera s liva i s desna su prilike (svete slike). Od bliže kraju XIX. vika malo imućniji za vinčanje su se slikovali, sliku često uramili i okitili perlicama, obisili na bočni zid iznad drvenica. Posli I. svickog rata slikovali su se i u drugim prilikama, a muškarci kad su narukovali u vojsku. Posli su se slikovali i u drugim prilikama, slike uramili u zacakljenu ramu i obisili je na zid sobe.

Kod vrata nuz peć visi svetnjača, oko nje očenaše, a s liva za vratina na zidu su sate koje su izbijale vrime. Ispod slime-na, od pendžera uzdužno je astal makar s jednom klupom s pervazom, a s druge strane su dva-tri stoca, dok su drugi stocovi poređani po sobi. Ima di je za vratima u većoj sobi namišćen stan za tkanje i prešlica za predenje vune, podigdi i mašina za šivenje. Ako su imali bebu, ljlja je nuz mami-

ne drvenice ili pod njezinim krevetom.

Kad su išli u sobu sa zemljavim podom nisu se izuvali. Skoro svake subate su prpom podmazivali sobu, zamazali pra. Ako je parasnička peć bila umazana krečom, reduša je često i nju primazala krečom. Vrmenom su peć umazali masnom (uljnom) farbom. Pra sa zidova i plafona skidali su metlicom od kunine.

U prilazu iz XIX. u XX. vik, kad su se salašari otukli, gospodarski ojačali, u dosta salaša su obaško napravili »malu kuću« i od onda njim je čeljacka soba bila urednija, jel je zadana ritko ko ušo u nju. Da se doli ne praši prostrli su krpere ili asure pa su se u sobi izuvali. Liti su na stal metnili malo friške majkine dušice ili bošnjaka da soba lipo mriši.

Kad su uranili, najprija su sobu izluftirali, obično i uveče prid spavanje. Liti su sobu i zadana luftirali da se zidovi nabijanice što bolje osuše.

SA ROGLJA

Provira branja kuruza

Kad su kuruze brali ručno veće gazde za više desetaka lanaca kuruza pogađali (unajmljivali) su berače, koji su brali iz *jedanajstog* – svaki jedanajsti red je *ris* berača. U ovom poslu cilj je berača što prija obrat kuruze, a gazdin da se oberu svi klipovi sa stabiljike.

Podikoji gazda je proviravo kako su se berači držali dogovora o branju. Posli dan-dva branja, nasumce je izabro klupu kuružne i zajedno s bandašom je zapalili na njivi. Po zgarištu su čeprkali i izbrojili koliko su našli neobrani klipova i po tom ošacovali (ocinili) koliko je na jednom lancu ostalo neobrani klipova. Ako je neobrani više od 0,5 posto onda je gazda izružio bandaša i čak do desetak postotaka smanjio ris beračima ili ih otiro sa njive.

Računica: na lancu (7200 m²) posađeno je *vukovarskog zubana* oko 35.000 stabiljika. U snop se vezalo oko 20 stabiljika kuružne, a u klupu sadivalo oko 20 snopova pa je na jednom lancu bilo oko 85 klupa. Ako su u zgarištu našli više od 2 klipa to je dobrim više neobrani kuruza od on broja koliko je dopušteno da ostanu neobrani.

GRAĐANI ZAUSTAVILI RUŠILAČKE PLANOVE GRADSKJE VLASTI?

Grad sve neuređeniji i kaotičniji

Urbanistički planovi se donose u interesu određenih tajkuna i za područja u kojima su oni zainteresirani

Plan generalne regulacije centra grada – Zona I. bit će vraćen izrađivaču, Zavodu za urbanizam, s prijedlogom da se u njega uvrste primjedbe građana, a potom će biti ponovno 30 dana na javnom uvidu, neformalni je stav skupštinskog Povjerenstva za planove. Ovaj je stav iznio predsjednik Povjerenstva *Nebojša Janjić* na javnoj sjednici Povjerenstva poslije sat i pol žučne rasprave, čijoj je uzavreloj atmosferi doprinio i sam Janjić svojim arogancijom. Rasprava je prije svega pokazala ogromno nezadovoljstvo i nepovjerenje građana prema gradskim planerima i urbanistima, kao i gradskoj vlasti, te su ponuđena tumačenja Plana kod oko 200 prisutnih građana samo dodatno izazivala negodovanje, kritike i optužbe, a nekoliko puta je ponavljan zahtjev da se Janjić povuče iz Povjerenstva. Inače, poticaj da se građani odazovu u tako velikom broju svakako je imala akcija neformalne grupe građana »Nasmiješi se Subotici« koja je tijekom vikenda, ostavljajući u poštanske sandučice simbolične posmrtnice, upozorila na namjeru gradskih vlasti da se predloženim Planom omogućiti rušenje 1.065 kuća u Subotici.

TRAŽIMO DEPOLITIZACIJU INSTITUCIJA

Optužujući urbaniste da su Plan načinili isključivo za

potrebe nekolicine investitora, docentica na Građevinskom fakultetu u Subotici *Viktorija Aladžić* je ispred grupe građana »Nasmiješi se Subotici« rekla kako nacrt Plana generalne regulacije nije sukladan Strategiji prostornog razvoja osobito u područjima koja se odnose na karakter i urbani

starstvima regionalnog razvoja i lokalne samouprave, građevinarstva i urbanizma, te kulture i informiranja, kao i vijećnicima subotičke Skupštine u kojemu među ostalim stoji: »Izričito zahtijevamo da se uspostavi depolitizacija gradskih institucija u Subotici: Zavoda za urbanizam, Ravnateljstva za

praktički znači da jednostavno nećete dobiti dozvolu za bilo kakvu dogradnju i adaptaciju na svojoj kući ili bilo kakvom objektu. To će znatno pojeftiniti vaše objekte, i ako se nekom tajkunu bude svidjela vaša lokacija vi ćete je morati budzašto prodati«, rekao je Batinić. On je također ustvrdio kako prijedlog Plana nije bio na javnom uvidu cijelih mjesec dana kako je zakonom to propisano, postavio je pitanje zašto i kako se provodi ekspropriacija na potezu Ulice Vuka Karadžića do Matije Korvina, te optužio Nebojšu Janjića da je u sukobu interesa. »Vi ste vijećnik Grada, pomoćnik gradonačelnika za investicije, urbanizam i komunalno uređenje i u isto vrijeme predsjednik Povjerenstva za planove. Kako može jedan isti čovjek rješavati i po prijedlozima i po žalbama? U teškom ste sukobu interesa i nemate zakonske mogućnosti da vodite sjednice Povjerenstva«, kazao je Batinić.

Izrađivači Plana su ocijenili kako primjedbe građana ukazuju na »zabludu i nerazumijevanje« onoga što je planirano, a u tekstu podijeljenom novinarima prije sjednice navodi se među ostalim kako ispravci regulacije ulica na znače rušenje tisuću kuća, već »to znači prije svega stvaranje dugoročno sagledanih pravila za svaku intervenciju na stambenim i ekonomskim objektima«.

S. Mamužić

Sa sjednice Povjerenstva: planovi se donose za investitore

identitet grada. »Grad će tijekom provođenja ovog plana postajati sve neuređeniji, kaotičniji, s izlomljenim vodoravnim pravcima regulacijskih linija, ukidanjem postojećeg načina izgradnje kuća i ulica i uvođenjem potpuno novog sustava organiziranja ulica i urbanih blokova. Za razliku od urbanističkog planiranja u 19. stoljeću tijekom kojeg je grad postajao sve uređeniji i funkcionalniji, planiranje u Subotici na početku 21. stoljeća unosi potpuno kaotično stanje na gradskim ulicama«, kazala je Aladžić.

Inače, grupa građana »Nasmiješi se Subotici« uputila je i otvoreno pismo zastupnicima u Skupštini Srbije, mini-

izgradnju grada Subotice, Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, i da se spriječe daljnji utjecaji pojedinaca, tajkuna i osoba koje se sumnjiče za kriminalne radnje na donošenje odluka koje se tiču daljnjeg razvoja i planiranja grada Subotice.«

U SUKOBU STE INTERESA, JANJIĆU!

Odvjetnik *Miodrag Batinić* također je rekao kako se planovi detaljne regulacije donose u interesu određenih tajkuna i za područja u kojima su oni zainteresirani, te upozorio sugrađane da je za rušenje predviđen ne samo uže središte grada već i šire središte. »To

NOVO LICE STROSSMAYEROVE ULICE

Pasaž u sunčanim bojama

Gotovo neprimjetno za prolaznike zamišljenih i zabrinutih pogleda, Strossmayerova je dobila novi detalj, uređeni pasaž u vedrim bojama u broju 6

Stara gradska ulica, široka, sjenovita Strossmayerova, uvijek prometna i odnjegovanog trgovačkog duha, mjesto susretanja starih obrtničkih radnji, klasičnih prodavaoni-

ca i po neke novije, ovog ljeta promijenila je lik u neposrednoj blizini Gradske kuće. Reklo bi se gotovo neprimjetno, jer pozornost javnosti s pravom neprestano odvlači tužan narušeni izgled središnjeg trga s druge strane Gradske kuće, betonski skelet kazališta i prekrivena zelena fontana, dugi zastoj u radovima i planovima, s kojim kao da je u vremenu zastala i tipična gradska atmosfera na trgu. Povukla se i raspršila negdje izvan trga, tu nado-

mak, u ulice, uličice i kutke, na nekoliko koraka dalje.

Strossmayerova je jedna od žila-kucavica grada, frekventna poveznica s naraslom Prozivkom, a ipak je zadržala svoj stari gradski »šmek«, karakterističnu tajnovitost starih palača i još uvijek čuva nadu da će joj ljudi jednoga dana vratiti rječicu iz prošlih vremena, sanjanu i slikanu i u nekim projektima novijeg doba. Ovoga ljeta Strossmayerova je »zasvijetlila« novim detaljem: kapija

u broju 6 je s razlogom širom otvorena jer je dvorišni prostor osvijetljen vedrim toplim bojama i ugodan za oko zahvaljujući privatnoj obrtničkoj inicijativi i ulaganjima.

Dogodila se u ovom razdoblju i promjena »funkcije« ulice, usko povezana s ponudom. Dok su se ranije ovdje najviše nizali izlozi odjeće i obuće, ova godina donijela joj je i prehrambenu ulogu, novim ponudama pekarnice i kineskog restorana.

K. K.

GRUPA GRAĐANA TRAŽI DA SE STARI BAZEN KORISTI TIJEKOM ZIME

Balon nije siguran

Nebojša Crnogorac: Pokrenuli smo peticiju jer je izgleda Grad donio neslužbenu odluku da se zatvori stari bazen * Nemanja Simović: Ukoliko budemo imali minimalne uvjete mi ćemo taj balon dići i ove zime

Grupa građana uputila je peticiju gradskoj vlasti u kojoj traže da se uz novi bazen na Prozivki, tijekom zimskih dana koristi i stari bazen u Dudovoj šumi, odnosno da se on i ove godine natkrije balonom. Jedan od inicijatora peticije *Nebojša Crnogorac* kaže kako postojeći balon jest trošan ali nije totalno neuporabljiv, te navodi kako potpisnici peticije smatraju da on može izdržati još jednu sezonu. »Pokrenuli smo peticiju jer je izgleda Grad donio neslužbenu odluku da

se zatvori stari bazen olimpijskih razmjera u Dudovoj šumi. Postojeći na Prozivki, koji je divan objekt, nema kapacitet i ne može primiti sve termine, građane i sve zainteresirane koji žele koristiti taj bazen. Na neki način primorani smo na ovakav način, putem peticije, skrenuti pozornost i apelirati na gradske vlasti da imaju toliko sluha i dobre volje, i omogućće funkcioniranje starog bazena«, kaže *Nebojša Crnogorac*. On navodi kako je peticiju potpisalo oko 500 roditelja, bivših i sadašnjih sportaša i

rekreativaca, ali i da se svakoga dana još netko priključi toj listi.

Član Gradskog vijeća zadužen za sport *Nemanja Simović* kaže kako su na novom bazenu na Prozivki svi korisnici dobili iste termine koje su imali i na starom, te dodaje da grad zaslužuje da ima dva bazena, ali da je balon kojim je bio natkriven bazen u Dudovoj šumi u veoma lošem stanju. »Balon je 32 godine a njegova je garancija bila šest, sedam godina. Sve ove godine smo ga krpili, doista je u veoma lošem stanju, a u jednom dijelu balona postoji pukotina dužine 12 metara. Moje pitanje je tko je od potpisnika peticije spreman potpisati garanciju da balon neće pasti i da djeca neće nastradati? Tvrdim da će se, onog trenutka kada balon padne, sva

djeca koja budu u bazenu podaviti. To kažem zato što je balon težak 4,5 tone. To su neki podaci koje 'revolucionari' ne znaju, i veoma je lako pozvati novinare, otići u plivački ili vatrepolski klub i skupiti potpise, a u stvari ostati krajnje nedorečen u mnogim informacijama koje trebaju imati i djeca i roditelji«, kaže *Simović*.

On kaže kako je gradska uprava ipak organizirala stručnu ekipu koja će sagledati kakvo je stanje balona i procijeniti može li on »izgurati« još jednu sezonu. »Ukoliko budemo imali minimalne uvjete mi ćemo taj balon dići i ove zime, ali sigurno to nećemo uraditi zbog inicijative grupe veterana, a da pri tome trebamo strijepiti svi zajedno hoće li taj balon pasti«, rekao je *Simović*.

S. M.

FOND ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE GRADA SUBOTICE

Upravni odbor

Broj: I-320-117/2012

Dana: 15. 10. 2012. godine

SUBOTICA

Trg slobode br. 1

Temeljem članka 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst), broj I-02-25/2010 od 8. 11. 2010. godine,

Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 15. listopada 2012. godine raspisuje

NATJEČAJ**ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE
PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE****1. CILJEVI DODJELE SREDSTAVA**

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su učešće u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

2. UVJETI, NAMJENA I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se fizičkim osobama – nositeljima odnosno članovima registriranih poljoprivrednih gospodarstava s prebivalištem na području grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninom na području grada Subotice za:

- FINANCIRANJE STOČARSKE PROIZVODNJE I FINANCIRANJE KUPNJE HRANE ZA STOKU I
- FINANCIRANJE KUPNJE SADNOG MATERIJALA ZA VOĆARE I VINOGRADARE.

Uvjet za dodjelu sredstava Fonda je da sudionik natječaja nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje osiguravaju postotno veće vlastito učešće, kao i osobe koje se prvi put javljaju na natječaj, odnosno manje zastupljeni spol među sudionicima natječaja.

3. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Službe za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo i poljoprivredu Gradske uprave Grada Subotice (Gradska kuća, II. kat, ured br. 238/3), podnose i sljedeće dokumente:

- za proizvođače goveda, ovaca i koza: potvrda o izvršenom programu mjera iz veterinarske baze ne starija od 11 mjeseci;
- za proizvođače svinja: potvrda o cijepljenju i ponovnom cijepljenju iz veterinarske baze ne starija od 6 mjeseci;
- za proizvođače peradi: potvrda o cijepljenju iz veterinarske baze ne starija od 6 mjeseci;
- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (**napomena**: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja);
- poslovni plan;
- list nekretnina za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene

vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana (napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine koja će se staviti pod hipoteku);

- potvrda o aktivnom statusu poljoprivrednog gospodarstva za 2012. godinu;
- potvrda ovlaštenog tijela o podmirenom glavnom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika za 2011. godinu. Za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2012. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika od Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

4. UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.000.000 (jedanmilijun dinara);
- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;
- kamatna stopa: 2% na godišnjoj razini;
- primjena devizne klauzule;
- razdoblje mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarnih kamata od 2%;
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrument osiguranja kredita je HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice.

Podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta ili kuće (stana) izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja s fotografijama (ukoliko je predmet hipoteke stambeni objekt).

Trošak konstituiranja hipoteke snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 20. 10. 2012. godine do 5. 11. 2012. godine.

Natječaj se objavljuje u listu »Subotičke novine«, »Magyar Szó«, »Hrvatska riječ«, u »Službenom listu Grada Subotice« i na internetskoj stranici Grada.

Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se **isključivo na temelju predračuna i upućuju se na račun dobavljača.**

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim prilogima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, s naznakom »ZA NATJEČAJ«, ili osobno predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7,30 do 17,00 sati.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. **238/3** na II. katu Gradske kuće (Ivan Budinčević) osobno, ili telefonom: 626-739 od 7,00 do 15,00 sati.

Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA FONDA ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE GRADA SUBOTICE

Csaba Bata

PRVA ISKUSTVA DNEVNOG CENTRA I SAVJETOVALIŠTA ZA OSOBE OBOLJELE OD DEMENCIJE

Druženje za terapiju očuvanja sposobnosti

*U dnevnom centru dva puta tjedno odvija se grupni terapijski rad s oboljelima od demencije, s ciljem da se im očuvaju potencijali * Neki kažu kako ih aktivnosti u okviru grupnog rada podsjećaju na didaktičke igre kojima se kod djece nastoje razviti sposobnosti, no druženje i terapija i u skupini oboljelih ovim i sličnim radnjama i aktivnostima upravo potiču očuvanje memorije, navodi psihologinja i voditeljica terapijske skupine Daliborka Komlenić*

Nastojanje da se na neki način pomogne obiteljima koje u svom okrilju imaju osobe u stanju demencije, pa i odgovor na višegodišnje zahtjeve obitelji za nekim oblicima pomoći u takvim situacijama, u svibnju je stigao u obliku Dnevnog centra i savjetovališta za osobe oboljele od demencije formiranog u okviru Gerontološkog centra i prostorno stacioniranog u Gerontološkom klubu »Kertvaroš« (Ulica Alekse Šantića). Slijedeći novosadsko iskustvo, ali i usklađujući ovaj za subotičke prilike još novi oblik rada prema aktualnim »odgovorima« iz obitelji, ustalio se grupni rad s dementnim osobama s dva susreta tjedno (utorkom i petkom po dva sata). »Provodi se grupni terapijski rad na očuvanju memorijskih potencijala osobe, a sve kroz igru, u tome je bit ovih susreta«, kaže Daliborka Komlenić, psihologinja u dnevnom centru.

Terapija s oboljelima provodi se kroz ovakve susre-

te i druženja, a obitelji u čijem okrilju žive oboljeli od demencije imaju ovdje mogućnosti i da se posavjetuju o karakteristikama bolesti, postupanju, zaštiti, sigurnosti dementnih osoba i drugom. Naime, demencija je termin koji označava gubitak pamćenja i drugih intelektualnih sposobnosti, dovoljno izraženih u utjecaju na svakodnevni život i gubitak sposobnosti za samostalan život. Alzheimerova bolest je najčešći oblik demencije. Veliki broj starijih ljudi je pogođen ovakvom promjenom stanja, a pojedine obitelji u Subotici su i ranijih godina ukazivale da im je neophodna pomoć u savjetovanju kako postupiti kada se članu obitelji do te mjere pogorša zdravlje.

DRUŠTVO JE SVAKOME POTREBNO

Na grupnu terapiju dolaze oboljeli od demencije u tzv. drugoj fazi. »Bolest je takvog oblika da je potrebno uraditi

orijentaciju prema ličnosti, u vremenu i u prostoru. Oni nisu svjesni da su bolesni, ponekad imaju i otpor prema sadržaju rada, u suštini nisu svjesni svojih (ne)mogućnosti«, kaže Dubravka Komlenić o senzibilnosti koja je neophodna i u obitelji i u skupini kako bi oboljeli prihvatili i sudjelovali u terapiji koja im pomaže u očuvanju motorike i funkcionalnosti. »Tek je nekoliko mjeseci proteklo od uvođenja ovog novog oblika rada i obitelji se češće javljaju za pomoć savjetodavnog tipa nego odmah radi uključivanja u grupni rad, jer tek kroz savjetovanja saznaju za dobrobiti ovog grupnog terapijskog rada.«

»Demencija kao bolest za sada nije izlječiva«, ističe sugovornica. »Bitno je da se bolest utvrdi i koriste lijekovi i bitno je da se s oboljelima radi. Obitelji ih zbog prirode bolesti štite boravkom u kući, da se ne izgube i ne lutaju, što ih udaljava od društva. A dobro je da izidu iz kuće, mada opet, nije dobro da im se često mijenja okoliš. Stoga je ovakav dnevni centar ustaljeno mjesto gdje dva puta tjedno dolaze, druže se i provode vrijeme u aktivnostima koje doprinose njihovom boljem općem stanju.«

U skupinu dolaze uglavnom osobe starije od 70 godina.

PREPOZNATI ZNAKE

Obitelj oboljelog se u centru radi savjetovanja može javiti svakog radnog dana. »Upoznajemo ih sa tijekom bolesti, što bi trebalo poduzeti, a što ne, imamo brošure, te je ovo mjesto gdje se mogu dobiti i šira saznanja i informacije o znacima, tijeku bolesti, postupanju...«

Starenje je prvi faktor rizika, te Daliborka Komlenić ističe kako se ranije bolest povezivala s godinama iznad 60, a da je došlo do pomicanja dobne granice naniže, čak i za pet godina. Među uzrocima koji utječu na pojavu bolesti su i genetika, ozljede glave, stanje srca i krvnih žila, način života... Znakovi upozorenja na koje se skreće pozornost su: zaboravljanje, problemi s obavljanjem svakodnevnih poslova, problemi s govorom, dezorijentiranost u vremenu i prostoru, loše rasuđivanje, gubitak stvari, promjene u raspoloženju, promjene osobnosti, što vremenom dovodi do gubitka samostalnosti i neophodnosti stalne brige od drugih.

K. Korponaić

U GOMBOŠKOM SOKAKU NEDAVNO JE OTVOREN MODNI SALON »MADEMOISELLE«

Dah ženstvenosti

Na stručne savjete modne dizajnerice Marije Jaramazović mogu računati oni koji u svom ormaru žele imati kakav unikatni komad odjeće, ali i oni koji žele konzultacije za styling

Namješten poput elegantne damske sobe s pažljivo biranim detaljima, nedavno otvoreni mali modni salon »Mademoiselle« u Gomboškom sokaku (Petra Drapšina 4) nudi unikatne odjevne predmete: bluze, suknje, hlače, haljine, peletine. Za njegovu je vlasnicu, modnu dizajnericu *Mariju Jaramazović*, ostvarenje snova, jer je, kaže, već na zagrebački Tekstilno tehnološki fakultet otišla sa željom da se vrati u Suboticu i u svom gradu otvori salon. »Posljednjih pola godine je proteklo u renoviranju i uređivanju interijera. Jedva sam dočekala da se sve završi, nisam mogla zamisliti da će ovako lijepo izgledati i sada se osjećam na svome. Svi govore o teškoj ekonomskoj situaciji, ali ja još imam entuzijazma i volje za kreativnošću.«

Stoga je »Mademoiselle« mjesto za one koji se ne žele oblačiti konfekcijski već imati unikatni komad odjeće u čijem će dizajniranju imati i stručnu pomoć profesionalca. A stručne savjete dobit će i oni koji žele u svom vanjskom izgledu naglasiti vlastitu osobnost i izgraditi vlastiti styling. »Voljela bih da 'Mademoiselle' bude mjesto u kojemu će se pružati konzultacije za styling. Toga u Subotici nema, a ja to jako volim, lako mi ide i rado

U modnom salonu Marije Jaramazović i konzultacije za styling

sudjelujem u tomu da se od postojeće odjeće kombinira nešto novo, doda novi detalj ili prepravi, promijeni frizura, šminka. Tu sam za svakog tko želi samo savjet«, kaže Marija Jaramazović.

Kako izgleda spoj klasičnog i tradicionalnog Marija je pokazala u svom master radu »Transformacija bunjevačke nošnje u kolekciju modne odjeće na primjeru klasičnog Chanel i Dior stila« za koju je kolekciju na natjecanju u Vinkovcima osvojila drugu nagradu.

Ona kaže kako su njezine kreacije prije svega nosivi modeli u raznim prilikama,

te se jedan komad odjeće, bila to košulja ili hlače, mogu oblačiti na posao, ali i svadbu ako su kombinirani s nekim detaljem ili drugim predmetom. »Voljela bih da današnje mlade cure osjete duh ženstvenosti, da shvate kako muslinska bluzica 'ne otkriva', a opet ima svoju čar. Stoga bih voljela privući mlade kupce i utjecati na to da se bar malo promijeni smjer oblačenja, a to je jako velika ambicija i treba hrabrosti. Ipak se nadam, unatoč tome što je tržište odjeće preplavljeno svim i svačim, da postoji još malo prostora da se to na neki način promijeni.

Naravno, traperice i tenisice će uvijek ostati moderne za svaki dan, ali za neke prilike se treba potruditi da ne izgledaš jeftino i vulgarno«, kaže Marija.

Na koncu, za one kojima su važni modni trendovi, Marija kaže kako sada idu pastelne boje, ali dodaje kako zapravo nema moreadne boje i ne treba stavljati akcent na trendove već sačuvati vlastitu slobodu i osobnost. »Primjerice, u Parizu na tekstilnom sajmu svaka modna kuća ima skoro iste boje, pa se čak i ne mogu kupiti neki drugi materijali. Ako su moderni brokati onda ih možeš naći u raznim bojama, ali zna se da je motiv venecijanski ili ovakav-ona-kav, i to se provlači kroz sve, jednostavno si natjeran pratiti to, ali opet mislim da u tome treba imati vlastitu slobodu i osobnost. I velika imena mode, kreatori, dizajneri, također imaju nekakvo svoje polazište, a zašto crpiti ideje od njih kad inspiraciju možemo crpiti iz slikarstva, povijesti umjetnosti. Samo jedan detalj u povijesti umjetnosti te može toliko inspirirati da nema potrebe precrtavati nešto što je neki dizajner već uradio. Uostalom, to rade i velike modne kuće i kreatori – sjednu u muzej, gledaju skulpture, povijesne kostime. Svatko na svoj način prenosi svoj doživljaj«, kaže Marija Jaramazović.

S. Mamužić

U APATINU ODRŽAN INTERFER 2012.

U selekciji i dopisnik Hrvatske riječi

U kategoriji novinske reportaže sudjelovao je i dopisnik našega lista Ivan Andrašić

Sedamnaesti po redu Internacionalni festival reportaže INTERFER, u svijetu jedinstven medijski festival koji njeguje reportažu kao vrhunski novinarski izričaj, održan je u danima protekloga vikenda u Banji Junaković kod Apatina. Na ljetos raspisan natječaj prispjelo je blizu 300 radova u 5 natjecateljskih kategorija: televizijskoj, novinskoj, radijskoj, foto i komercijalnoj reportaži. Osim domaćih, sudjelovali su i reporteri iz devet europskih zemalja – Velike Britanije, Francuske, Rusije, Austrije, Bugarske, Rumunjske, Crne Gore, BiH i Makedonije, te šest vaneuropskih zemalja – USA, Koreje, Indije, Irana, Šri Lanke i Gabona.

U kategoriji novinske reportaže sudjelovao je i dopisnik našega lista *Ivan Andrašić*, s reportažom »Od propasti do optimizma«. U ovoj kategoriji prispjelo je najviše radova, oko 170, a Andrašić je selektiran među 16, po ocjenama žirija najboljih.

Festival je u subotu, 13. listopada, u konferencijskoj dvorani Banje Junaković svečano otvorio predsjednik Općine Apatin dr. *Živorad Smiljanić*. U istom prostoru otvorena je i izložba slika čuvenog vojvođanskog slikara *Save Stojkova*. Postavka najboljih fotografija dosadašnjih festivala upriličena je u Galeriji »Meander« u Apatinu. Sudionicima i gostima INTERFER-a omogućen je i obilazak turističkim brodom dijela jedinstvenog prirodnog rezervata Gornje Podunavlje, a dan kasnije i obilazak Apatina, vrlo bogatog jedinstvenim povijesnim, kulturološkim, arhitektonskim i vjerskim lokalitetima. U nedjelju u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Apatinu svečano su dodijeljena priznanja ovogodišnjim laureatima. Godišnje priznanje za životno djelo, statua Zlatna Nika, dodijeljena je direktoru i glavnom uredniku »Večernjih novosti« *Manojlu Vukotiću*, a fotoreporteru ovoga lista *Darku Dozetu* pripala je treća nagrada u kategoriji foto reportaže. Prva nagrada u području novinske reportaže dodijeljena je novinaru »Presa« *Mihailu Medenici*, najbolja TV reportaža je *Bojane Ranković*, TV Prva, a *Tomislav Santrač*, Radio Beograd, nagrađen je za najbolju radijsku reportažu. Najbolja komercijalna reportaža bila je »Bitka za bebe« autora *Verana Matića*, B92. Gran pri festivala dodijeljen je fotoreporteru *Goranu Tomaševiću* iz Reuters news. O laureatima je odlučivao žiri festivala: predsjednik, TV kritičarka *Branislava Džunov* i članovi: književnik *Pero Zubac*, akademski slikar *Nino Kusturica*, TV redateljica *Tamara Popov* i novinar *Dragan Jerković*.

K. P.

PREDSJEDNIK IVO JOSIPOVIĆ ODLIKOVAO

Na dok

Vi ste izabrani kao oni koji su prepoznati i prihvaćeni

Upovodu Dana neovisnosti predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ivo Josipović* uručio je 11. listopada ove godine odlikovanja brojnim istaknutim pojedincima i udrugama Hrvatske.

Svečana ceremonija dodjele odlikovanja održana je u Uredu predsjednika Republike

Hrvatske, a među laureatima je i Zajednica pro-tjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koja je u povodu obilježavanja 20 godina osnutka odlikovana Poveljom Republike Hrvatske.

Osim Zajednice predsjednik *Ivo Josipović* odlikovao je Redom hrvatskog pletera i njene istaknute pojedince: predsjednika *Matu Jurića*, počasnog predsjednika *Antuna Plivelića* te pučkog pjesnika i jednog od utemeljitelja Zajednice *Ivana Bonusa*.

Ivo Josipović je u svom prigodnom govoru prvo zahvalio svim laureatima na dugogodišnjem uspješnom radu i njihovom doprinosu Republici Hrvatskoj te ustvrdio kako je Hrvatskoj u vremenu teške krize potreban optimizam i uspjeh, jer postoje šanse i potencijali koji se moraju iskoristiti. »Vi ste primjer kako se pružena šansa može iskoristiti i siguran sam da će vam ova odlikovanja biti poticaj za daljnji rad na dobrobit naše Hrvatske«, poručio je predsjednik *Josipović* odlikovanim te dodao kako uspjeh i kriza danas, nažalost, idu ruku pod ruku te da su odlikovani zapravo motor koji Hrvatsku trebaju izvući iz krize. »Kriza s kojom se suočavamo je ozbiljna i oni koji to ne vide jako griješe, a gospodarska kriza generira i društvenu krizu i nezadovoljstvo u društvu, odmiče nas od ideje pravednosti, a društvo koje nije pravedno nije dobro. Vjerujem da Hrvatska može biti pravedna bez obzira što se dnevno susrećemo s raznim oblicima nepravdi – nezaposlenošću, malim plaćama, problemima s mirovinama i zdravstvenim sustavom«, istaknuo je predsjednik *Josipović*.

»Danas s ponosom možemo reći kako smo, nakon dvadesetak godina postojanja hrvatske države i demokracije, napravili puno dobrog. Imamo puno istaknutih pojedinaca, Hrvatska se kvalificirala za sve relevantne međunarodne organizacije, na pragu je punopravnog članstva u Europskoj Uniji, punopravna je članica NATO-a, pobjeđuje na olimpijadama, ne samo sportskim nego i na znanstvenim, tehničkim, informatičkim i umjetničkim. Društva

O ZAJEDNICU PROTJERANIH HRVATA IZ SRIJEMA, BAČKE I BANATA I NJENE POJEDINCE

brobit naše Hrvatske

rihvaćeni u vašim sredinama kao promotori napretka i uspjeha Republike Hrvatske, rekao je predsjednik Josipović

Izaslanstvo Zajednice s predsjednikom Josipovićem

čovjeka počeo se radati optimizam i naponi pravosuđa daju nadu da više neće biti nezakonitog otuđivanja osiromašenog gospodarstva, a Hrvatska unatoč problemima i teškoćama može biti primjer nekim europskim zemljama kako je dostignut visok stupanj tolerancije i suživota, viši nego u nekim zemljama dugogodišnje demokracije», poručio je Omerbašić zahvalivši na odličjima i poželjevši predsjedniku Josipoviću puno uspjeha u obnašanju najodgovornije dužnosti u zemlji.

Nakon ceremonije u Uredu predsjednika Josipovića, održana je i svečana sjednica Glavnog odbora Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata na kojoj je proslavljen dobitak ovih prestižnih odlikovanja u povodu obilježavanja 20 godina od njenog osnutka.

Zlatko Žužić

koja ne prepoznaju svoje građanke i građane koji daju osobit doprinos i koji su posebno pridonijeli boljitku zemlje, nemaju optimizma i perspektive. Vi ste izabrani kao oni koji su prepoznati i prihvaćeni u vašim sredinama kao promotori napretka i uspjeha Republike Hrvatske i dolazite iz različitih područja, prosvjete, kulture, prirodnih, tehničkih i društvenih znanosti, umjetnosti, vjerskih zajednica, ali svima vama je zajedničko da ste radili na dobrobit Hrvatske i njenih građana i na tome vam iskreno čestitam», poručio je odlikovanim predsjednik Josipović.

U ime odlikovanih zahvalio je muftija Ševko Omerbašić istaknuvši kako su ova odlikovanja zapravo priznanja za napore koje su ugradi-

li u izgradnju i uspostavu Republike Hrvatske.

»Iako 21 godina u životu jedne države nije puno, svjedoci smo koliko je napora i žrtava trebalo uložiti u njezino stvaranje i zato ih se s dužnim poštovanjem

prisjećamo. Domovinski rat i tranzicija snažno su utjecali na događaje u Hrvatskoj, pa tako i teškoće u njenom razvoju. Nakon dugog vremena i teške gospodarske krize čiji je teret u najvećoj mjeri pao na leđa običnog

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu osnovana je 28. prosinca 1991. godine u glavnom gradu Hrvatske, kada su Hrvati u velikom broju bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj u kojem su stoljećima živjeli kao autohtono stanovništvo te svoje utočište pronaći u matičnoj državi, Republici Hrvatskoj. Za vrijeme velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku doselilo se oko 40.000 Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata osnovana je s temeljnim ciljem organiziranja raznih oblika pomoći protjeranim Hrvatima u tim najtežim trenucima njihove povijesti, ali i s namjerom očuvanja, promicanja, razvitka i unapređivanja tradicijske baštine Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, kao i vlastitog kulturnog identiteta u širokoj lepezi bogatog mozaika hrvatske kulture.

Zajednica djeluje kroz devet ogranaka diljem Hrvatske (Osijek, Požega, Virovitica, Koprivnica, Bjelovar, Rijeka, Poreč, Zadar i Zagreb) te devet zavičajnih klubova, koji su organizirani prema mjestu stanovanja iz kojih su Hrvati doseljavali iz Srijema (Beška, Gibarac, Golubinci, Hrtkovci, Kukujevc, Nikinci, Slankamen, Petrovaradin i Srijemska Mitrovica).

HUMANITARNI KONCERT ZA NIKOLU STUPKINA U ŠIDU

Uvijek spremni pomoći

Kako bi pomogli mladom Šidaninu, devetnaestogodišnjem *Nikoli Stupkinu* kome je povredena kralježnična moždina, na inicijativu Kancelarije za mlade općine Šid i u suradnji s Kulturno-obrazovnim centrom u subotu, 13. listopada, u Sportskoj dvorani u Šidu održan je humanitarni koncert. Na humanitarnom koncertu sudjelovala su kulturno-umjetnička društva

»Pomozimo Nikoli da ponovno stane na noge i vrati se normalnom životu« odazvao se veliki broj Šidana. Poslije predškolske ustanove »Jelica Stanivuković Šilja«, koja je prva organizirala humanitarni koncert za ovog momka i članovi kulturno-umjetničkih društava odlučili su pomoći: »Kada god se neko obrati za pomoć, ako je to u našoj moći, mi smo uvijek spre-

s područja šidske općine, članovi svih sekcija Srpskog kulturno-umjetničkog društva »Sveti Sava«, Slovačkog kulturno-umjetničkog društva »Jednota« iz Šida i Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Šid«.

Nikola Stupkin zadobio je tijekom prošle zime prilikom pada teško oštećenje kralježnične moždine i djelomičnu oduzetost udova. Nikoli je potrebno 30.000 eura za tretman matičnim stanicama u Austriji. Akciji prikupljanja sredstava za Nikolu

mni pomoći. Tako su i večeras naša srca ispunjena, jer smo ovim nastupom učinili barem korak na putu prema ozdravljenju Nikole«, izjavio je predsjednik HKD-a »Šid« *Josip Hodak*.

Te večeri Šidani su, osim što su imali prigodu uživati u koreografijama amatera kulturno-umjetničkih društava, pokazali htijenje da pomognu Nikoli u njegovom ozdravljenju, kako bi se vratio normalnom životu poput svih njegovih vršnjaka.

S. Darabašić

U MONOŠTORU JE 13. LISTOPADA OBILJEŽEN JED

Zavitni dan

Povodom ovogodišnje svečanosti vlč. Goran Vilov, monoštorski župnik, iskazao je svoju radost zbog činjenice da se Monoštorci i ovaj 68. put rado okupljaju na svetoj misi radi obilježavanja ovog dana u zahvalnost Majci Božjoj što je spasila njihovo selo

I ove godine u Monošturu je 13. listopada, u subotu, obilježen jedan od najznačajnijih dana u životu župe tijekom godine – Zavitni dan, baziran na čudnovatome događaju ratne 1944. godine.

UTEMELJENJE

Utemeljen je za župnikovanja *Matiše Zvekanovića*. Povod utemeljenju su bile prijeteće ratne okolnosti 1944. Bilo je odlučeno od strane vojnog vodstva da će partizansko-rusko topništvo srušiti Monoštor, u cilju

nisu htjeli odvojiti od svojih imanja, ipak je ostao u selu. Na inicijativu župnika seljani su se svi okupili u crkvi. Župnik je zaiskao od Boga i Gospe pomoć za selo na koje se imalo sručiti veliko zlo. I župnik i seljani molili su Boga i Gospu tijekom cijele noći da ih poštedi velikog zla. Sutradan, molba im je bila uslišena: odluka je povučena, selo neće biti uništeno, a Monoštorci su se zavjetovali da će svake godine 13. listopada prekinuti sa svojim poslovima, te odvojiti vrijeme da svetom misom točno u

Svetu misu predvodili su vlč. dr. Marinko Stantić i vlč. Goran Vilov

onemogućavanja neprijateljskim trupama da se utabore u ovom mjestu i nastave borbu. Naredena je evakuacija sela, mještani su se skrivali po obližnjim salašima, a veliki broj starih i onih koji se

podne zahvale Bogu i Gospi za spasenje. Od tada se u Monošturu na taj dan mještani sjećaju, možemo reći: »ponovnog rođenja svoga sela«, a u župnoj crkvi se okupljaju na misnom slav-

JEDAN OD NAJZNAČAJNIJIH DANA U ŽIVOTU ŽUPE TIJEKOM GODINE

Proslava u osnovnoj školi

Iju. Toga dana se na balkone crkve (ovdje se balkoni zovu 'tavani') stavljaju raznobojne šokačke 'ponjave', tj. šokački ručni rad. Postavljaju se kao spomen na onu noć, 13. listopada, koju su vjernici zajedno sa župnikom Matišom proveli u molitvi, a na prozore crkve postavili su ponjave kako se ne bi izvana vidjelo svjetlo u crkvi, budući da su bili ratni dani, u kojima je bilo zabranjeno bilo kakvo okupljanje u kasne sate.

PROSLAVA

I ove godine, u subotu, na Zavitni dan, veliki broj vjernika iz sela, kao i gostiju iz drugih mjesta, prisustvovao je svečanoj podnevnoj svetoj misi, a na njenom kraju crkvu

su posjetili i turisti. Glavni misnik bio je vlč. dr. *Marinko Stantić* iz Sombora, dragi gost koji je nadaleko poznat i po velikim uspjesima u pomaganju mladima s problemom ovisnosti, te njihovom vraćanju na pravi put.

Povodom ovogodišnje svečanosti vlč. *Goran Vilov*, monoštorski župnik, iskazao je svoju radost zbog činjenice da se Monoštorci i ovaj 68. rado okupljaju na svetom misi radi obilježavanja ovog dana u zahvalnost Majci Božjoj što je spasila njihovo selo. Uz crkvenu proslavu Zavitnog dana ide i seoska, s kulturno-umjetničkim programom. Vlč. Vilov istaknuo je značaj ovog dvojakog obilježavanja 13. listopada, jer se na oba ova načina utemeljuje i učvr-

šćuje tradicija ovog velikog događaja.

Inače je običaj da se nakon završetka mise ispred crkve zadrže vjernici te uz glazbu tamburaša zaigraju u kolu. Ove godine, na žalost, sve vremenske prognoze najavljivale su kišu, pa kola nije bilo, ali je naveče to višestruko nadoknađeno.

Istoga dana je u dvorani za tjelesni odgoj OŠ »22. oktobar« kulturno-umjetničkim programom također proslavljen Zavitni dan. Tijekom svečanog programa nastupile su udruge: KUD ogranak »Seljačke sloge« iz Posavskog Brijega, KUD »Josip Šošić« iz Tenje, KUD »Matija Gubec« iz Tavankuta, te domaćini iz KUDH-a »Bodrog«.

Dragi gost na proslavi bio je novi konzul Republike Hrvatske – *Dragan Đurić*. Ovo je bila zaista najljepša moguća prilika za njegov posjet Monošturu, a i gost i domaćini iskazali su nadu u sigurna nova viđenja i međusobnu suradnju. Među gostima bili su i mnogi zvaničnici – prijatelji Bačkog Monoštora, kao i predstavnici kulturno-umjetničkih društava iz okoline. Tijekom programa promovirana su i nova platna-kulise slike čiji je autor monoštorsko-somborski slikar *Stipan Kovač – Malanka*. Živopisnim plesovima proslavljen je ovaj dan, a za sudionike i goste organizirana je i večera uz neizbježne tamburaše.

Zdenka Mitić

DRUŽENJE KUD-OVA POČINJE I ZAVRŠAVA PJESMOM

HKUD »Ljutovo« oduševilo Pregradu

Najzapadniji dio Zagorja u Hrvatskoj je pregradsko područje. U slikovitom brežuljkastom kraju smjestila se Pregrada sa svojim mnogobrojnim selima i zaseocima. Prigodu da kratko razgledaju Pregradu i okolicu imali su članovi HKUD-a »Ljutovo«, koji su 6. listopada na poziv KUD-a »Pregrada« stigli u Pregradu.

ku vidjeti stalni postav muzeja, koji se sastoji od tri dijela: ljekarnički, numizmatički i rudarski. Po obilasku muzeja Vojvođani su otišli u susjednu općinu Desinić i razgledali dvorac Veliki Tabor, koji je uz Trakošćan najpoznatiji dvorac sjeverozapadne Hrvatske.

U poslijepodnevnom satima počeo je Susret zborova Krapinsko-zagorske županije,

Zajedničko druženje KUD-ova počinje i završava pjesmom, pa je povodom dolaska HKUD-a »Ljutovo« organiziran koncert u Osnovnoj školi u Pregradi. Uz domaćine, u programu su sudjelovali članovi HKUD-a »Ljutovo«, koji su svojim uspješnim nastupom pokazali kako njeguju hrvatsku riječ i običaje. Repertoar je oduševio domaćine i publiku te su pjeskom i poklicima oduševljenja pozvali Vojvođane da još nešto odsviraju i otpjevaju.

Članovi HKUD-a »Ljutovo« su posjetili gradski muzej u kojem su imali prili-

koji se već 17. put organizira u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Pregradi, a povodom Svjetskog dana zbornoga pjevanja.

KUD Pregrada uvijek poziva na taj susret goste koji ne trebaju njegovati zbornu pjevanje, pa je ovom prilikom odlučio publici i ostalim sudionicima koncerta dati priliku da čuju pjesme Hrvata koji ne žive u matičnoj domovini, a ipak je nose u srcu. Tom prilikom HKUD »Ljutovo« izvelo je dvije skladbe – »Kolo igra, tamburica svira« i »Kad ostarim«.

S. Vidaček

MEĐUNARODNI DAN SEOSKIH ŽENA OBILJEŽEN

Središnja manifestacija Međunarodnog dana seoskih žena ove je godine održana u Subotici 13. listopada. U program je bilo uključeno 40 vojvođanskih općina i preko 150 seoskih udruga žena, koje su se predstavile različitim rukotvorinama, prehrambenim proizvodima i suvenirima.

Početak manifestacije obilježen je otvorenjem dviju izložbi: »Portreti seoskih žena u Vojvodini« Udruge građana Vojvođanska-regionalna inicijativa iz Novog Sada, te slika od slame pod nazivom »Žena inspiracija« članica HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, nakon čega je uslijedio program na Trgu

SURADNJA GLASA SLAVONIJE I ŠOKAČKE GRANE

Gastro kuharica »Ukiselostista«

U suradnji s Glasom Slavonije izašla je iz tiska nova gastro-kuharica Šokačke grane pod nazivom »Ukiselostista«, praktični priručnik svakoj suvremenoj domaćici koja drži do baštine, jer knjižica je sumarnik dobrih starih recepata prema kazivanju naših baka. Naći ćete tu: krov s mlikom, uvrnutu pogaču, pregršt peretaka i pita, gužvaru i štrudle ukiselo s makom, orahima, cimetom i rogačom, ali i štrudle uslatko, s jabukama, sirom i orahima, krofne, salenjake, listariće i još tristo čuda.

»Suradnja sa Šokačkom granom predivno je iskustvo, jer je kuharica naišla na veliko zanimanje naših čitatelja

diljem Slavonije, Baranje i Srijema«, rekla je Marica Birtić, voditeljica Marketinga u Glasu Slavonije.

I Vera Erl, predsjednica Šokačke grane, ne krije oduševljenje suradnjom s Glasom Slavonije. »Da nije Glasa ni ova lijepa ideja šokačkih snaša ne bi ugledala svjetlost dana, a Bogu hvala, ovo je već četvrta tiskovina u suradnji s Glasom Slavonije.«

S. Žebić

EN U SUBOTICI I TAVANKUTU

na sela

U program je bilo uključeno 40 vojvođanskih općina i preko 150 seoskih udruga žena, koje su se predstavile različitim rukotvorinama, prehrambenim proizvodima i suvenirima

slobode, koji su otvorili *Miroslav Vasin*, pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* i glumica *Mira Banjac*. Na programu su se u reviji narodnih nošnji, koja je uslijedila, predstavile brojne nacionalne zajednice Vojvodine, a u okviru nje članice HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta predstavile su tradicijsko odijevanje Hrvatica Bunjevaka.

U TAVANKUTU

Udruga slamarki iz Tavankuta koja djeluje pri HKPD-u »Matija Gubec« više puta se uključivala u manifestacije koje promiču i problematiziraju status žene u suvremenom društvu, ali i status žena na selu. Jedna od takvih manifestacija jest i Međunarodni dan seoskih žena, koji se obilježava 15. listopada, a koji je ustanovljen Rezolucijom Generalne skupštine UN-a 2007. Tavankućanke su ovaj dan obilježile programom koji je održan u nedjelju, 14. listopada, u prostorijama Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame. Slammarke su predstavile svoje ovogodišnje radove od slame, a gošće iz Subotice, koje se bave vezom i šlingom, prikaza-

le su svoje stvaralaštvo na izložbi. Članice ženske udruge »Koššana« iz Karavukova predstavile su gastronomske proizvode karakteristične za njihov kraj. Predstavnice ženskih udruga i sudionice, kao i brojne Tavankućane, pozdravila je *Vesna Šijački*, ravnateljica Zavoda za ravnopravnost spolova iz Novog Sada, koja je predstavila manifestaciju kojom se obilježava Međunarodni dan seoskih žena, a koja se u Vojvodini

obilježava od 2009. te je nakon Novog Sada, Sombora i Indije ove godine obilježena u Subotici, ali i u Tavankutu.

U kulturno-glazbenom dijelu programa, održanom u tavankutskom Domu kulture, nastupili su učenici hrvatskog odjela OŠ »Matija Gubec«, tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec«, »Đurđinske cure« iz Đurđina te pjevačka skupina »Kraljice Bodroga« iz Bačkog Monoštora.

TAMBURAŠKI KONCERT

Tamburaški odjel HKPD-a »Matija Gubec« svojim je godišnjim koncertom obogatio program obilježavanja Međunarodnog dana seoskih žena u Tavankutu. Stručni voditelj tamburaškog odjela *Vojislav Temunović* uvježbao je skupinu tamburaša, kojih u ovome odjelu ima pedesetak, od kojih veliki tamburaški orkestar broji trideset članova, dok je mladih polaznika dvadeset. Oni nastavljaju tradiciju tamburaške glazbe u Tavankutu, koju su mladima u Tavankutu prenosili vrhunski voditelji poput *Pere Tumbas Haje*, *Stipana Jaramazovića* te *Vojislava Temunovića*. Na repertoaru koncerta čuo se »Vilin lles«, »Slavujev poj«, filmske numere iz filmova »Iznad duge«, »Larina pjesma«... Kao solisti nastupili su *Kristina Crnković* i *Martin Vojnić Mijatov*.

Ivica Dulić

Vesna Šijački je otvorila manifestaciju u Tavankutu

PROGRAMIMA U SUBOTICI I BAČU BIT ĆE OBILJEŽENA 100. OBLJETNICA ROĐENJA FRA BEATA BUKINCA (1912.-1945.)

Utemeljitelj povijesnih istraživanja o bačkim Hrvatima

Bukinac je kroz čitavo svoje djelo jasno ukazivao i na činjenicu da se povijest bačkih Bunjevaca i Šokaca ne može sagledavati izvan konteksta povijesti Hrvata u cjelini što je prije njega bilo vrlo slabo prihvaćeno

U povodu 100. obljetnice rođenja fra Beata Bukinca, a u okviru obilježavanja Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, idućeg će tjedna u Subotici i Baču biti održani programi kojima se nastoji podsjetiti i ukazati na značaj djela ovog franjevačkog redovnika.

U četvrtak, 25. listopada, s početkom u 18 sati, u kapeli Crne Gospe franjevačkog samostana u Subotici (Franjevački trg 1), bit će održan znanstveni kolokvij »Fra Stjepan Beato Bukinac kao utemeljitelj povijesnih istraživanja o bačkim Hrvatima« u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Uvodničar će biti dr. sc. Robert Skenderović, viši znanstveni suradnik s Hrvatskog instituta za povijest iz Zagreba. Prije predavanja u crkvi će od 17,30 sati biti održana sveta misa za fra Beata Bukinca.

DAROVITI NOVAK

Kada je riječ o mjesnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata, djelo franjevačkog redovnika Beata (Stjepana) Bukinca (Bač, 31. VII. 1912. – Karlovac, ? 29. VI. 1945.) »O ulozi franjevaca u seobama hrvatskog naroda u XVI. i XVII. stoljeću«, zacijelo predstavlja nezaobilaznu postaju za sve istraživače. Bukinac pripada

naraštaju bačkih Hrvata koji su se nakon pridruživanja bačkih samostana Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda 1923. odlučili za franjevački red i krenuli na školovanje u Hrvatsku. Njegov kasniji odlazak na doktorski studij u Rim pokazuje da je bio među najdaroovitijim novacima u generaciji. Prilikom izbora teme doktorata Bukinac je odlučio povezati svoju ljubav prema franjevačkom redu i suzavičajnim bačkim Hrvatima. Tako je svoju disertaciju pod naslovom »O ulozi franjevaca u seobama hrvatskog naroda u XVI. i XVII. stoljeću« posvetio razdoblju u kojem su se Hrvati (Bunjevci i Šokci) doselili u Bačku. God. 1939. fra Beato Bukinac je uspješno doktorirao, a njegova je disertacija djelomično objavljena već 1940. godine u Zagrebu.

Premda je kasnije bila korištena u mnogim povijesnim radovima, Bukinčeva je disertacija svoj prijevod na hrvatski i cjelovito objavljivanje dočekala tek 2007. zahvaljujući uredniku i prevoditelju mr. *Beli Tonkoviću* te »Pučkoj kasini 1878.« iz Subotice kao izdavaču.

ZREO POVJESNIČAR

Bukinčeva disertacija je ostavila dubok trag na kasnija istraživanja povijesti bačkih Hrvata i danas predstavlja nezaobilazno djelo za svakoga tko se želi baviti proučavanjem njihova doseljavanja i najranije povijesti. Štoviše, u odnosu na svoje prethodnike, *Ivana Antunovića* i *Petra Pekića*, Bukinca se može smatrati prvim zrelim povjesničarom bačkih Hrvata i u tome smislu utemeljiteljem istraživanja povijesti bačkih Hrvata u hrvatskoj historiografiji. Njegova doktorska disertacija, iako mala opsegom, bila je u vrijeme prve objave 1940. doista pravi znanstveni napredak u odnosu na sva prethodna istraživanja. U njoj je prije svega ukazano na brojne izvore koji su dotad bili nepoznati ili zanemareni. Pružajući nove izvore, Bukinac je pokazao i nužnost preispitivanja mnogih zaključaka koje su prije njega objavili *Ivan Antunović*, *István Iványi*, *Ivan Ivanić*, *Jovan Erdeljanović*, *Aleksa Ivić* i *Petar Pekić*. Na kraju,

Bukinac je kroz čitavo svoje djelo jasno ukazivao i na činjenicu da se povijest bačkih Bunjevaca i Šokaca ne može sagledavati izvan konteksta povijesti Hrvata u cjelini, što je prije njega bilo vrlo slabo prihvaćeno. Stoga se na kraju za Bukinčevu disertaciju može reći kako ona predstavlja rijedak primjer u kojem je jedan povijesni rad tako malen svojim opsegom imao tako velik utjecaj na kasnija povijesna istraživanja. Velika je šteta što se Bukinac nije nastavio baviti povijesnim istraživanjima. Nažalost, život je završio već 1945. godine kao žrtva komunističke vlasti.

H. R.

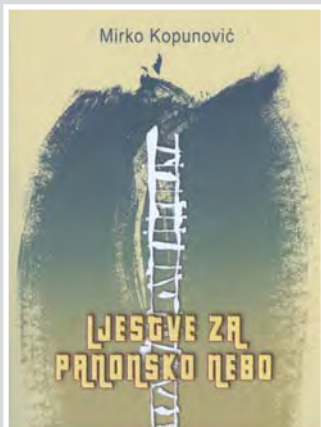
Tribina u Baču

Program u povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja fra Beata Bukinca bit će održan i u njegovom rodnom Baču, u iduću petak, 26. listopada. U franjevačkoj crkvi bit će služena sveta misa za fra Beata Bukinca u 18 sati. Nakon mise uslijedit će predavanje o njemu koje će u maloj dvorani Kulturnog centra u Baču održati dr. sc. Robert Skenderović s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu. Početak je u 19 sati. Organizator je ZKVH u suradnji s hrvatskim udrugama kulture iz Bača.

Nova knjiga Mirka Kopunovića

SUBOTICA – U nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice sredinom listopada objavljena je nova, četvrta po redu knjiga *Mirka Kopunovića*

– »Ljestve za panonsko nebo«. Podnaslovljena s »Impresije i refleksije svakodnevlja« knjiga donosi 87 poetskih crtica podijeljenih u tri cjeline – »Iskrzani krajolici duše«, »Monolozi u (bes)konačnosti« i »Brazde Sage o Bunjevcima«. U knjizi, obima 118 stranica, objavljene su i recenzije *Tomislava Žigmanova*, koji je i urednik knjige (»Fantastični oslik čovjekova svijeta i života u Panoniji«) i *Snežane Ilić* (»Panonski pianissimo«). Kao i u svim dosadašnjim Kopunovićevim knjigama naslovnicu je uradio slikar *Ivan Balažević*. Trinaest likovnih priloga objavljenih u knjizi nastali su na 5. sazivu međunarodne slikarske kolonije »Juraj Julije Klović«, koja je početkom rujna održana u Selcu, a na kojoj je Kopunović bio posebni gost.

Novi e-mail za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU »Hrvatska riječ« poziva autore da svoje književne i radove s područja publicistike šalju na mail: naklada@hrvatskarijec.rs. Nova adresa otvorena je radi povećanja transparentnosti i formaliziranja prihvata pisanih rukopisa.

Uz ovaj način, dostava rukopisa moguća je poštom na adresu: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica, Srbija ili osobno Tajništvu ove ustanove.

Mirko Kopunović na Danima Josipa i Ivana Kozarca

VINKOVCI – Književnik *Mirko Kopunović* iz Subotice sudjelovao je na 18. danima Josipa i Ivana Kozarca, koji su održani proteklog tjedna u Vinkovcima. Kopunović je u petak, 12. listopada, čitao svoju poeziju u okviru programa »Živi kapitali« održanom u hotelu »Slavonija«. U ovom programu sudjelovalo je petnaestak istaknutih književnika iz Hrvatske, a Mirko Kopunović je bio jedini sudionik programa iz Vojvodine.

Ovogodišnji »Dani Josipa i Ivana Kozarca« bili su posvećeni pjesnicima *Slavku Mađeru* i *Bori Pavloviću*. Dodijeljene su i tradicionalne nagrade, a dobitnici su – *Bogdan Mesinger* za životno djelo, *Tomislav Šovagović* za knjigu godine »Rudnik čvaraka« te *Davor Ivankovac*, koji je za knjigu »Rezanje magle« dobio Povelju uspješnosti.

Cro Art kod obitelji Pelhe

MALA BOSNA – Osmero članova HLU »Cro Art« iz Subotice bili su gosti na salašu *Stipana* i *Matilde Pelhe* u Maloj Bosni, selu nadomak Subotice. Bio je to odgovor na lanjski poziv obitelji Pelhe, kada je na njihovom salašu po prvi put održana likovna kolonija. Tijekom rada slikare je posjetio novi mjesni župnik *Dragan Muharem*, koji je izrazio želju da slikari »Cro Art« budu gosti tamošnje župe Presvetog Trojstva, što su iz udruge rado prihvatili. Također, slikari su dobili poziv da i iduće godine održe jednodnevnu koloniju na salašu obitelji Pelhe.

Dani Balinta Vujkova u Subotici

SUBOTICA – »Dani Balinta Vujkova« počeli su jučer, kada je, među ostalim, održan program namijenjen djeci, započet stručno-znanstveni skup te predstavljene dvije nove knjige pripovijedaka *Balinta Vujkova*. Danas (petak, 19. listopada), nastavlja se stručni skup, a u 19 sati na programu je multimedijalna večer na kojoj će biti predstavljena knjiška produkcija »Od Dana do Dana«, nastupit će pjesnik iz Zagreba *Željko Krznarić*, te zbor KUD-a »Bunjevačka zlatna grana« iz Baje. Ovom prigodom prvi put će biti proglašena najbolja knjiga za proteklu (2011.) godinu dodjelom nagrade »Emerik Pavić«, dok će nagrada za životno djelo »Balint Vujkov – Dida« na području književnosti ove godine biti dodijeljena književniku *Milovanu Mikoviću*.

Večer ikavice u Stanišiću

STANIŠIĆ – HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića organizira večer pod nazivom »Ikavica – govor dalmatinskih, ličkih, bunjevačkih, šokačkih, bosanskih i hercegovačkih Hrvata«, koja će se održati u subotu, 20. listopada, u prostorijama doma MKUD-a »Endre Ady« u Stanišiću, s početkom u 18 sati. Predavanje o ikavici održat će prof. *Katarina Čeliković* iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a u umjetničkom dijelu programu sudjelovat će: HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPU »Zora« iz Vajske, pjesnici *Josip Dumendžić Meštar* i *Tomislav Žigmanov*, te recitatori Hrvatske čitaonice iz Subotice i društva domaćina.

S. T.

Kazališna premijera u HKUD-u »Vladimir Nazor«

SOMBOR – Dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« izvest će sutra (subota 20. listopada) premijerno komediju »Zum, treš, bum« u režiji *Lee Jevtić*. To je praižvedba teksta mladog *Marka Lončara* iz Bačkog Brestovca. Radnja komada dešava se u novinskoj redakciji, punoj sebičnih ljudi, gdje se svatko bori za svoje mjesto. To je priča o ljudskim sujetama, njihovoj borbi za neku poziciju za koju misle da im pripada, a koju na kraju neće ni dobiti. Početak je u 20 sati u Hrvatskom domu, a ulaznica je 100 dinara.

Z.V.

»PROGNANIK IZ SVIJETA SVJETLOSTI : ŽIVOT I DJELO STANISLAVA PREPREKA«, ZAVOD ZA KULTU

»Pjevaj samo pjevaj, duga je ovo noć«

Podijeljena u deset poglavlja, knjiga pruža cjelovit uvid u stvaralački opus svestranog Stanislava Prepreka

Polovicom rujna objavljena je knjiga o životu i djelu Stanislava Prepreka (1900.-1982.), čiju tridesetogodišnjicu smrti ove godine obilježavamo u sklopu »Godine velikana«. Knjiga nosi naslov »Prognanik iz svijeta svjetlosti : život i djelo Stanislava Prepreka«, a priredio ju je Ivan Balenović. Podijeljena u deset poglavlja, knjiga sabira cjelokupan stvaralački opus ovog svestranog umjetnika.

Stanislav Preprek rođen je u Šidu 16. travnja 1900. i, kako sam navodi, potječe od stare hrvatske petrovaradinske obitelji, dalekim podrijetlom iz Moravske, u kojoj je glazba, zahvaljujući djedu, ocu i stricu, zauzimala osobito mjesto. Preprek je po obrazovanju, ali i po vokaciji učitelj, bio je skladatelj, orguljaš, zborovođa, knjižničar, slikao je i crtao, a nadasve je pjesnik, prozni pisac i prevoditelj. Uz materinji hrvatski jezik, u djetinjstvu je ovladao njemačkim, u gimnaziji je zavolio francuski, privatno je učio talijanski, služio se esperantom, produbljuje nadalje latinski i grčki, zanimao se za hebrejski i arapski, te turski, kineski i japanski jezik. Pokraj oca, koje je bio financijski službenik, uz glazbu je zavolio i osobito naučio cijeniti knjigu. Život ga nije mazio, s 23 godine gubi vid na jednom, a u 59. godini i na drugom oku. U II.

svjetskom ratu ostaje bez sina jedinca – oglasen je nestalim u borbama u Bosni, na planini Jeleč, kao pripadnik Hrvatske vojske.

Pjesnik (I. poglavlje, 9.-301.) – Za života je Stanislav Preprek objavio samo jednu pjesmu – »Epitalamij« u časopisu »Kritika« – premda njegov poetski opus sadrži 346 pjesama, razvrstanih u 10 cjelina. Knjiga »Prognanik iz svijeta svjetlosti«, kako zapaža njezin priređivač Ivan Balenović, prvi put čitateljima pruža na uvid i prosudbu cjelokupno Preprekovo pjesničko djelo. Za ovo je, nedvojbeno, zaslužan i prof. Đuro Rajković, pijanist i glazbeni pisac, nositelj autorskih prava za izvođenje i tiskanje djela Stanislava Prepreka, koji je do sada objavio veći broj različitih priloga u periodici i tisku, te knjigu o

njemu i njegovu stvaralaštvu (»Stanislav Preprek – život i djelo«, Zagreb, 2006.). Također i Ema Piroška Matić, koja je prevela na hrvatski pjesme što ih je Preprek napisao na njemačkom jeziku.

Prozaist (II. poglavlje, 303.-357.) – Čitatelju se pruža na uvid i Preprekova proza, prvo poglavlje romana »Nepoznatim tamnim putovima«, zatim novela »Posljednje poglavlje«, te »Videno kao u snu – nova lutanja« i »Latice, lirska crtica«. Za navedene bi se tekstove moglo reći kako su oni eminentno lirska proza, pjesničko svjedočenje o surovostima svijeta i naznaka čovjekova poraza u njemu. Ona je ispovijest o samoći i tišini, također i razgovor sa sobom u uvjetima odvojenosti od drugih, ali i razdoblje iscrpnog i dugotrajnog monologa tijekom kojega se prikuplja emocionalna i intelektualna snaga za traženje novih putova i kazivanja. Ona je suptilno obraćanje i sebi, i čitatelju, i Bogu. I premda se u njoj ocrtava razmjer udesa, brodoloma i patnje, ona je i gesta hrabrosti jer je poziv na dijalog prošlih, sadašnjih i budućih stradalnika u vihorim vremenima. Ona misli i spoznaje sebe i svijet, tražeći mjesto pojedinca u njemu.

Preprek o svom književnom djelu (III. poglavlje, 359.-374.) – Ovdje se nalaze tekstovi u kojima se sâm

Preprek osvrće na dio svog književnog učinka, točnije na pjesme što ih je napisao na njemačkom jeziku i svoje prozne radove. Ondje su i dva teksta o Prepreku hrvatske spisateljice i akademičarke Višnje Stahuljak, te književnog kritičara dr. Draška Ređepa (375.-378.).

Skladatelj (IV. poglavlje, 379.-435.) – Osobito bogat, sadržajan i izazovan je Preprekov skladateljski opus, što se i te kako vidi kroz popis njegovih skladbi i glazbenih spisa, kako svjetovnih, tako i crkvenih. Ovim radovima priključena su dva teksta prof. Dušana Plavše o Preprekovu glazbenom stvaralaštvu. Na kraju ovog poglavlja je Preprekova himna banu Jelačiću, skladana u listopadu 1922. na stihove Đure Arnolda (1854.-1941.).

Životopis (V. poglavlje, 437.-500.) – Dojmljiv tekst knjige »Prognanik iz svijeta svjetlosti«, zacijelo je životopis što ga je napisao Stanislav Preprek, zaključno s 1973. godinom, nakon čega je živio još devet godina – umro je 13. veljače 1982. godine. Pokopan je u obiteljskoj grobnici na Novomajurskom groblju u Petrovaradinu. U ovom je poglavlju i tekst prof. Đure Rajkovića »Veliki gospodin vođovodanske kulture«.

Učitelj (VI. poglavlje, 501.-506.) – Prikazana su tri desetljeća Preprekova učiteljskog službovanja, od početka 1919. do pred kraj 1948. godine. Sugrađani su ga zapamtili kao strogog i pravičnog pedagoga. Zbog svog pristupa odgoju bio je štovani i od đaka

TURU VOJVOĐANSKIH HRVATA, SUBOTICA, 2012., 618 STR.

i od njihovih roditelja, pa i prosvjetnih vlasti.

Knjižničar (VII. poglavlje, 507.-521.) – Unatoč ozbiljno narušenom vidu, koji je iz godine u godinu slabio, Stanislav je Preprek bezmalo dva desetljeća uspješno vodio petrovaradinsku Knjižnicu i čitaonicu »Vladimir Nazor«, poput svjetioničara kulture, kako veli Ivan Balenović, priređivač knjige o ovom hrvatskom velikanu iz vojvođanskog podneblja, budući da je njegovo unutarnje svjetlo bilo jače od tjelesnog mraka.

Prevoditelj (VIII. poglavlje, 523.-528) – Uz sva svoja zanimanja Stanislav Preprek je vidno pridonio i prevodilaštvu. Kako ukazuje prof. Đuro Rajković, prevodio je gotovo beziznimno s njemačkog

jezika, kojega je naučio još u djetinjstvu. Najznačajniji njegov prevodilački pothvat jamačno je prepjev sumersko-babilonskog epa »Gilgameš«, djelo koje je doživjelo desetak izdanja i do danas se zadržalo u obveznoj školskoj i sveučilišnoj lektiri, uspjelost o kojoj su se očitovali *Antun Šoljan*, *Jasna Melvinger*, *Zvonimir Majdak* i *Albe Vidaković*.

Antologist (IX. poglavlje, 529.-541.) – Ostavština Stanislava Prepreka sadrži i četiri antologije. Bolje reći školske teke u koje je unosio izvatke iz omiljenih pjesničkih i proznih djela, a označene su kao: Jugoslavenska lirika, Slavenska lirika i Strana lirika, dok je četvrta bila Antologija misli, citati zabilježaka, što sve zajedno

zorno svjedoči o njegovom širokom, svestranom zanimanju i visokim kriterijima.

Likovnjak (X. poglavlje, 543.-553.) – Priređivač Ivan Balenović, osvrćući se na Preprekov izraziti dar za crtanje i slikanje, ističe kako je on, nažalost, ostao neiskazan, radi njegove slabovidnosti. Pa, ipak, iza sebe je ostavio 40-tak vrijednih radova, rađenih grafitnom olovkom, tušem i četkicom, mahom nastalih između 1912. i 1919. godine.

Prilozi, Dodatak (555.-609.) – Završni dio knjige sadrži prepisku između Stanislava Prepreka i Albe Vidakovića, od 1943. do 1964. godine, a nakon njegove smrti s prof. *Josipom Andreisom*, njegovim prija-

teljem. Pokraj crkveno-glazbenog značaja, ova prepiska je i važno svjedočanstvo o dvojici velikana hrvatske kulture. Ovdje su također sabrani stanoviti foto prilozi, kao i oni o Preprekovoju zastupljenosti u glazbenim publikacijama, leksikonima i dr. U Dodatku su također bibliografija Stanislava Prepreka i kalendar zbivanja u njegovu životu i stvaralaštvu.

Knjigu »Prognanik iz svijeta svjetlosti«, obujma 618. strana, u grafičko je ruho s uspjehom odjenuo *Darko Vuković*. Nakladnik je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, a ovo hvale vrijedno djelo tiskano je potporom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

M. Miković

ZNANSTVENO-FILOZOFSKI SKUP SREDINOM PROSINCA U SUBOTICI

Misaona popudbina Tome Vereša

Početkom prosinca navršava se deset godina od smrti *Tome Vereša*, jednog od najznačajnijih subotičkih intelektualaca što ga je Subotica imala u XX. stoljeću. Tim povodom u njegovom rodnom gradu – Subotici, bit će priređen međunarodni znanstveno-filozofski skup »Misaona popudbina Tome Vereša«, čiji su organizatori Subotička biskupija, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Otvoreno sveučilište.

Organizatori ističu kako je stjecajem različitih okolnosti djelo Tome Vereša uglavnom ostalo nepoznato u gradu u kojem je rođen i proveo djetinjstvo, u Subotici kojoj se stalno vraćao i s kojom je bio duboko povezan sve do kraja svojega života. Isto vri-

jedi i za šire ovdašnje prostore – Vojvodinu i Srbiju, a skup upravo ove manjkavosti nastoji nadomjestiti.

»Cilj je ovoga međunarodnoga znanstveno-filozofskog skupa da, s jedne strane, aktualizira noseće sastavnice njegova bitno raznovrsnoga djela, a s druge strane bit će to prilika da se u jednom kritičkom čitanju nanovo donesu prosudbe o relevantnosti i trajnim prinosima njegova mišljenja. Skup je zamišljen da bude interdisciplinarni – okupit će filozofe, teologe, sociologe, politologe i povjesničare zavičajne povijesti Bačke iz Zagreba, Beograda, Novoga Sada, Subotice... Radni jezici na skupu bit će hrvatski i srpski, a radovi će se izlagati u okviru sljedećih

tematskih sesija – filozofija, teologija, sociologija-politologija te zavičajna problematika. Nakon skupa, planira se objaviti i zbornik radova s njega«, kaže *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Uz znanstveno-filozofski skup, organizatori planiraju održati i predstavljanje drugog, proširenog izdanja knjige Tome Akvinskog »Izabrano djelo«, za koju je sačinio izbor i preveo Akvinčeve tekstove Tomo Vereš, posjet grobu Tome Vereša i svetu misu. Sva događanja odvijala bi se u tri dana – petak, subota i nedjelja, a vrijeme održavanja bilo bi sredinom prosinca 2012. godine, o čemu će javnosti biti kasnije obaviještena.

Dominikanski redovnik Tomo Vereš (Subotica, 24. veljače 1930. – Zagreb, 9. prosinca 2002.), bio je vrsni filozofski i teološki pisac, odličan prevoditelj (osobito s latinskog, filozofskih i teoloških spisa), gorljivi zagovornik dijaloga, napose između kršćana i marksista, marni istražitelj i vrednovatelj zavičajne bačke kulturne i crkvene povijesti te vrli propovjednik.

D. B. P.

DR. JOSIP VOJNIĆ HAJDUK »ODGOVOR NA MNOGOBROJNE NOVINSKE ČLANKE« (REPRINT)

Borba za nacionalnu afirmaciju bačkih Hrvata

Nedavno je objavljen reprint brošure (brochure – meko povezana knjižica, knjižica o aktualnim dnevnim pitanjima) dr. Josipa Vojnića Hajduka »Odgovor na mnogobrojne novinske članke«, koja je objavljena u Subotici davne 1898. godine, pod nazivom »Válasz több rendbéli ujság cikkeire«. Ova brošura je tada objavljena u izdanju tiskare Tomics Miklós könyvnyomtató müintézete Szabadkán, a reprint je priredio i kao samizdat objavio Lazo Vojnić Hajduk. U reprint izdanju objavljen je originalan tekst koji je tiskan na mađarskom jeziku, kao i prijevod teksta na hrvatski jezik, koji su uradili mr. sc. Karlo Slavić i priređivač.

»Odgovor« je reagiranje dr. Josipa Vojnića Hajduka na tadašnje novinske članke kojima se žučno napada rad društva »Kolo mladeži«, koje je osnovano u Subotici 1897. godine. »Kolo mladeži« je imalo značajnu ulogu u narodnom pokretu bačkih Hrvata potičući buđenje nacionalne svijesti, a objavljena knjižica je svjedočanstvo o krajnje nepovoljnim političkim uvjetima glede ostvarivanja manjinskih prava bunjevačkih Hrvata koncem 19. stoljeća u dvojnoj Austro-Ugarskoj Monarhiji.

PUT DO PRONALAZENJA »ODGOVORA«

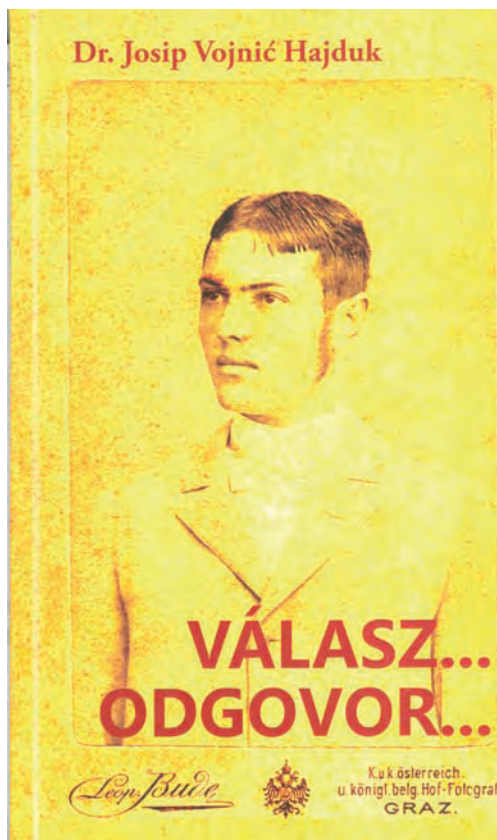
Lazo Vojnić Hajduk kaže kako je do ideje objavljivanja ovog reprinteda došao tijekom rada na knjizi o *Agi Mamužiću*, poznatoj i utjecajnoj osobi među bunjevačkim

Hrvatima u drugoj polovici 19. stoljeća.

»Subotičanin Ago Mamužić je bio hrvatski pisac, novinar i nakladnik i bio je jedan od nositelja hrvatskog nacionalnog preporoda u Bačkoj. O njemu nije do sada pisano mnogo. Istražio sam razne dokumente vezane za politički, ekonomski i kulturni kontekst vremena u kojemu je on živio, kao i podatke koji se odnose na njegov život i rad. Htio sam saznati koliki je njegov značaj za ovdašnje bunjevačke Hrvate. Čitajući literaturu došao sam i do podataka o društvu 'Kolo mladeži', koje su tadašnje vlasti zabranile zbog rada na buđenju nacionalne svijesti bunjevačkih Hrvata. Dakle, skupljajući sve te podatke, našao sam u bibliografiji subotičke Gradske knjižnice da postoji ovo izdanje, 'Odgovor' dr. Josipa Vojnića Hajduka, koji se odnosi na rad 'Kola mladeži'. Tako sam dobio presliku te brošure i odlučio je objaviti kao reprint, jer odlično odslikava političke prilike u Austro-Ugarskoj s konca 19. stoljeća, koje se u ovom slučaju odnose na bunjevačke Hrvate«, kaže Lazo Vojnić Hajduk i naglašava kako su prije zabrane rada 'Kola mladeži', u subotičkim javnim glasilima tadašnjeg vremena objavljivani grubi napadi protiv ovog društva.

»KOLO MLADEŽI«

Razgovarajući o društvu »Kolo mladeži«, Lazo Vojnić Hajduk je istaknuo kako se koncem 19. stoljeća javlja generacija mladih bunjevač-

kih Hrvata koji se u Subotici uključuju u rad na učvršćivanju narodne svijesti i njegovanju nacionalno-buditeljskog duha, ali na takva nastojanja tadašnja vlast nije gledala blagonaklono.

»Među tim mladima je bio i dr. Josip Vojnić Hajduk, rođen u Subotici 1872., gdje je i umro 1935. godine. Bio je doktor prava. Studirao je u Budimpešti. Iza njega je ostala brošura u kojoj je odgovorio na spomenute napade mađarskih novina, među kojima su prednjačili 'Szabadkai Hirlap', 'Bácskai Napló' i 'Bácskai Ellenőr'. U tim novinarskim tekstovima članovi 'Kola mladeži' su blaćeni da su izdajice domovine, da šire panslavizam, a suština tih napada je bilo ostvarenje cilja da se bunjevački Hrvati odreknu svog materskog jezika, koji su željeli njegovati i u društvu 'Kolo

mladeži'. Bilo je to vrijeme kada su mladi ljudi, naravno uz one starije, nastojali formirati jedno društvo, kao nacionalnu adresu bunjevačkih Hrvata, a prvi njihov programski korak bio je homogeniziranje ovdašnjih Hrvata kako bi slobodno izražavali svoju nacionalnu pripadnost i politički identitet i govorili svojim materinskim jezikom.«

Iz »Odgovora« vidimo kako su to bili žestoki napadi na »Kolo mladeži«, o čemu govori i sljedeći citati: »No, ako Bunjevci koji čine većinu stanovništva u gradu žele na svojem jeziku održati jedno bezazleno veselje to je već 'panslavizam' i 'gravitiranje k van' (secesija)... Temeljno, i jedanput zauvijek, najnespornije je ono ljudsko pravo da svatko govori i pjeva na onome jeziku na kojemu želi. Dakle, gospodo člankopisci, jako lošu uslugu činite mađarskoj državi kada u njezino ime tražite odricanje od temeljnog ljudskog prava.«

Interesantno je napomenuti kako je na žigovima koji se vide u objavljenom reprintedu, vidljivo da je ova brošura dr. Josipa Vojnića Hajduka bila u fondu subotičke Bunjevačke knjižnice svećenika *Ivana Kujundžića* još 1946. godine, a da se kasnije nalazi u fondu subotičke Gradske knjižnice.

Zvonko Sarić

19. listopada 2012.

XI. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP U PEČUHU

Velika pozornost književnosti Hrvata u Vojvodini

Ovogodišnji je skup okupio šezdesetak stručnjaka i isto toliko tema iz različitih područja kroatistike

Proteklog je vikenda, 12. i 13. listopada, u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Odsjeka za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, u prostorijama pečuskoga Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti, održan XI. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Ovogodišnji je skup okupio šezdesetak stručnjaka i isto toliko tema iz različitih područja kroatistike, od književnoznanstvenih, književnopovijesnih, preko jezikoslovnih, tema iz folkloristike, antropologije, politologije i dr.

PREDSTAVLJANJE DVIJU KNJIGA

Nakon svečanog otvorenja skupa i plenarnih izlaganja priređeno je predstavljanje dviju knjiga. Dr. sc. *Ernest Barić* predstavio je Zbornik s X. međunarodnoga kroatističkog skupa, a mr. sc. *Stjepan Blažetin* u kratkim je crtama predstavio knjigu *Tomislava Žigmanova* »Izazovi sabiranja, sumjeravanja i tumačenja: studije i ogledi o knjiškim i književnim temama hrvatskoga istočnoga zagraničja«, istaknuvši kako su u njoj dobro prikazani najvažniji problemi ove regionalne hrvatske književnosti te dane programske smjernice za njihovo pozitivno razrješenje. Autor je naglasio kako je knjiga nastala kao posljedica potrebe za kritičkim samote-matiziranjem brojnih segme-

nata književnosti kao socijalno-kulturnog sustava hrvatske književnosti u Vojvodini. Naslovom pak djela koji je, kako je rekao, atipičan, autor je ukazao na temeljno polazište – ovdašnja je hrvatska književnost visoko nesređena, neiščitana i neprotumačena te se ona već dulje vrijeme nalazi pred izazovima sabiranja građe, njezina sumjeravanja te tumačenja. Stoga su i objavljeni sadržaji u ovoj knjizi prinosi tim izazovima, zaključio je Žigmanov.

KNJIŽEVNOST HRVATA U VOJVODINI

Na ovogodišnjem je Znanstvenom skupu u Pečuhu velika pozornost posvećena temama koje se tiču književnosti Hrvata u Vojvodini, te je prvoga dana tema jedne od triju znanstvenih sekcija bila: »Književnost, jezik, povijest i kultura bunjevačkih Hrvata (150. obljetnica rođenja A. E. Miroljuba, 100. obljet-

nica rođenja Ante Jakšića, Balinta Vujkova i Ivana Kujundžića)«. Istodobno su održane još dvije sekcije: »20. obljetnica Hrvatskoga kazališta u Pečuhu« i »Istraživanja s područja znanosti o književnosti, jezikoslovlja, povijesti, kulturne povijesti«.

Na skupu su, o temama koje se odnose na Godinu velikana Hrvata u Vojvodini, govorili ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* (»Bibliografski rad Ivana Kujundžića u kontekstu povijesti bibliografskih nastojanja u bunjevačkih i šokačkih Hrvata«) i menadžerica kulturnih aktivnosti *Katarina Čeliković* (»Izazovi bibliografske obrade narodnih pripovjedaka Balinta Vujkova«). Osim djelatnika Zavoda o temama iz ovdašnje književne povijesti izlagali su i *Jasna Ivančić* (»Bibliografski rad Ivana Kujundžića«), *Vlasta Markasović* (»Svijet 'Bunjevačkih narodnih pisama' Ive Prčića i narodnih priča

iz Mađarske u 'Cvjetovima mećave' Balinta Vujkova«), *Robert Hajszan* (»O jezičnim obilježjima u pripovijetkama sakupljenim u Gradišću od Balinta Vujkova«), *Marina Balažev* (»Antimodernizam u poeziji Ante Jakšića«) i *Vladan Čutura* (»Drugi u preporodnom pjesništvu Ante Evetovića Miroljuba«).

I na drugim su sekcijama u petak i subotu također bile zastupljene neke od znanstvenih tema koje se tiču bunjevačkih i šokačkih Hrvata (*Mijo Lončarić*, *Sanja Vulić*, *Dražen Živić*, *Sandra Cvikić*, *Dinko Šokčević*).

»Naravno da trebamo biti zadovoljni. Hrvati iz Vojvodine, naime, po prvi put su imali zasebnu sekciju na skupu, na kojoj je bilo riječi o opusima bibliografa Ivana Kujundžića, zatim književnika Ante Jakšića i Ante Evetovića Miroljuba te sakupljača narodne književnosti Balinta Vujkova, osoba čije obljetnice slavimo ove godine i u Vojvodini. To je bila posljedica planskoga djelovanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, budući da smo još u prvoj polovici godine s predstavnicima organizatora – Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj – dogovorili da jedna sesija bude posvećena i književnim opusima osoba iz Godine hrvatskih velikana u Vojvodini. Smatram da se ovakvim načinom čine odlučni koraci u integraciji rubne hrvatske književnosti iz Vojvodine u cjelinu hrvatske književnosti«, zaključio je o skupu *Tomislav Žigmanov*.

Č. V.

Jubilej crkve u Šidu

Proslava osamdeset godina rimokatoličke župne crkve Presvetog Srca Isusova u Šidu održat će se sutra (subota, 20. listopada), uz podjelu sakramenata svete krizme. Svetu misu u 11 sati predvodit će srijemski biskup mons. Đuro Gašparović. Nakon mise slijedi kulturno-umjetnički program.

Susreti studenata u Petrovaradinu

Usrijedu navečer, dan prije nego opća Crkva slavi početak Godine vjere, koju je papa Benedikt XVI. proglasio i otvara u Rimu, studenti i mladi okupili su se u zajedništvu sa srijemskim biskupom mons. Đurom Gašparovićem u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu kako bi svetom misom i zazivom Duha Svetoga započeli svoje redovite susrete. Zajedničkom euharistijom zamolili su Duha Svetoga da bude prisutan u životima mladih kako bi oni mogli svjedočiti svoju vjeru u obiteljima, na svojim fakultetima i drugim školama te na svakom mjestu gdje god se nađu.

Svake srijede kroz ovu akademsku godinu skupina mladih se okuplja redovito na svojim susretima. Svetom misom i zazivom Duha Svetoga započeo je prvi susret u ovome semestru.

M. V.

BEZ NAŠEG ANĐELA, GODINA PUNA TUGE I BOLA

VALENTINA KUJUNDŽIĆ – TINA
5. 8. 1992. – 23. 10. 2011.

KAKO ŽIVJETI BEZ TEBE, TVOGA OSMIJEHA, GLASA, DODIRA, ZAGRLAJA, BEZ TVOJE MUDROSTI, DOBROTE, LJEPOTE...? NEBU JE TREBAO ANĐEO, A TO SI BILA TI. NEMAJU SVI RODITELJI SREĆU DA OD BOGA DOBIJU TAKVO DIJETE. TEŽILA SI U SVEMU BITI NAJBOLJA: U ŠKOLI, SPORTU, FOLKLORU, OMILJENA U DRUŠTVU – POSEBNA!

Mi, tvoji roditelji, ponosni smo što smo imali privilegij odgajati te. Bez tebe više ništa nije i nikada neće biti isto.

Sveta misa, povodom godišnjice, bit će 21. 10. u 9,30 sati u crkvi Isusova Uskrsnuća.

TVOJI: TATA TOMICA, MAMA SANDRA, BRAĆA DARIO I MATEO I SESTRA KRISTINA

Blagoslov povodom početka škole

Nakon prijedpodnevne nedjeljne mise, u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu uslijedio je blagoslov djece i mladih povodom početka nove školske godine. Uspjeh u školi, na fakultetu, izbor budućeg zanimanja i što je možda i najvažnije, izbor životnog puta, vrijednosti su za koje su djeca i mladi tražili zagovor na ovoj misi.

U svojoj homiliji velečasni Jozo Duspára potaknuo je na razmišljanje – zna li današnji čovjek pronaći odmor u Bogu. U kom se smjeru kreće njegov život i koliko se on osjeća odgovornim za to, osnovna su pitanja koja bi morao postaviti sebi osobito onda kada je odgovoran i za život svog djeteta.

Doprinos ovoj svečanosti dali su i članovi zbora Svete Cecilije, a druženje mladih nakon mise nastavljeno je u prostorijama Hrvatske mladeži Zemuna.

D. L.

SJEĆANJE

VALENTINA KUJUNDŽIĆ – TINA
5. 8. 1992. – 23. 10. 2011.

Neki ljudi ulaze u tvoj život na kratko
jer je na tebe došlo vrijeme
da dijeliš, rasteš ili učiš.

Došli su ti pomoći kroz teškoće, pružiti ti ruku i biti ti podrška.
Mogu ti se činiti kao da su poslani od Boga, i jesu.

Tu su s razlogom, jer ih ti tu trebaš.

Donose ti iskustvo mira ili da te samo nasmiju.

Mogu te naučiti nešto što još nikad nisi učinio.

Obično ti pruže nevjerojatnu količinu radosti.

Vjeruj, stvarno je. Ali samo na kratko...

Ponekad odu...

Ponekad te prisile da zauzmeš stav!

Molitva koju si poslao je uslišena,

a sad je vrijeme da kreneš dalje.

Tina, hvala ti što si dio našeg života!

Anđeli postoje – a ti si jedan od njih!

Majka Kata i dida Albe Kujundžić, obitelji: tete Jadranke Horvatski, Ivane Kiš i Dubravke Dulić i stričeva Zvonimira i Krešimira

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 19. do 25. listopada

19. LISTOPADA 1944.

Objavljen je prvi broj poratnog subotičkog dnevnog lista »Radio vijesti«, pisan standardnim hrvatskim jezikom, kojega je uredio *Dojčilo Mitrović*.

19. LISTOPADA 2002.

Iznenada je u 63. godini preminula magistra *Marija Grasl*, istaknuta prosvjetna djelatnica, profesorica na Učiteljskoj školi i Višoj pedagoškoj školi u Subotici, voditeljica Odbora za nastavni plan i program HAD-a.

19. LISTOPADA 1998.

Bogatim trodnevnim programom i drugim prigodnim skupovima obilježena je 130. obljetnica postojanja Muzičke škole u Subotici. U ovoj je školi djelovao veliki broj izuzetnih glazbenih pedagoga i istaknutih umjetnika, kako među profesorima, tako i među njihovim učenicima, koji danas djeluju u Europi i svijetu.

20. LISTOPADA 1920.

Tjednik »Naše novine« donosi vijest o utemeljenju podružnice »Hrvatske zemaljske banke« u Subotici. Pišući o tom događaju njihov urednik vlč. *Blaško Rajić* smatra kako Bunjevci trebaju prihvatiti ovu banku jer će se njezinim posredovanjem širiti narodna svijest, kultura i knjiga.

20. LISTOPADA 1925.

Bunjevačko-šokačka stranaka u Subotici organizirala je proslavu tisućite obljetnice Kraljevine Hrvata, na kojoj su uz subotička hrvatska društva

sudjelovala i ona iz Osijeka, Vinkovaca, Vukovara i drugih mjesta. Na trgu Kralja Tomislava otkrivena je spomen-ploča, a u Gradskom kazalištu priređen je prigodan program.

21. LISTOPADA 1876.

Rođen je svećenik *Ivan Petreš*, pjesnik, prozni i dramski pisac. Uređivao je subotičke »Naše novine« (1909.-1910.), surađivao u »Nevenu« i budimpeštanskoj »Danici«, a 1924. pokrenuo u Mađarskoj »Bunjevačke i šokačke novine«, za tamošnji hrvatski živalj. »Sabrana djela Ivana Petreša« priredio je *Marin Mandić*, Budimpešta, 1999.

22. LISTOPADA 1943.

U noći (22. na 23. listopada) započelo je masovno uhićenje pripadnika antifašističkog pokreta u Subotici. Nakon višednevne torture prebačeni su u Centar za kontrašpijunažu u Novom Sadu, gdje su u veljači 1944. izvedeni pred Pokretni prijeki vojni sud, osuđeni su na vremenske kazne i potkraj ljeta deportirani u konc-logore u Njemačkoj.

22. LISTOPADA 1960.

Skupom u Velikoj vijećnici Gradske kuće obilježeno je otvaranje Ekonomskog fakulteta i triju viših škola u Subotici – Više elektrotehničke, Više strojarke i Više građevinske škole, te Fakultetskog centra za izvanredni studij na Elektrotehničkom, Tehnološkom i Građevinskom fakultetu u Beogradu, kao i odjela Više pedagoške škole iz Zrenjanina.

23. LISTOPADA 1842.

Rođen je fra *Ivan Jese Kujundžić*, profesor filozofije i prozni pisac. Njegove su pripovijetke i prozne crtiće prožete teškim socijalnim pitanjima njegova vremena, zatim prilikama koje su pratile vojnički život i drugim sadržajima. Umro je 17. travnja 1903. godine.

23. LISTOPADA 1894.

Rođen je Ilija Džinić, učitelj, pripovjedač, pisac jednočinki i više monografija, sakupljač hrvatske narodne predaje, istaknuti javni i kulturni djelatnik. Suradivao je u »Subotičkim novinama«, »Našim novinama«, »Subotičkoj Danici« i drugim glasilima. Bio je suradnikom Matice srpske i SANU. Umro je 19. lipnja 1981.

23. LISTOPADA 1953.

Utemeljen je OKUD »Mladost«, preimenovanjem OKUD-a »Ivan Goran Kovačić«, pokrenutog 1948. godine. Među njegovim članovima su pjesnici *Stevan Raičković* i *Lazar Merković* (jedno vrijeme i predsjednik), likovni umjetnici braća *Dević* i dr. Prvi predsjednik je bio pravnik *Mirko Vidaković*.

24. LISTOPADA 1900.

U 91. godini preminuo je dr. *Vice Zomborčević*, ugledni liječnik, saborski zastupnik i bibliofil. Filozofiju i medicinu studirao je u Budimpešti i Beču. Kao glavni gradski liječnik sudjelovao je suzbijanju epidemija kuge, kolere i drugih teških bolesti koje su i u ovom podneblju pratile ratne sukobe i nemaštinu.

Subotičkoj gimnaziji ostavio je preko dvije tisuće knjiga, koje su kasnije uključene u fondove Gradske knjižnice.

25. LISTOPADA 1848.

Premينو je *Juraj (Đuro) Arnold*, svestrani glazbeni izvođač i pedagog, zborovoda i skladatelj. Od 1820. je regens chori u crkvi svete Terezije Avilske. Osnovao je stalni pjevački zbor i orkestar, te utemeljio glazbenu kulturu Subotice. U Osijeku je objavio »Pismenik iliti sakupljanje pisama različitih ...«, zbirku crkvenih napjeva bunjevačkih Hrvata, od kojih se neki i danas izvode. Rođen je 5. lipnja 1781.

25. LISTOPADA 1871.

Palički toplički liječnik dr. *Salamon Winer* piše: »Kao i svake sezone, najveći broj gostiju obolio je od raznih upala i škrofuloze, potom, štitne žlijezde, izraslina na kostima, kožnih bolesti, čireva u svim stadijima bolesti i dr. Zahvaljujući blagotvornosti paličke vode, postignuti su izvanredni rezultati u liječenju bolesnika.«

25. LISTOPADA 2002.

Godišnja nagrada Hrvatske matice iseljenika pripala je Tavankutu kao »Naj-selu«. Tim je povodom u mjesnom Domu kulture priređen svečani program tijekom kojega su govorili voditelj Odjela u HMI *Hrvoje Salopek* i mons. *Andrija Kopilović*. Uz bogat prikaz bunjevačkih narodnih pjesama i igara, priređena je i izložba fotografija *Ivana Ivkovića Ivandekića*.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Bundeve Starog i Novog svijeta

Bila kuhana, pečena ili kao pire, u juhi ili u rižotu, kao pita ili nadjev – bundeva uvijek očarava svojom finoćom okusa i bojom. Mnoga njena dobra svojstva i ukusne kombinacije znatno mogu unaprijediti prehranu.

Zrela jestiva bundeva dinjastog, jabučastog, kruškastog oblika ima sočno meso izrazite narančaste boje. Okus zrele jestive bundeve je slatkast i bez naročite arome, osim tzv. mošusove bundeve.

Prema podrijetlu razlikujemo bundeve Starog i Novog svijeta. Stari su Egipćani i Rimljani poznavali i pripremali tikvice i veliku duguljastu buču glatke kore koja je prikladna za prehranu čovjeka samo dok je mlada, nedozrela.

Bundeve podrijetlom iz Afrike, zbog svoje čvrste kore, u starom su se Egiptu

te antičkoj Grčkoj i Rimu sušile na suncu i koristile kao zdjele i tanjuri.

Mnogo više vrsta bundeva u Europu je doneseno iz Novoga svijeta – Amerike, preciznije iz Meksika. Dakako, kao i mnoge druge biljke dospjele su morskim putem, zahvaljujući Kolumbu, tek nakon otkrića Amerike 1492. godine.

Dugo je bila važna namirnica u prehrani indijanskih starosjedilaca. To su biljke iz porodice Cucurbitaceae. Iz te se porodice najčešće spominje obična poljska bundeva koja daje plodove teške 25-100 kg i kod nas se uzgaja uglavnom za stočnu hranu.

Kako god, bundeva je već odavno prestala biti sirotinjska hrana i postala je suvereni vladar jelovnika najotmnjenijih lokala na Zapadu.

Bundeva se ne uzgaja samo radi jestivog ploda, nego i radi sjemenki. Kao namirnica, sjemenke bundeve imaju neusporedivo veću hranjivu vrijednost od mesnatog dijela bundeve. Bogate su mastima, bjelančevinama i ugljikohidratima. Znatno su bogatije i vitaminima i mineralima, posebno željezom, fosforom, kalijem, kalcijem.

Ulje iz sjemenki dobiveno hladnim postupkom lako je probavljivo, koristi se za pripremu raznih salata.

Kod kupnje bundeve, posebno kod manjih sorti koje se kupuju cijele, važno je obratiti pozornost na to je li im vanjski dio neoštećen, koža svijetla i bez plijesni, a težina s obzirom na obujam neumanjena.

Jesen se poznaje po bundevama. Malim, velikim, žutim, zelenim, narančastim, okruglim, duguljastim i trbušastim. Na tržištu su od druge polovice ljeta, cijelu jesen i zimu. Jesensku cijelu bundevu možete očuvati pažljivim uskladištenjem na hladnom i suhom mjestu nekoliko mjeseci: bundevu narezanu na manje dijelove nekoliko dana na temperaturi 4 stupnja, a na temperaturi -18 stupnjeva do šest mjeseci.

PRIPREMA JELA S BUNDEVOM

Bilo da je kuhana, pečena, kao pire, u juhi ili u rižotu, kao pita ili nadjev, uvijek očarava svojom finoćom okusa i bojom.

Bundevi prije pripreme skinite vanjski dio kore od 1- 2,5 cm, iznutra skinite nožem vlaknastu sredinu iz koje možete izdvojiti sjemenke i posušiti ih.

PILEĆE ROLNICE S BUNDEVOM

Potrebni sastojci:

4 pileća filea / oko 1 kg bundeve / malo parmezana / oko 50 ml bijelog vina / 100 ml slatkog vrhnja / malo brašna / malo putra / sol, papar

Priprema:

Pileći file zasjeći po dužini skoro do kraja, dobro istući, posoliti i popapriti.

Bundevu isjeći na kockice i peći na 200 stupnjeva dok ne omekša, izvaditi 4 kockice a ostatak malo zapeći. Bundevu izgnječiti i ravnomjerno raspodijeliti po mesu, obilato posuti parmezanom a onda urolati i ako je potrebno pričvrstiti koncem. Rolice uvaljati u brašno... Na maslacu pržiti rollice, na malo jačoj vatri sa svih strana, a onda smanjiti vatru, uliti vino i pirjati 10-ak minuta poklopljeno. Pred kraj dodati vrhnje i kuhati još malo dok se ne stvori gusti umak. Kuhano meso isjeći, preliti umakom i posuti parmezanom. Rolnice služiti na pečenim bundevama.

BUNDEVA - CAKE

Potrebni sastojci:

250 g bundeve / 200 g šećera / 4 jaja / 80 g maslaca / 1 limun korica i sok / 1 vrećica vanilin šećera / 1 žličica cimeta / 150 g mljevenog badema / 50 g krupno sjeckanih badema / 120 g brašna / 2 žličice praška za pecivo / limunov sok i šećer u prahu

za glazuru

Priprema:

Izmiksajte jaja i šećer u kremastu masu... dodajte limun, koricu od limuna, mekani maslac, cimet, bademe

mljevene i krupno sjeckane, a kuhačom umiješajte brašno, prašak za pecivo i izrendanu bundevu u kompaktnu masu. Izlijte u namašćen i brašnom posut kalup i pecite na 180 stupnjeva oko 50 minuta. Provjerite čačalicom je li pečen kolač. Ohlađeno premažite glazurom od limuna i šećera u prahu. Kad sve upije, napravite glazure od bijele i tamne čokolade pa ukasite kolač.

KREM JUHA OD BUNDEVE

Potrebni sastojci:

1,5 kg bundeve / 2 kom krumpira / 1 glavica luka / 1,5 l povrtnog bujona / 2 žličice đumbira, svježe naribanog / ½ žličice curryja / 2 žličice peršina sušenog ili svježeg / 1 ½ žlice ulja / 0,5 l vode

Priprema:

Očišćenu bundevu isjeckajte na manje kockice. Oguljen krumpir isjeckajte na kockice kao i bundevu. Ukoliko nemate napravljen povrtni bujon, poslužite se bujon kockom. Glavicu luka isjeckajte na kockice, prodinstajte na ulju. Dodajte ½ litre bujona, malo proku-

hajte i dodajte nasjeckanu bundevu i krumpir. Dodajte još vode po potrebi. Kuhajte dok ne omekšaju sastojci. Kad je gotovo izmiksajte štapnim mikserom ili jednostavno viljuškom. Ubacite svježe naribani đumbir i promiksajte, promiješajte. Vratite na vatru, dodajte curry i usitnjeni peršin, pustite da kratko zakuha.

Od sirove bundeve možete pripremiti salatu, sok, pohati je ili koristiti kod pripreme slanih i slatkih jela. Bundeve narezanu na kocke možete kuhati na pari u poklopljenoj posudi iznad kipuće vode ili kuhati u kipućoj zasoljenoj vodi oko 5 minuta na laganoj vatri. Jednako tako možete je pirjati na maslacu u poklopljenoj posudi uz dolijevanje temeljca ili vode 5 minuta.

Kod pečenja složite bundeve na lim za pečenje okrenite ih prema gore, možete ih poskropiti maslacem, po želji i peći na 190 stupnjeva oko 45 minuta.

Pirjana bundeva može biti sastavni dio variva, samostalno ili kao dio nadjeva za palačinke, savijače, pite najčešće u kom-

binaciji sa svježim sirom.

Jela od bundeve mogu se oplemeniti začinskim travama i mirođijama poput peršina, majčine dušice, kadulje, lovora, muškatnog oraščića, đumbira i cimeta.

MOŽDA NISTE ZNALI, A TREBALI BISTE ZNATI

Svojstva bundeve odavno su poznata u narodnoj medicini. Hranjive i ljekovite supstancije organizam lako usvaja i apsorbira.

Idealna je namirnica za osobe s bolešnim želucem i crijevima. Djelotvorna je protiv opstipacije, olakšava tegobe kod upale debelog crijeva. Bundeve je

izvrstan diuretik i preporučuje se osobama s reumatskim tegobama, gihtom, upalom mokraćnih puteva, bubrega i žuči. Efikasno smanjuje kolesterol u krvi. Oblog od svježe naribane bundeve primjenjuje se za ublažavanje bolova od proširenih vena.

Budući da dobro djeluje na kožu, a posebno na onu masniju i sklonu miteserima, bubuljicama i aknama, može se koristiti i za pripremanje osvježavajuće i hranjive maske za lice.

Ulje iz sjemenki bundeve ima povoljan učinak u liječenju upalnih procesa prostate, a preventivno djeluje na nastanak i razvoj kancerogenih promjena na prostati.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

Temeljem članka 51. stavak 1. točka 10. Statuta grada Subotice (»Sl. list općine Subotica«, br. 26/08 i 27/08-ispravak i »Sl. list grada Subotice«, br. 46/11) i Programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta grada Subotice u 2012. godini (»Sl. list grada Subotica«, br. 46/2012),

gradonačelnik grada Subotice, dana 17. 10. 2012. godine, raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu do 5.500.000,00 dinara, kojima će se financirati programi udruga građana u 2012. godini, čija je djelatnost vezana za poljoprivrednu proizvodnju, udruge ribolovaca, ekološke udruge, udruge žena na selu, klasteri i zadruge s područja grada Subotice.

Sredstva će se koristiti za realizaciju sljedećih programa:

- 1. Održavanje tradicionalnih manifestacija (kod ovih programa sredstva će se dodjeljivati i za refundiranje troškova nastalih tijekom 2012. godine),**
- 2. Realizaciju programskih aktivnosti udruga građana, osim programa vezanih za edukaciju članova udruga,**
- 3. Poboljšanje uvjeta rada udruga građana (izradu projektno tehničke dokumentacije, nabavu opreme),**
- 4. Izdavanje i tiskanje publikacija, novina, brošura vezanih za poljoprivrednu proizvodnju.**

Sredstva za realizaciju navedenih programa osiguravaju se iz Programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta grada Subotice u 2012. godini do 80% vrijednosti programa.

Pravo i uvjeti za sudjelovanje na natječaju:

Pravo natjecanja imaju udruge građana čija je djelatnost vezana za poljoprivrednu proizvodnju, udruge ribolovaca, ekološke udruge, udruge žena na selu, klasteri i zadruge s područja grada Subotice.

Potrebna dokumentacija:

1. Prijava na natječaj;
2. Program manifestacije (za program 1.);
3. Program edukacije (tema, ciljevi, vrijeme i mjesto održavanja, kalkulacija troškova – za program 2.);
4. Kratki opis programa (za program 3.);
5. Katalog proizvoda, usluga i informacija (za program 4.);
6. Godišnje izvješće podnositelja prijave (izvješće o radu, kratki opis aktivnosti koje je organizacija realizirala u prethodnoj godini);
7. Rješenje o upisu u Registar udruga građana (original ili ovjerena preslika);
8. Preslika PIB obrasca;
9. Preslika kartona deponiranih potpisa;
10. Ovjerena preslika izvatka iz statuta udruge u kojemu je utvrđeno da se ciljevi udruge ostvaruju u području u kojem se program realizira;
11. Preslika osobne iskaznice odgovorne osobe.

U slučaju potrebe, Povjerenstvo zadržava pravo od podnositelja prijave zatražiti dodatnu dokumentaciju.

Način formiranja Povjerenstva, kriteriji za ocjenjivanje zahtjeva i način izbora

Ispunjenost uvjeta po ovom Natječaju za dodjelu bespovratnih sredstava utvrđuje Povjerenstvo za ocjenjivanje i selekciju zahtjeva, koje rješenjem formira gradonačelnik.

Izbor programa koji će se financirati, vršit će se primjenom sljedećih kriterija:

1. Reference programa: područje u kojemu se program realizira, dužina trajanja programa, broj osoba koje se uključuju u program, mogućnost razvijanja programa i njegova održivost,

2. Ciljevi koji se postižu: opseg zadovoljavanja javnoga interesa, stupanj unapređenja stanja u području u kojem se program provodi,.
3. Sufinanciranje programa iz drugih izvora,
4. Zakonitost i efikasnost korištenja sredstava i održivost ranijih programa (jesu li ranije korištena sredstva Republike Srbije i ako jesu, jesu li ispunjene ugovorne obveze),
5. Značaj održavanja manifestacije (lokalni, regionalni, međunarodni),
6. Kontinuitet održavanja manifestacija.

Sukladno definiranim kriterijima, Povjerenstvo će izvršiti rangiranje zahtjeva za dodjelu sredstava. Povjerenstvo će po izvršenom rangiranju, temeljem ovlasti iz rješenja, donijeti odluke o izboru zahtjeva kojima će se dodijeliti bespovratna sredstva.

Povjerenstvo može izvršiti dodatnu provjeru podnesene dokumentacije i tražiti dodatne informacije za vrijeme ocjenjivanja i selekcije zahtjeva, ali samo od podnositelja koji su ispunili formalne uvjete iz ovoga Natječaja.

Konačnu odluku o dodjeli sredstava donosi Povjerenstvo.

Prava i obveze između Grada Subotice i korisnika sredstava regulirat će se ugovorom.

Rok za realizaciju odobrenih projekata je najduže 12 mjeseci od dana zaključenja ugovora.

Način podnošenja prijave na natječaj:

Prijava na natječaj se podnosi na obrascu koji se može preuzeti u Tajništvu za LER, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu okoliša (Gradska uprava II. kat, ured 200) ili sa internetske stranice Gradske uprave: www.subotica.rs. Prijava na natječaj sa ostalom potrebnom dokumentacijom podnosi se zaključno **sa 6. studenog 2012. godine**, na adresu:

Grad Subotica

Trg slobode 1

24000 Subotica

sa naznakom »Natječaj za financiranje programa udruga građana«.

Nepravodobne i nekompletne prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: 024/626-871.

**GRADONAČELNIK
MODEST DULIĆ**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PROGRAM ZA DJECU U OKVIRU XI. DANA BALINTA VUJKOVA

Narodna književnost u školi

XI. dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi, održavaju se još danas u Subotici. Kao i svake godine organizatori su pripremili program i za vas najmlađe, a taj je program bio održan jučer. Kako su novine već bile u tisku kada je ovaj veseo i nadasve interesantan događaj održan, reportažu ćemo vam pokloniti u sljedećem broju. Tada pogledajte i slike vaših prijatelja iz OŠ »Ivan

Milutinović« iz Subotice i vrtića »Bambi« iz Male Bosne, koji su pripremili dramatizaciju pripovijetke koje je sakupio Balint Vujkov.

NOVI LIKOVNI NATJEČAJ

Zaštita okoliša i prirode

Kao i svake, i ove su godine slobodna umjetnica Ankica Karačić i njen suprug Ante, dipl. oec. iz Iserlohna u Njemačkoj raspisali novi likovni natječaj Iserlohn – Zagreb 2013. za svu djecu Hrvate osnovnoškolske dobi na temu - Zaštita okoliša i prirode.

Evo sadržaja i uvjeta natječaja koje su postavili organizatori, a koji su objavljeni na web portalu Hrvatske matice iseljenika. Natječaj i izložba likovnih radova hrvatskih učenika iz čitavoga svijeta održat će se u Njemačkoj i Hrvatskoj, uz suradnju: Hrvatskog glasa Berlina i Osnovne škole Dr. Ivana Merza iz Zagreba te pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika.

Ako ste već prethodnih godina sudjelovali u ovom likovnom natječaju znate već pravila, ali da ih ponovimo ukoliko ste ih zaboravili.

Tema natječaja: Zaštita okoliša i prirode

Slikarska tehnika: kombinirana tehnika (mix media) kolaž, boje, tuš, flomasteri...

Format: DIN A 4

Sudjelovanje:

Sudjelovati mogu djeca Hrvata u iseljeništvu kao i djeca iz Hrvatske, uzrasta od I. do VIII. razreda osnovne škole. Likovne radove treba slati na adresu: Ankica Karačić, Stormstr. 3, 58640 ISERLOHN, Deutschland.

Rok za slanje radova je kraj veljače 2013. godine.

Napomena:

Svaki sudionik na poledini rada treba obvezno napisati: ime, prezime, adresu, grad i zemlju iz koje dolazi, razred te naziv hrvatske udruge, škole, katoličke misije u kojoj djeluje. Navesti i učitelja pod čijim je vodstvom rad napravljen.

Proglašenje najboljih, kao i izložba, održat će se u Gradskoj galeriji u Iserlohn do kraja ožujka 2013., dok će izložba u Hrvatskoj biti održana u Osnovnoj školi Dr. Ivana Merza 15.10.2013. Bit će nagrađena po tri rada učenika u kategoriji 1.-4. i 5.-8. razreda.

DIVAN DAN!!!

Gradska knjižnica proslavila 122. rođendan

U mjesecu knjige proslavili smo proteklog tjedna i jedan lijep rođendan. Naime, Gradska knjižnica u Subotici obilježila je 122 godine svoga postojanja. Osim brojnih interesantnih programa, izložbi i nagrada, svojim je čitateljima ponudila mogućnost akcijskog učlanjenja po upola nižoj cijeni, ali bio je ovo i »tjedan oprosta« kada su se mogle vratiti knjige bez plaćanja zakasnine. Kao šlag na tortu (ovog puta to je stvarno bila torta)

u subotu, 13. listopada, točno na 122. rođendan održana je posebna rođendanska kreativna radionica na kojoj su djeca od krep papira načinila ovu krasnu tortu. Možete je pogledati u izlogu Dječjeg odjela. Bilo je tu i soka i keksa, kako je to već uobičajeno na rođendanskim proslavama, a opći je zaključak bio kako se knjižnica prilično dobro »drži« za svoje godine.

IZUČAVANJE HRVATSKOG JEZIKA S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE U OŠ »IVO LOLA RIBAR« PLAVNA

Od Plavne do Rešetara: pjesme mladih pjesnika ovdašnje škole uvrštene u zbirku »Moj svijet«

U osnovnoj školi u Plavni već treću godinu izučava se hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao izborni nastavni predmet. Još 3. travnja prošle školske godine upriličen je sastanak čelnika HNV-a s ravnateljicama škola u općini Bač, na kome je potvrđena daljnja potpora izučavanju ovoga predmeta. U sklopu ovogodišnjeg Dječjeg tjedna, predsjednica HKUPD-a »Matoš« Kata Pelajić nazočila je satu hrvatskog i tom je prigodom uručila knjigu s Rešetaračkog susreta pjesnika »Moj svijet« Nataši Nikolin, učenici petog razreda, čija je pjesma objavljena ove godine u istoimenoj zbirci izdavača KLD »Rešetari«. Uz tu pjesmu, u istoj su knjizi objavljene i pjesme četiriju mladih pjesnikinja: Andreje Štajgmajer, Aleksandre Rakić, Antonije Bartulov i Tamare Probojčević, koje su prošle školske godine pohađale nastavu hrvatskog, a sada su upisane u prvi razred srednje škole u Novom Sadu.

Na satu hrvatskog jezika nastavnica Nermina Košutić obrađivala je temu »Na vrata jesen kuca«, a učenici su likovno izražavali svoje dojmove. Nataša, koja je bila gošća ovoj skupini, potom je pročitala svoju objavljenu pjesmu »Jesen«, a sat je završen lijepom pjesmom, koju je na sintisajzeru odsvirao Luka Šimić. Budući da ista nastavnica u ovoj školi predaje i glazbenu kulturu, sati hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture uvijek su dobro osmišljeni i zanimljivi.

U razgovoru s Nerminom Košutić doznajemo kako ove školske godine hrvatski jezik uči 25 učenika, te da su podijeljeni u tri skupine: prvu skupinu čine

učenici 2. razreda, drugu učenici 3. i 4. razreda, a u trećoj su skupini učenici od 5. do 8. razreda.

Ravnateljica škole Svetlana Nedimović ima vrlo afirmativan i pozitivan stav o pravima nacionalnih manjina te radu HKUPD-a »Matoš« u Plavni: »Ponosna sam što je učenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture zaživjelo u našoj školi, jer smo time pokazali primjer i drugim školama kako se u praksi provode prava nacionalnih manjina, te razvija suživot i tolerancija u nacionalno mješovitoj sredini«, dodala je ravnateljica Svetlana Nedimović.

Z. Pelajić

OŠ »Matija Gubec« Tavankut u Privlaci (Republika Hrvatska)

OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta je 10. listopada sudjelovala na Županijskoj smotri: Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje 2012. Na poziv ravnateljice Marije Grgurovac osnovne škole Stjepana Antolovića iz Privlake učenička zadruga škole je predstavila svoje radove od slame uz suradnju s HKPD »Matija Gubec« Tavankut i slarmarkom Jozefom Skenderović. Djeca su imala priliku upoznati nove prijatelje i steći nova iskustva.

PETAK
19.10.2012.

06:25 Tema dana
 06:42 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:10 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
 11:05 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 11:28 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:40 Prkosna ljubav, telenovela
 13:30 Dr. Oz 2, talk show
 14:10 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:55 Drugo mišljenje
 15:35 Znanstvena petica
 16:05 Luda kuća, humoristična serija
 16:58 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 18:00 Kontakt: Na dobrom putu
 18:25 Iza ekrana
 18:55 manjinski Mozaik: Srbi u Moslavini
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Pjevaj moju pjesmu
 21:45 Carstvo poroka, serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Filmski maraton: Svi na Woodstock, američki film
 01:20 Filmski maraton: Željezni konj, američki film
 03:30 Filmski maraton: Osvetnik, američki film
 05:00 Regionalni dnevnik
 05:20 Dnevnik 3
 05:40 Vijesti iz kulture
 05:53 Kontakt: Na dobrom putu
 06:10 Skica za portret

05:35 Najava programa
 05:40 Trenutak spoznaje
 06:15 Prkosna ljubav, telenovela
 07:00 Mala TV:
 ---: TV vrtić: Ogledalce
 ---: Oblutak: Oblutkove boje, crtani film
 ---: Tajni dnevnik patke

Matilde: Čarobna zamjena (R)
 07:30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Connor na tajnom zadatku 3, serija
 08:45 Olujni svijet, serija
 09:10 Školski sat: Može li matematika biti zabavna
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13:30 Odlazak od kuće, američki film
 15:00 Skica za portret
 15:10 Školski sat: Može li matematika biti zabavna
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Direkt: Spirit in motion
 17:10 Briljanteen
 17:55 Družba pravih džentlmena, američki film
 19:40 Crtani film
 20:00 Djeca sunca, znanstveno -popularna serija
 20:55 Turistički cvijet 2012., prijenos
 22:45 Knjiga ili život
 23:15 Nijemi svjedok 14, mini-serija
 00:45 Retrovizor: 24, serija
 01:30 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
 02:15 Retrovizor: Dharma i Greg 1, humoristična serija (R)
 02:36 Noćni glazbeni program

06:50 Speed Racer,
 07:15 Monsuno, crtana serija
 07:40 Polja nade, serija R
 08:45 TV izlog
 09:00 Moja majka, serija
 10:20 TV izlog
 10:35 Izgubljena čast, serija R
 11:20 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:20 Zauvijek susjedi, R
 12:55 IN magazin R
 13:40 Larin izbor, serija R
 14:40 Masterchef, reality show R
 15:45 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Polja nade, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 22:00 Žene s Dedinja, serija
 23:00 Pljačkaš dječjeg lica, igrani film
 00:50 Ucjena, igrani film
 03:10 Ezo TV, tarot show
 04:40 Dnevnik Nove TV R
 05:30 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
 07:10 Yugioh, animirana serija
 07:35 Ben 10: Ultimate Alien
 07:55 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 08:45 TV prodaja
 09:00 MacGyver, akcijska serija (R)
 10:00 MacGyver, akcijska serija (R)
 11:00 TV prodaja
 11:25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11:45 Krv nije voda, serija (R)
 12:40 TV prodaja
 12:55 Ruža vjetrova, dramska serija (R)
 13:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15:00 MacGyver, akcijska serija
 15:55 MacGyver, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 19:58 RTL Vrijeme
 20:00 Ruža vjetrova, dramska serija
 21:00 Budva na pjenu od mora, humoristična dramska serija
 22:00 Kaos, igrani film, triler
 00:05 Push, igrani film, znanstveno-fantastični
 02:10 Astro show, emisija uživo
 03:10 RTL Danas, (R)
 03:45 Kraj programa

SUBOTA
20.10.2012.

06:25 Tema dana
 06:42 Najava programa
 07:00 Knjiga ili život
 07:25 Iza ekrana
 07:55 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Hangman's Knot, američki film
 09:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 10:00 Vijesti
 10:14 Kućni ljubimci
 10:45 65 godina "Vlahovića", emisija pučke i predajne kulture
 11:20 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik
 12:35 Veterani mira, emisija
 13:25 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma
 14:45 Merkatska dinastija 1, dokumentarna serija
 15:15 Reporter: Brza hrana - cijena praktičnosti?

16:15 Eko zona
 17:00 Vijesti
 17:11 Fotografija u Hrvatskoj
 17:25 Odmori se, zaslužio si 4 - humoristična serija
 18:05 Lijepom našom: Garčin
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Loto 7/39
 20:17 Male žene, američki film
 22:20 Dnevnik 3
 22:40 Vijesti iz kulture
 23:00 Viši inspektor Banks 1, serija
 00:35 Filmski maraton: Hotel od milijun dolara, njemačko-američki film
 02:30 Filmski maraton: Follow the Stars Home, američki film
 04:10 Filmski maraton: Dolar za mrtve, američko-španjolski film
 05:45 Dnevnik 3
 06:05 Vijesti iz kulture
 06:18 Skica za portret

06:35 Najava programa
 06:40 Drugo mišljenje
 07:15 Poštar Pat, crtani film
 07:30 Aladinove pustolovine, crtani film
 07:45 Pipi Duga Čarapa
 08:10 Merlin 4, serija za djecu
 08:55 Mala TV
 ---: TV vrtić: Pekmez
 ---: Danica i skočimiš
 ---: Tajni dnevnik patke
 Matilde: Težak dan za ježa Leopolda
 09:25 Teletubbies
 09:50 Aussi i Ted, američki film za djecu
 13:24 Navrh jezika
 13:25 Briljanteen
 14:05 Navrh jezika
 14:10 Follow the Stars Home, američki film
 15:50 Pozitivno
 16:25 Vaterpolo, Liga prvaka: Jug - Krenzlingen, prijenos
 17:45 Rukomet, LP (M): Zagreb CO - Barcelona Intersport, emisija
 17:55 Rukomet, LP (M): Zagreb CO - Barcelona Intersport, prijenos
 19:30 Rukomet, LP (M): Zagreb CO - Barcelona Intersport, emisija
 19:50 Crtani film
 20:00 Marijine, dok. film
 21:10 Vjetar u mreži, slovenski film
 22:55 Reporter: Brza hrana - cijena praktičnosti?
 23:50 Glazbeni specijal - Wedding Present: Ljubavne pjesme

00:15 Retrovizor: 24 (8), serija
 01:00 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
 01:45 Retrovizor: Dharma i Greg 1, humoristična serija (R)
 02:10 Noćni glazbeni program

05:45 Nad lipom 35, show R
 06:55 Zauvijek susjedi, R
 07:25 TV Izlog
 07:40 Gormiti, crtana serija R
 08:05 Pokemoni, crtana serija
 08:30 Beyblade metal
 08:55 Winx Club
 09:20 Power Rangers Samurai
 09:45 Power Rangers Samurai
 10:10 Larin izbor, serija R
 12:10 Poruka u boci, film
 14:40 Pljačkaš dječjeg lica, igrani film R
 16:25 Okusi Hrvatske, pustolovni gastro show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Provjereno, R
 18:10 Nad lipom 35, show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Nacionalna sigurnost, igrani film
 21:50 Zohan je zakon!, film
 00:00 Zamjene, igrani film
 02:15 Dobri Nijemac, film
 03:55 Ezo TV, tarot show
 05:20 Dnevnik Nove TV R
 06:10 Kraj programa

06:20 Yugioh, film (R)
 07:35 Ben 10: Ultimate Alien
 08:00 TV prodaja
 08:15 Galileo, emisija
 09:20 Učilica, kviz za djecu
 09:55 TV prodaja
 10:10 Tajna mog uspjeha, igrani film, komedija
 12:30 McHaleova mornarica, igrani film, komedija
 14:40 Budva na pjenu od mora, humoristična serija (R)
 15:40 Bibin svijet, serija
 16:15 Jezikova juha, reality show
 17:15 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
 17:50 Smrtonosnih 60
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo
 20:00 Chuck, sada možete poljubiti Larryja, film
 22:15 Film katastrofe, igrani film, komedija
 23:45 Povjerljivo, igrani film, romantična komedija
 01:30 Astro show, show
 02:30 RTL Danas, (R)
 03:05 Kraj programa

NEDJELJA
21.10.2012.

06:25 Tema dana
06:42 Najava programa
06:56 Domaći dok.film
07:44 Zlatna kinoteka: Svi kraljevi ljudi, američki film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Naknade zaslužnim sportašima
10:55 Istrage gospođice Fisher, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Zaleđeni planet, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica (R)
17:50 Volim Hrvatsku, show program
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:05 Stipe u gostima 5, humoristična serija
21:45 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija
22:15 Damin gambit, talk show
23:00 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:40 Nedjeljom u dva
00:45 Istrage gospođice Fisher, serija
01:40 Strani igrani film
03:25 Prizma
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Zaleđeni planet, dokumentarna serija
05:35 Sve u 7!, kviz

05:35 Najava programa
05:40 Veterani mira, emisija za branitelje
06:25 Duhovni izazovi
06:55 Normalan život, emisija
07:25 Vesele trojke, crtana serija
07:50 Animanijaci, crtana serija
08:10 London Händel Players u Varaždinu
09:10 Sin Pinka Panthera, američko-talijanski film
10:40 Biblija
10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Kaptol: Misa, prijenos
12:05 I Was a Teenage Faust, američki film
14:10 Domaći dokumentarni film
15:15 Karate: Top ten, snimka

16:00 Olimp - sportska emisija
17:25 Rukomet, LP (Ž): Podravka - Krim Mercator, prijenos
19:00 Magazin Lige prvaka
19:30 Kriške sira 1, dokumentarna serija
20:00 Viva Maria!, francuski film
22:00 Ciklus festivalskih pobjednika: Shi, južno korejski film
00:40 Massimo u Tvornici, snimka koncerta (R)
02:00 Noćni glazbeni program

06:10 Zauvijek susjedi, R
06:40 TV Izlog
06:55 Gormiti, crtana serija
07:20 Pokemoni, crtana serija
07:45 Beyblade metal
08:10 Winx Club, R
08:35 Power Rangers Samurai, serija R
09:00 Power Rangers Samurai
09:25 Larin izbor, serija R
12:25 Pobjednički tim, film
14:30 Zamjene, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Nacionalna sigurnost, igrani film R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Masterchef, reality show
22:35 Red Carpet, showbiz magazin
23:35 Žene s Dedinja, serija R
00:35 Zohan je zakon!, film R
02:35 Pobjednički tim, film R
04:25 Red Carpet, showbiz magazin R
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 Kraj programa

05:30 Moji džepni ljubimci
06:45 Yugioh, animirani film (R)
07:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:00 Galileo, emisija
08:50 TV prodaja
09:05 Bibin svijet, serija (R)
09:55 Jezikova juha, reality show (R)
11:00 TV prodaja
11:15 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija (R)
11:50 Smrtonosnih 60, (R)
12:20 McHaleova mornarica, igrani film, komedija (R)
14:30 Chuck, sada možete poljubiti Larryja, igrani film, komedija (R)
16:40 Babin svijet, serija
17:20 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
19:58 RTL Vrijeme

HRT1 25.10.2012 23:30 Ciklus kulturni prvijenci: Dobri duh Zagreba, hrvatski film

Ivici, koji živi u kućici na zagrebačkoj periferiji, jednoga dana dolazi Fabijan, neobični neznanac koji ga nagovara da ga primi na stan. Fabijan se bavi bizarnim paraznanstvenim hobiem: na temelju statističkih proračuna sposoban je navodno odrediti gotovo sasvim preciznu pojavu zločina u bilo kojem dijelu grada. Ivica je najprije nepovjerljiv

prema tome, no Fabijan mu u nekoliko navrata demonstrira djelotvornost svojih tablica - zločini se zbivaju upravo na mjestu i u vremenu koje matematika određuje. Prema Fabijanu posebno je nepovjerljiva Ivičina prijateljica koja nakon povratka s rada iz Švicarske s Ivicom doživljava kratku romansu. Vrhunac filma je smirena Fabijanova teorija o vlastitoj smrti.

Uloge: Fabijan Šovagović, Ivica Vidović, Božidarka Frajt
Scenarij: Pavao Pavličić, prema motivima vlastite proze Dobri duh Zagreba
Redatelj: Zoran Tadić
Žanr: fantastični triler

20.00 Sulejman Veličanstveni
21.10 Sulejman Veličanstveni
22.05 CSI: Miami, serija
23.00 CSI: Miami, serija
23.55 CSI: Miami, serija
00.45 Film katastrofe, film, komedija (R)
02.05 Astro show, show
03.05 RTL Danas, (R)
03.40 Ljubav je na selu, (R)
04.30 Kraj programa

PONEDJELJAK 22.10.2012.

06:25 Tema dana
06:43 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:16 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
11:05 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
11:28 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz 2, talk show
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 manjinski Mozaik: Srbi u Moslavini
14:55 Treća dob, emisija
15:35 Glas domovine
16:05 Luda kuća, humoristična serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo
18:00 Kontakt: Građanske minute
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana

19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk show
22:25 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:05 Na rubu znanosti
00:00 Seks i grad 5, serija
00:30 Regionalni dnevnik
00:50 Hollywood Mom's Mystery, američki film
02:15 Dr. Oz 2, talk show
02:55 Dr. House 8, serija
03:37 Skica za portret
03:56 Dnevnik 3
04:16 Vijesti iz kulture
04:29 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
05:15 Nulta točka, politički talk show

05:40 Najava programa
05:45 Mir i dobro
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala Tv
07:30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Connor na tajnom zadatku 3, serija
08:45 Olujni svijet, serija
09:10 Školski sat
10:00 Viva Maria!, francuski film
11:55 Idemo na put s Goranom Milićem:
12:45 Plodovi zemlje
13:40 Hollywood Mom's Mystery, američki film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Mala Tv:
17:10 Crtani film
17:25 U uredu 6, serija
17:50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija

18:35 Rijeka: More
19:05 Teletubbies
19:30 Kriške sira 2, dokumentarna serija
20:00 Žene, američki film
21:55 Dr. House 8, serija
22:40 Whitechapel 2, serija
23:25 Sinovi anarhije 2, serija
00:10 Bitange i princeze 5, humoristična serija
00:45 Retrovizor: 24 (8), serija
01:30 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
02:15 Retrovizor: Dharma i Greg 1, humoristična serija (R)
02:40 Noćni glazbeni program

06:15 Polja nade, serija R
07:10 Speed Racer
07:35 Monsuno, crtana serija
08:00 TV izlog
08:15 Moja majka, serija
09:15 TV izlog
09:30 Izgubljena čast, serija R
11:30 Zauvijek susjedi, R
12:05 IN magazin R
12:45 Larin izbor, serija R
13:45 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 Smrtonosna bitka, film
01:20 Čistilište, igrani film
03:00 Flash Gordon, serija
03:45 Frikovi, serija
04:30 Ezo TV, tarot show
05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 Kraj programa

05.30 RTL Danas, (R)
 06.10 Yugioh, animirana serija
 06.35 Ben 10: Ultimate Alien
 06.55 Galileo, emisija
 07.45 MacGyver, serija (R)
 08.45 MacGyver, serija (R)
 09.40 TV prodaja
 10.05 Ekkluziv Tabloid, (R)
 10.30 Krv nije voda, serija (R)
 11.20 TV prodaja
 11.35 Ruža vjetrova, (R)
 12.35 TV prodaja
 12.50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 MacGyver, serija
 15.55 MacGyver, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.05 RTL Vijesti
 22.20 Kralj kaveza, igrani film, akcijska drama
 00.10 CSI: Miami, serija (R)
 01.05 CSI: Miami, serija (R)
 01.50 Astro show, show
 02.50 CSI: Miami, serija (R)
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.15 Kraj programa

UTORAK 23.10.2012.

06.23 Tema dana
 06.41 Najava programa
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 Vijesti
 07.10 Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 Vijesti
 07.40 Dobro jutro, Hrvatska
 10.00 Vijesti
 10.16 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
 11.05 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 11.28 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 12.00 Dnevnik
 12.40 Prkosna ljubav
 13.30 Dr. Oz 2, talk show
 14.10 Skica za portret
 14.20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.30 Kulturna baština
 14.55 Među nama
 15.35 25. sat, dok.film
 15.50 Fotografija u Hrvatskoj
 16.05 Luda kuća, serija
 16.58 Hrvatska uživo
 17.00 Vijesti
 18.00 Kontakt: Slova do krova
 18.20 8. kat, talk-show

19.10 Tema dana
 19.30 Dnevnik
 20.10 Paravan
 21.05 Ciklus hrvatskog filma: Razmeđa
 22.50 Dnevnik 3
 23.10 Vijesti iz kulture
 23.30 Dobri pastir, američki film
 02.10 Regionalni dnevnik
 02.30 Dr. Oz 2, talk show
 03.15 Dr. House 8, serija
 03.57 Skica za portret
 04.10 Dnevnik 3
 04.30 Vijesti iz kulture
 04.45 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
 05.31 Paravan

05.35 Najava programa
 05.40 Treća dob, emisija
 06.15 Prkosna ljubav
 07.00 Mala Tv:
 --:-- TV vrtić
 --:-- Ninin kutak
 --:-- Crtani film
 --:-- Danica
 07.30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija
 07.55 Teletubbies
 08.20 Connor na tajnom zadatku 3, serija
 08.45 Olujni svijet, serija
 09.10 Školski sat
 10.00 Žene, američki film
 11.50 Idemo na put s Goranom Milićem
 12.35 Glas domovine
 13.40 Murder 101: Tajna zaključane sobe, američki film
 15.10 Školski sat
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.20 Županijska panorama
 16.40 Mala Tv:
 17.10 Crtani film
 17.25 U uredu 6, humoristična serija
 17.50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
 18.35 Potrošački kod
 19.05 Teletubbies
 19.30 Kriške sira 2, dokumentarna serija
 20.00 Feniksov let, američki film
 21.55 Dr. House 8, serija
 22.40 Whitechapel 2, serija
 23.25 Sinovi anarhije 2, serija
 00.10 Bitange i princeze 5, humoristična serija
 00.45 Retrovizor: 24 (8), serija
 01.30 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
 02.15 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija (R)
 02.40 Noćni glazbeni program

06.40 Speed Racer
 07.05 Monsuno, crtana serija
 07.30 Polja nade, serija R
 08.30 TV izlog
 08.45 Moja majka, serija
 09.45 TV izlog
 10.00 Izgubljena čast, serija R
 11.00 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12.00 Zauvijek susjedi, R
 12.35 IN magazin R
 13.20 Larin izbor, serija R
 14.20 Masterchef, reality show R
 15.25 Walker, teksaški rendžer
 16.25 Zauvijek susjedi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 IN magazin
 18.05 Polja nade, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Izgubljena čast, serija
 21.00 Larin izbor, serija
 22.00 Masterchef
 23.10 Večernje vijesti
 23.30 Klub Jane Austen, film
 01.30 Smrtonosna bitka, film R
 03.05 Flash Gordon, serija
 03.50 Frikovi, serija
 04.35 Ezo TV, tarot show
 05.35 Dnevnik Nove TV R
 06.25 IN magazin R
 06.40 Kraj programa

06.30 RTL Danas, (R)
 07.10 Yugioh, animirana serija
 07.35 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
 07.55 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 08.45 TV prodaja
 09.00 MacGyver, serija (R)
 10.00 MacGyver, serija (R)
 11.00 TV prodaja
 11.25 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.45 Krv nije voda, serija (R)
 12.40 TV prodaja
 12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 MacGyver, akcijska serija
 15.55 MacGyver, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.05 RTL Vijesti
 22.20 Generalova kći, igrani film, triler
 00.25 Kralj kaveza, igrani film, akcijska drama (R)
 02.10 Astro show, emisija uživo
 03.10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.45 Kraj programa

SRIJEDA 24.10.2012.

06.23 Tema dana
 06.40 Najava programa
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 Vijesti
 07.10 Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 Vijesti
 07.40 Dobro jutro, Hrvatska
 10.00 Vijesti
 10.16 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
 11.05 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 11.28 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
 12.00 Dnevnik
 12.40 Prkosna ljubav, telenovela
 13.30 Dr. Oz 2, talk show
 14.10 Skica za portret
 14.20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.30 Jelovnici izgubljenog vremena
 14.55 Riječ i život, religijska emisija
 15.35 Alpe Dunav Jadran
 16.05 Luda kuća, humoristična serija
 17.00 Vijesti
 18.00 Kontakt: Druga strana medalje
 18.20 8. kat, talk-show
 19.10 Tema dana
 19.30 Dnevnik
 20.10 Loto 7/39
 20.15 Globalno sijelo
 20.50 Nije ti život pjesma Havaja, dok.film
 21.45 Horizonti, vanjsko politička emisija
 22.40 Dnevnik 3
 23.20 Drugi format
 00.10 Seks i grad 6, humoristična serija
 00.40 Regionalni dnevnik
 01.00 Slijedi rijeku, američki film
 02.30 Dr. Oz 2, talk show
 03.15 Reprizni program
 04.00 Skica za portret
 04.10 Dnevnik 3
 04.30 Vijesti iz kulture
 04.45 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
 05.31 Horizonti, vanjsko politička emisija

05.35 Najava programa
 05.40 Među nama
 06.15 Prkosna ljubav
 07.00 Mala Tv:
 07.30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija
 07.55 Teletubbies

08.20 Connor na tajnom zadatku 3, serija
 08.45 Olujni svijet, serija
 10.00 Feniksov let, američki film
 11.50 Idemo na put s Goranom Milićem
 12.35 Reprizni program
 13.10 Potrošački kod (R)
 13.40 Slijedi rijeku, američki film
 15.10 Školski sat
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.20 Županijska panorama
 16.40 Mala Tv:
 17.10 Crtani film
 17.25 U uredu 6, serija
 17.50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
 18.35 Eko zona
 19.05 Teletubbies
 19.30 Kriške sira 2, dokumentarna serija
 20.00 Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.35 Nogometna Liga prvaka: Dinamo - PSG, 1. poluvrijeme
 21.40 Nogometna Liga prvaka: Dinamo - PSG, 2. poluvrijeme
 22.35 Nogometna Liga prvaka - emisija
 23.30 Sinovi anarhije 2, serija
 00.15 Bitange i princeze 5, humoristična serija
 00.50 Retrovizor: 24 (8), serija
 01.35 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
 02.20 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija (R)
 02.45 Noćni glazbeni program

06.40 Speed Racer
 07.05 Monsuno, crtana serija
 07.30 Polja nade, serija R
 08.30 TV izlog
 08.45 Moja majka, serija
 09.45 TV izlog
 10.00 Izgubljena čast, serija R
 11.00 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12.00 Zauvijek susjedi, R
 12.35 IN magazin R
 13.20 Larin izbor, serija R
 14.20 Masterchef, R
 15.25 Walker, teksaški rendžer
 16.25 Zauvijek susjedi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 IN magazin
 18.05 Polja nade, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Izgubljena čast, serija
 21.00 Larin izbor, serija
 22.00 Masterchef
 23.10 Večernje vijesti
 23.30 Divlja igra 3, igrani film
 01.10 Klub Jane Austen, film R
 02.55 Flash Gordon, serija
 03.40 Frikovi, serija
 04.25 Ezo TV, tarot show

05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:05 Yugioh, animirana serija
07:30 Ben 10: Ultimate Alien
07:50 Galileo, emisija
08:45 TV prodaja
09:00 MacGyver, serija (R)
09:55 MacGyver, serija (R)
11:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:40 Krv nije voda, serija (R)
12:50 Ruža vjetrova, serija (R)
13:50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 MacGyver, serija
15:55 MacGyver, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Sulejman Veličanstveni
22:05 RTL Vijesti
22:20 Mentalist, serija
23:15 Mentalist, serija
00:10 Na teži način, film, akcijska komedija
02:05 Astro show, show
03:05 Siloviti udarac, film, sportska komedija
05:00 RTL Danas, (R)
05:35 Kraj programa

**ČETVRTAK
25.10.2012.**

06:23 Tema dana
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:16 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
11:05 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
11:28 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz 2, talk show
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Hrvatska kronika BiH
14:55 Trenutak spoznaje
15:35 Pozitivno
16:05 Luda kuća, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Vaše priče
18:20 Znanstvene vijesti
18:25 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Kič? Nihilmente, dokumentarna serija
20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
21:40 Paralele
22:10 Pola ure kulture
22:50 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:30 Ciklus kulturni prvijenci: Dobri duh Zagreba, hrvatski film
01:05 Misija spašavanja, australsko-američki film

02:35 Dr. Oz 2, talk show
03:20 Jelovnici izgubljenog vremena
03:40 Paralele
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:45 Gradovi na obali 1, dokumentarna serija
05:31 Spektar, unutrašnje politički magazin

05:25 Najava programa
05:30 Ekumena, religijski kontakt program
06:05 Prkosna ljubav
06:50 Kurban (hadži) bajram, prijenos bajramske svečanosti iz zagrebačko islamskog centra
08:20 Najava programa
08:25 Djevojčica iz budućnosti
08:45 Olujni svijet, serija
09:10 Školski sat
10:00 Strani igrani film
11:40 Idemo na put s Goranom Milićem
12:25 Reprizni program
13:40 Misija spašavanja, australsko-američki film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Mala TV:
17:10 Crtani film
17:25 U uredu 6, serija
17:50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
18:35 Globalno sijelo
19:05 Teletubbies, serija
19:30 Kriške sira 2, dokumentarna serija

20:00 Strani dok.film
21:00 Nogomet: Europska liga: Dnipro - Napoli, prijenos
22:55 Nogomet: Europska liga - sažeci
23:25 Sinovi anarhije 2, serija
00:10 Bitange i princeze 5, humoristična serija
00:45 Retrovizor: 24, serija
01:30 Retrovizor: Zločinci u odijelima 1, serija
02:15 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija (R)
02:35 Noćni glazbeni program

06:40 Speed Racer
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Polja nade, serija R
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Izgubljena čast, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
20:45 Larin izbor, serija
21:45 Masterchef
22:50 Provjereno
23:55 Večernje vijesti
00:15 Zamka za snove, film

02:45 Divlja igra 3, film R
04:10 Frikovi, serija 8/16
04:55 Ezo TV, tarot show
05:55 Dnevnik Nove TV R
06:45 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
07:05 Yugioh, animirana serija
07:30 Ben 10: Ultimate Alien
07:55 Galileo, emisija
08:45 TV prodaja
09:00 MacGyver, serija (R)
10:00 MacGyver, serija (R)
10:55 TV prodaja
11:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:45 Krv nije voda, serija (R)
12:35 TV prodaja
12:50 Ruža vjetrova, serija (R)
13:50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 MacGyver, serija
15:55 MacGyver, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22:10 RTL Vijesti
22:25 CSI, serija
23:20 CSI, serija
00:15 Mentalist, kriminalistička serija (R)
01:10 Mentalist, kriminalistička serija (R)
02:00 Astro show, emisija uživo
03:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
03:35 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR

Sončani ponovno prigrabili fenjer

LALIĆ – Novo gostovanje sončanskom je Dinamu donijelo novi poraz i vratilo ga na samo dno tablice. U 8. kolu prvenstva Međuopćinske lige Sombor, Dinamo je u Laliću poražen od Panonije rezultatom od 2 – 4, poluvrijeme 2 – 2. Za nevjerovati, igra modrih bila je vrlo dopadljiva, stvorene su brojne prigode, u većini utakmice bili su bolji od svojega domaćina, pa su u nekoliko navrata za svoje brze akcije izmamili i pljesak objektivne domaće publike. Za Dinamovce utakmica je počela katastrofalno. Već u 4. minuti Panonija je vodila 2 – 0 i sve je mirisalo na novu katastrofu. No, plavi su se trgnuli, uspostavili terensku ravnotežu i sve konkretnije napadali. U 20. minuti Kmezić smanjuje iz opravdano dosuđenoga jedanaesterca, a u 32. Karajkov uspješno završava jednu brzu akciju i poravnava rezultat. U drugom poluvremenu Sončani igraju i stvaraju prigode, a domaćini postižu zgoditke. U 66. minuti, nakon nespretno intervencije Dinamove obrane domaćini s bijele točke dolaze u prednost od 3 – 2, a u 83. minuti iz protunapada postavljaju konačan rezultat Panonija – Dinamo 4 – 2. Ovim porazom dinamo je opet na samom dnu ligaške ljestvice.

I. A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA - II. RAZRED

Sloga – Vajska 0-0

PLAVNA – U posljednjem, sedmom kolu jesenskog dijela prvenstva Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka – II. razred, nakon tri uzastopne vrlo dobre igre Sloge, za očekivati

je bilo da ova momčad ostvari još jednu pobjedu na svom igralištu. To ipak nije uspjelo indisponiranim nogometašima, kako domaće Sloge tako i gostiju iz Vajske. Utakmica je ipak bila u pojedinim trenucima pomalo i borbena, ali pravih šansi nije bilo te je najpravedniji neodlučeni rezultat 0-0. Obje se ekipe nakon završenog prvog dijela prvenstva nalaze na polovici tablice i to je, čini se, realan rezultat njihovih mogućnosti. Na proljeće Sloge po običaju igra malo bolje i složnije, te se nakon odmora mogu očekivati bolji rezultati, kao i sama igra ove ekipe, koja često ima problema s fizičkom i psihološkom pripremom kao i sa sastavom tima za pojedine utakmice.

Z. P.

Poraz Zrinjskog

SUBOTICA – Gostujuća momčad Bratstva iz Ljutova slavila je protiv Zrinjskog 1932 (1-0) u 8. kolu subotičke Gradske nogometne lige. Pionirska ekipa »plavo-bijelih« uvjerljivo je bila bolja od vršnjaka iz Đurđina (6-0) u 5. kolu PGFL Subotica.

PLIVANJE

Uspješan nastup

BANJA LUKA – Proteklog vikenda u Banjaluci je održan međunarodni plivački miting na kojem je sudjelovao 21 klub s 392 natjecatelja iz: Bosne i Hercegovine, Slovenije, Srbije i Švicarske. Plivači Spartaka su osvojili ukupno 5 medalja (2 zlatne, 2 srebrne i 1 brončanu). Novak Savić je osvojio dvije zlatne u disciplinama 50 leđno i 50 delfin, i dvije srebrne u disciplinama 50 slobodno i 200 slobodno. David Hunjadi je osvojio bronzicu u disciplini 100 prsno.

ISTANBUL

BAVARIA

PRAG

TOSCANA

www.turizam.sutrans.rs

024/ 555 466

TURISTIČKA AGENCIJA
JP SUBOTICA-TRANS

Na голу jedine neporažene švedske momčadi

*Samo 10 lopti u
22 susreta završilo
je u njegovoj mreži*

Nekadašnji vratar dva najpoznatija subotička nogometna kluba, Spartaka i Bačke, Božidar Tumbas, upravo je iz redova crveno-bijelih otišao u nogometnu pečalbu put daleke Švedske u kojoj već drugu sezonu brani gol momčadi Nordverlanda. Nogometna prvenstva su u ovoj skandinavskoj zemlji završena i trenutačno je vrijeme jesensko zimske stanke koju Božo provodi u krugu svoje obitelji.

»Nordverland je momčad koja se do ove sezone natjecala u petoj švedskoj ligi, a u kojoj skupa s još dvojicom nogometaša iz Subotice (Babić i Nimčević) igram već drugu sezonu. Prvenstvo smo završili bez poraza, ja sam primio samo deset pogodaka i posve zaslužen smo izborili plasman u viši rang natjecanja, četvrtu švedsku ligu«, iz prve ruke nas je informirao nogometni vratar Božidar Tumbas.

ŠVEDSKI NOGOMET

Najpopularniji svjetski sport svoju planetarnu popularnost zahvaljuju činjenici

kako se lopta gura na svim kontinentima i podnebljima. Na dalekom sjeveru Europe, gdje trenutačno živi i radi Božidar Tumbas, nogomet istina nije najpopularniji, ali ipak spada u vrh sportskog interesa.

»Švedska je ipak, prije svega, zemlja hokeja koji je apsolutno na prvom mjestu popularnosti, dok je nogomet recimo na trećem mjestu. Ali su zato njihove nogometne lige, realno, jače od naših, pa je primjerice četvrta liga koju ćemo sljedeće sezone igrati u rangu naše Druge lige. Radi se o poluprofesionalnoj nogometnoj ligi, za razliku od pete lige koja je bila amaterska, no na švedskim nogometnim terenima se igra znatno drugačije nego kod nas. Mnogo više se trči i snažnije igra, jedino je razlika u taktičkoj kvaliteti u kojoj smo mi još uvijek u prednosti nad Šveđanima. Zbog toga u našoj momčadi ima devet stranaca i samo dva domaća nogometaša. Prema važećim švedskim propisima u početnom sastavu momčadi smije biti najviše osam stranaca,

a u Nordverlandu ima nas čak petero iz Srbije, te dva Makedonca i jedan Poljak.«

SEZONA ZA POVIJEST

Za plasman svog kluba u viši natjecateljski rang velike zasluge imaju i odlične obrane vratara Nordverlanda Božidara Tumbasa, koji je tijekom cijele sezone pokazao kontinuitet odličnih nastupa.

»Jedina smo momčad u Švedskoj koja je proteklu sezonu završila bez poraza, jer smo na 22 prvenstvena susreta zabilježili 18 pobjeda i četiri neriješena rezultata. Moj doprinos ukupnom rezultatu ogleda se u činjenici kako sam u 22 nastupa primio svega 10 golova, i time u najboljoj mjeri opravdao povjerenje trenera koji me je na preporuku jednog mog prijatelja angažirao za Nordverland.«

ŽIVOT U ŠVEDSKOJ

»Mjesto u kojem trenutačno živim kao nogometni pečalbar je zbilja malo i broji svega 300-tinjak stanovnika, ali je zanimljivo istaknuti kako se na tribinama prilikom svakog našeg susreta nađe jednaki broj naših navijača, naglašava Božidar.

Nogometna sezona

Zbog specifičnih vremenskih uvjeta nogometna sezona u Švedskoj traje od sredine travnja do konca rujna, uz pauzu u srpnju.

Na pitanje kako između treninga i prvenstvenih susreta izgleda njegov život u dalekoj Švedskoj, s malim uzdahom odgovara:

»Živim u malom mjestu pa često zna biti dosadno, jer ima mnogo vremena tijekom kojeg se i nema baš mnogo toga raditi. Treniramo četiri puta na tjedan plus natjecateljski susret, a slobodne trenutke najčešće provodim uz računalno i zahvaljujući internetu dobro sam informiran o svim događanjima u Subotici.«

Švedska je jedna izuzetno lijepa država, ali su zbog njene veličine mnoge nogometne relacije poprilično daleke. Do sada su nam odlasci na pojedine prvenstvene susrete trajali i do četiri sata puta, a sada u četvrtoj ligi bit će i još daljih putovanja. Ali sve je to dio našeg nogometnog posla.«

DRUGA MLADOST

Iako ima 35 godina, Božidar Tumbas je pokazao i dokazao kako godine jednog vratara mogu učiniti još boljim. Suverenim čuvanjem gola Nordverlanda zasigurno je skrenuo pozornost švedske nogometne javnosti.

»Volio bih braniti još barem 4-5 godina, a ukoliko me zdravlje posluži možda još koju godinu i duže. Na vratima se dobro osjećam i ne osjećam teret godina, što sam konkretno i dokazao u proteklom prvenstvu«, zaključio je na kraju razgovora vratar jedine neporažene švedske momčadi u protekloj 2012. godini, Božidar Tumbas.

POGLED S TRIBINA

Sve po planu

Prvo je u prošli petak Hrvatska slavila u gostima kod Makedonije (2-1), a potom je na domaćem terenu u Osijeku u utorak »apsolvirala« Wales (2-0) i upisala novih (planiranih) šest bodova na svoj kvalifikacijski konto. Izbornik Igor Štimac, iako u početku pomalo osporavan od strane brojnih dežurnih kritičara (osobito nakon poraza protiv Švicarske u prijateljskom susretu u kojem je debitirao na kormilu reprezentacije), uspio je postaviti stvari na svoje mjesto i nakon četiri susreta u skupini osvojiti lijepih deset

bodova. Pobjedama protiv Makedonije (1-0, 2-1) i Walesa (2-0), te velikim bodom protiv Belgije (1-1) u Bruxellesu, na najbolji način je zaokružena ova 2012. godina u kojoj je započeo kvalifikacijski ciklus za plasman na Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014. godine.

Što se tiče momčadi koja je ispunila zacrtani plan svog novoga izbornika, po imenima koja oblače vatrenu majicu ne vidi se previše odstupanja od postave s kojom je svoje-vremeno igrao Slaven Bilić, ali se vidi drugačiji pristup igri i koncipiranju sastava koji ovisno o protivniku doživljava česte rotacije. Protiv Belgije je u obrani debitirao Radošević, u susretima s Makedonijom napad je predvodio Jelavić, dok je kontra Walesa od prve zaigrao Eduardo. Pored odličnih rezultata, zajedničko svim navedenim imenima je činjenica kako je svatko od spomenutih ukazano prilikom iskoristio maksimalno i svojim učinkom pridonio upisivanju novih bodova.

Najbolji primjer zalaganja pokazao je Rakitić, koji je nakon slabe partije protiv Makedonije u Zagrebu bio žestoko kritiziran od izbornika Štimca, ali je sve to na najbolji način asistencijom i golom, popravio u Skoplju.

Slijedi zimska stanka, sve do 22. ožujka iduće godine kada se nastavljaju kvalifikacije za sljedeće SP, a u Zagreb stiže reprezentacija Srbije na vjerojatno najteži, u psihološkom smislu, natjecateljski meč za obje momčadi.

Ali do tada ima još mnogo vremena. Sada treba uživati u ostvarenom rezultatu.

D. P.

KOŠARKA

Pobjeda Cedevite

Minimalnom pobjedom protiv Crvene zvezde (68-66), košarkaši Cedevite jedini su uspjeli osvojiti bodove u

4. kolu regionalne ABA lige. Split je poražen na gostovanju kod Igokee (79-64), Krka je bila bolja od Cibone (69-67), dok je Zadar na domaćem parketu kiksirao protiv Union Olimpije (66-78). Cedevita se nalazi na drugom mjestu sa 7 bodova, Split ima 6 (8), Cibona 5 (9), a Zadar je najslabije plasirana hrvatska momčad s 5 bodova i nalazi se na 12. mjestu.

RUKOMET

Prvi poraz Zagreba

Momčad Kadett Schaffhausena nanijela je u trećem kolu Lige prvaka u skupini D prvi poraz Zagrebu (28-27). Hrvatski prvak nalazi se na trećem mjestu s tri osvojena boda, a sljedeći susret igra na svom terenu protiv najjače momčadi ove skupine Barcelone, u subotu 20. listopada u 18 sati.

TENIS

Čilić jedini u 100

Slabi rezultati Ive Karlovića (107. mjesto) i Ivana Dodiga (130.) ostavili su Marina Čilića (14.) kao jedinog hrvatskog tenisača među 100 najboljih svjetskih igrača današnjice. Prije samo godinu dana hrvatski je tenis imao čak četvoricu igrača u ovom elitnom društvu.

HOKEJ

Medveščak sve bliži vrhu

Pobjedom u gostima kod Dombriner EC-a (4-3) u 12. kolu, hokejaši Medveščaka nastavljaju seriju dobrih rezultata koja ih je dovela do četvrtog mjesta na tablici EBEL lige. U sljedećem kolu, u petak 19. listopada »medvjedi« gostuju TWK Innsbrucku.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infra-struktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Apartman za dve osobe, pored mora u gradu Hvaru, luksuzno uređen. Popust u rujnu 50%! Tel.: +385 95 9056576.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Prozivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Izdajem novu garsonjeru soba, kuhinja, kupaonica. Centar Subotice, ulica Nikole Kujundžića (kod katedrale) kompletno namještenu novim stvarima i priključcima. Cijena 80 eura. Tel.: 754-650 ili 064/201-56-89.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/preplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

NOGOMETAŠ ZALJUBLJEN U PLES

Driblinzi u plesnim koracima

Mladena Đaloka znam još kao dječarca. Odrastao je u Moroviću, uz Bosut i Studvu, odlazio na pecanje i sa ocem na nogomet. Hit je bio domaći ligaš Jedinstvo, rasadnik dobrih nogometaša. Ali, rano je otišao iz sela, nije završio ni niže razrede osnovne, jer moralo se, nerado govori o tome. Sa deset godina života čovjeku i ne ostanu baš sve nedaće u sjećanju. Prvo su vrijeme živjeli u Osijeku, kod očeve tetke, Zdenke, a kada su zamijenili kuću u Moroviću za Gunju, Mladen seli s roditeljima tamo, no starije sestre, *Marijana* i *Ljiljana* ostale su u Osijeku, u srednjoj školi. nedugo zatim, kada je osnovnu završio u Gunji i on dolazi k sestrama. Upisao je Matematičku gimnaziju, uspješno je završio i upisao Ekonomski fakultet, no studij se malo oduljio, jer igrao je nogomet.

NOGOMETNA KARIJERA

S ponosom govori o prijetku, o Moroviću, selu u kojemu su živjele generacije Đaloka, ali ipak priznaje, rođen je u novosadskoj bolnici 1983. Otac *Ivica* i majka *Marica* bavili su se poljoprivredom, bili najbolji proizvođači povrća u Moroviću, a Mladen je treće dijete. Daskora je živio u Osijeku, ali se ovoga ljeta preselio u Vinkovce, a imao je jak razlog. Djevojka *Sanja* upisala je Farmaceutski fakultet, a sada, kad skupa žive, i Mladen je nakon završenog stručnog studija ekonomije, upisao farmaciju, i školovat će se uz rad. Rano je počeo

igrati nogomet, otac ga upisao kao dječarca u NK Osijek. Sa deset godina navukao je bijelo-plavi dres i sa Osijekom prošao sve dobne kategorije. Sa kadetima je zabilježio mnoge lijepe trenutke i jedne su godine osvojili Kup Hrvatske u jakoj konkurenciji zagrebačkog Dinama, splitskog Hajduka, vrlo dobre Rijeke i slavonskog susjeda Cibalie. U sljedećoj kategoriji, juniorima, također je među boljima a na međunarodnom nogometnom turniru u Slovačkoj bio je kapetan osječke momčadi. Među prvim je ušao među seniore, bio na posudbi kod Grafičara i na prvoj, debitantskoj utakmici za NK Osijek, protiv Varteksa iz Varaždina, ozlijedio je zadnju ložu. Dugo se oporavljao od povrijeđene, na njegovo su mjesto uskočili drugi dečki, a on nezadovoljan sta-

tusom raskida ugovor i prelazi u redove drugoligaša iz Vukovara, HNK Vukovar. Još u pionirskom uzrastu, došli su k roditeljima skauti iz zagrebačkog Dinama, no dogovor nije postignut. Otac bi i pristao, ali mama nije mogla dozvoliti da tako mali ode u bijeli svijet. Ali u nogometu je ostao i za NK Vukovar igrao od 2003. do 2006. godine. Odigrao je stotinjak utakmica, postigao 20-tak golova, mada nije bio na poziciji napadača, već lijevog bočnog i imao puno više asistencija nego pogodaka. Dok je igrao za Vukovar družio se i s *Markom Moravčićem* iz Subotice, koji je tu pekao nogometni zanat. Nogomet je doista volio, bilježio i međunarodne uspjehe, jer sa ekipom sa osječčkog Pravnog fakulteta, njih dvojica sa ekonomije, su na svjetskom prvenstvu sveučili-

lištara u Beču 2007. godine osvojili titulu vice šampiona. Titulu šampiona osvojila je odlična ekipa Irana. Imao je i ponudu iz grčkog ligaša, jedno je ljeto proveo u Ateni, u Grčkoj na probi, ali do realizacije nije došlo, vratio se ponovno u Vukovar i stekao novu ljubav.

PLES

U Vukovaru se družio sa vratarom *Davorom Marčetićem*, koji je u Osijeku, sa bratom Dejanom vodio plesni klub D & D, iz čijih je redova poteklo sve ono što se u Hrvatskoj bavilo plesom. Davor je nekolicinu njih molio da dođu na ples, ima lijepih djevojaka i oni su se odazvali. Mladen je brzo napredovao, predano trenirao, jednostavno išlo mu od ruke, i noge, i ubrzo je sa partnericom osvojio prvu titulu na turniru u Osijeku, a onda je to zaredalo. Sa novom partnericom, *Martom Huber*, koja dolazi iz glazbene i plesne obitelji, osvojio je i dva hrvatska prvenstva, ove godine u Zagrebu i prošle godine u Osijeku, stekao status instruktora i zarađivao od plesa. I dalje pleše u klubu, ali prelaskom u Vinkovce otvorio je svoj klub i trenira vinkovačke klince i klinceze, i pohvalio se da se baš njegov par mališana plasirao u finale »Super talent«a na HRT-u. Kao licencirani instruktor vodi i tečaj Zumba-fitnessa a to je spoj vježbi iz fitnessa uz koreografiju latino plesova, odlična stvar koja osvaja mlado i staro.

Slavko Žebić

Bog je Vragu udilijo 21. vik

Bać-Ivina duša se opet ispunila jadom, jidom i čemerom. Što više gleda televiziju, sve je sumorniji. Ništa lipoga više ne mož ni vidit, ni čut. Samo pokazivu ko koga kaštiguje, ko je šta ukro, ko koga ubijo i ko bi cilomu svitu šipak pod nos. A pravu i od svakaki eroje. »Triba samo da nam se dica utvoru u nji, pa da budu kogod i štogod ako se ošišu načelavo i obisu zlatne lance, a ne daj Bože i ako kogagod zatuču. Zoto nam sad već i škulari tuču učiteljice, a ako baš i ne možu i dade su jim u stanju pomoć. A eno gledam niki dan, pa sve ne virujem, jednoga učitelja natukli drugi učitelji, bilo ji vraganajst. Pravi eroji, imadu ta dica od koga i učit. Pa eno, prvač i jedan popa nikakom darongom zatuko jednoga momka, vada vaj ni tijo jist. Prija toga, opet, jedan drugi popa nakro ni sam ne zna koliko, pa sve to obnarodovali, al se više ništa ne spominje«, kaže on njegove. Veli je i da je našodirop kupit kakugod pečicu, pa je namistit u vojatac, pa tamo prizimit. »No, čoveče, ti ko da si ograjiso. Pa vamo ti lipo, čisto, u vrućemu si, možeš radit šta oš, ko da ti niko tira da cili dan samo glediš u tu vražju škatulju«, veli njegova i otrne televiziju. »Pa jeste, al tude se oma triba izuvat, a ja zimi brež moji cokula ko da sam bos. A ništa mi se tamo i bundivara brže oladi«, počme već filtozirat bać-Iva. U tomu naide dada, ko da je čeko iza vrati i nosi zdilu naerendani bundiva. »Evo, curo, dono ja malo bundiva, pa ako bi tila jednu otegnit, znadeš da moje baš i neće za rukom. A... znadeš...ne bi marijo i da od okrajaka napraviš naku prikapanu pogaču, pa je spečeš u tavice. Ti bolje znadeš, moja uvijek špara na masti«, veli dada i oma zapali televiziju. Baš potrefijo, opet divanu kako su dole napravili veliku gužvu i zapalili nikake zgradice baš tamo di se prilazi iz države brež granica, u državu što za po svita jeste, a za po i ni država. Potli, opet, pokazivu kako su na fodbalu iskidali sidalice, puno toga popalili, a na kraj se i potukli sa žandarima. »Eto, dado, vidite šta nas je snašlo? Pa baš zoto ni ne voljim gledat voga vruga, ko ga lud samo izmislijo?«, veli bać-Iva priko volje. Njegova već otešla, posula bundivama i za dram tepsija bila u rerne. A i pogaču ispriklapala, dobro podmazala tavicu, malo metnila na vatru, pa ko veli nek stari, kad sve bude gotovo, ponese doma, pa čedu se i on i majka i zasladiť i zamastit. Kad no, majka oma š vrati skida ljope i udeša se zastal. »Eto, curo, došla i ja, pa velim da se svi malo zaslاديمo bundivarom«, veli. »Ajoj, majko, slušam ja staroga i mojega, ko da nemu pametnija posla, nego dangubit prid televizijom i još se i protirivat. A vidim i da je na cilomu svitu zavlado nečisti, da niko više ni š kim ne može. Brat će na brata, sin na oca, mali na velikoga. I svi bi se samo ratovali«, veli bać-Ivina. »E, curo, znaš ti nu pripovijku. Kad je Bog dilijo ko će od apoštola šta radit, Vrag se progurko i sto prvi u red. Bog ga oma pošalje na kraj. Vidi Vrag da će njemu slabo šta ostat, pa se progurka, veli makar će upolak. Bog ga opet pošalje natrag i tako nikoliko put. I kad su se svi izredali, Vrag dojde prid njega, al za podilit ni više ništa ostalo. Bog onda šta će, ku će, udili mu 21. vik, pa nek raspolaže š njim«, veli majka, a onda se umudri i uzme patrice, veli u molitve će lakše dočekat bundivaru.

Piše: Ivan Andrašić

19. listopada 2012.

Ne žalosti čovjeka siromaštvo, već želja.

Epiktet

Dobra je svaka muka koja nas povezuje i loše je svako dobro koje nas razdvaja.

Dušan Radović

Više vredi vojska magaraca koju predvodi lav, nego vojska lavova koju predvodi magarac.

Napoleon

Može im se!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Darko Glavan

Koje je godine i gdje rođen hrvatski povjesničar umjetnosti i rock kritičar Darko Glavan?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

Koji je predmet predavao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu?

U kojem je glasovitom zagrebačkom muzeju radio kao kustos?

Koji je bio njegov glavni interes u području likovne umjetnosti?

U kojem je časopisu objavio prve glazbene kritike?

Koju je nagradu postuhumno dobio za životno djelo?

Koje je godine i gdje umro Darko Glavan?

Roden je u Rijeci 29. lipnja 1951. godine.
Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.
Predavao je na Odsjeku muzeologije.
U muzeju Mimara.
Novi mediji i masovna kultura.
Pop express.
Porin 2010. godine.
U Varaždinu 12. srpnja 2009. godine.

Pita učiteljica Pericu:

- Perice što nam daje krava?

- Mlijeko.

- A što nam daje koka?

- Jaja.

- A što nam daje koza?

- Zadaću.

Igra se Perica sa školskim prijateljem, kad ugledaše dvoje tek vjenčanih kako izlaze iz crkve.

- Vidi sad panike... - kaže Perica, pride mladoženji i obrati mu se:

- Bok TATA!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN::SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA *19.10 - 22.10.2012. ***

- ODGODA PLAĆANJA

ČEKOVIMA GRAĐANA DO 90 DANA

Papalina rinfuzno 1 kg

-11%

119.90din ~~135.90~~

LMF golden fish sardina
tomato 125g

88.90din ~~109.90~~
1kg=711.20din

Margarin stoni 250g

-21%

59.90din ~~75.90~~
1kg=239.60 din

Voda Radenska
1.5 litra

-28%

39.90din ~~55.90~~
1litra= 26.60 din

Brokuli svježi 1 kg

-20%

55.90din ~~69.90~~

Sok Frutella 2litra:
cola, orange, bitter lemon

-15%

55.90din ~~65.90~~
1litra=27.95 din

Kruška svježa 1 kg

-31%

85.90din ~~124.90~~

Ornel Blue Fantasy 3litre

-30%

457.90din ~~657.90~~
1litra=152.63 din

Tjestenina amorosi, fusilli
penne rigate 400g

-25%

51.90din ~~75.90~~
1kg=129.75 din

Toalet papir Perfex 12 kom., 2 sloja
Bref Duo-Aktiv original Pine 60ml

-23%

309.90din ~~403.90~~

NOVO

PETAK-SUBOTA-NEDJELJA POPUST -10%
popust se odnosi i danima 25. i 26. listopada na svaku kupnju

SVI ČEKAJU NOVI PLUS!

PLUS

Informativne novine • 16. oktobar 2012. godine • br. 42 • www.svastara.rs

Najgori zdravstveni sistem u Evropi

Nedavno je u Evropi objavljen Evropski zdravstveni potražnjački indeks, po u našoj zemlji najgori u Evropi. Na znanje da li je zaista tako, ali šta može da zaključi običan građanin ako ministar zdravlja na operaciju odlazi u inostranstvo? Navodno zbog toga, da bi se potom nas primenjuje više od dve decenije, duže nego u zemlji u kojoj je operisan li, kada šef države zbog karte-vile ruliškog zahvata zove lekara iz inostranstva, dok naši asistira...

Primeri koje ćemo navesti odigrali su se u Subotici, iako, po prirodi stvari, nisu ograničeni samo na naš grad i zorno pokazuju da u organizaciji zdravstvene zaštite ima mnogo toga što je lako popraviti. Ne znam ima li nekog ko je poslednjih meseci uspeo da u apoteci pronađe Lasix, široko korišćen i poznat lek. Nema ga, jer nema novu cenu, čitaj, cena mu je, kao i mnogim drugim lekovima, određena prema nekom...

Ista kućica, bez recepta, u slobodnoj prodaji, koštala 47 dinara! Bolnici debelo zalag u potrebu deceniju života potreban je određeni lek za Alchajmerovu bolest, koji se ne može ispisati bez miljenja neurologa, što bi bilo u redu. Neurolog na svom nalazu navede da je kontrola potrebna nakon...

podne, nigde nikog, osim dežurnog na šalteru. Nakon izvesnog čekanja on kaže da lekara nema i ne zna kada će stići, najbolje da se ode na hitan prijem u bolnicu. Ali gde ču! Za hitan prijem je potreban uput lekara! Izgleda blesavo, ali noga i dalje boli, pa hajd po uput. Ni lekari koji ga izdaje nije jesno zašto je potreban, ali naoružan uputom, čovek odlazi na hitan prijem ortopedsku ambulantu, jer nema lekara. Na šalteru ambulantne, već je oko pola dva popodne, poslednji tula samo da vidimo hoće li vas doktor primiti. Primio ga je, srećom ni poverda nije bila opasna... Možda naš zdravstveni sistem i nije toliko loš.

Kancerogeni hrom na gradskom zemljištu

Zavod za javno zdravlje Subotice upozorava građane na kancerogeni hrom na gradskom zemljištu. Hrom je opasna materija koja se nalazi u betonu, cigli i tlu. Hrom se može naći u starijim zgradama, posebno u onima koje su izgrađene pre 1960. godine. Hrom može da izazove kancer i druge zdravstvene probleme. Zbog toga se preporučuje da se izbegne kontakt sa hromom, posebno u starijim zgradama. Hrom se može naći u starijim zgradama, posebno u onima koje su izgrađene pre 1960. godine.

Gradsko zemljište Subotice je izloženo kancerogenom hromu. Hrom se nalazi u betonu, cigli i tlu. Hrom se može naći u starijim zgradama, posebno u onima koje su izgrađene pre 1960. godine. Hrom može da izazove kancer i druge zdravstvene probleme. Zbog toga se preporučuje da se izbegne kontakt sa hromom, posebno u starijim zgradama. Hrom se može naći u starijim zgradama, posebno u onima koje su izgrađene pre 1960. godine.

Ukinuto plaćanje na rate

Korisnici usluga JKP "Subotičagas" prole nedelje dobili su obavestjenje da se, odlukom Upravnog odbora "Srbijagas", ukida odloženo plaćanje gasa od 37,5 odsto od ukupnog računa, pa će korisnici morati svoje račune da izmiruju u celosti. Obavestjenje je stiglo pismenim putem, uz račun za septembar, neposredno pred početak grejne sezone! To je dodatni udar na budžete oko 9000 subotičkih domaćinstava koje koristi gas. U "Subotičagasu" kažu da je to bilo neophodno uraditi jer bi u suprotnom morala da se poveća cena tog energenta. Drugi ratu ukupnog računa za gas do sada je trebalo platiti u roku od šest meseci, a primenom nove odluke građari će već i račun za oktobar morati da plate u celosti.

Direktor "Subotičagas" Drago Horvacki potvrdio je da je odluka o ukidanju odloženog plaćanja gasa doneta 1. oktobra. On kaže da su se u "Subotičagasu" odlučili na ovu odluku zbog toga što su u septembru imali veliki pad u plaćanjima gasa. On kaže da su se odlučili na ovu odluku zbog toga što su u septembru imali veliki pad u plaćanjima gasa. On kaže da su se odlučili na ovu odluku zbog toga što su u septembru imali veliki pad u plaćanjima gasa.

dobre plaćati i da, polazeći od te činjenice, ne veruje da će biti većih problema sa naplatom računa u narednom periodu. Osim toga, kako kaže, veliki broj građana proteklih godina uložio je značajna sredstva u efikasniju izolaciju svojih kuća, što će lakše umanjiti račune.

A šta na sve to kažu građani? Reakcije su različite, ali se svi svode na negativne. Počet od penzionera koji strahuju da će zimu provesti u hladnom, od zaposlenih koji, ukoliko imaju i drugu opciju grejanja, brže-bolje kupuju drva i laganoju kupku. S obzirom na važnost cene struje, upada da je ovo (najpovoljniji) način grejanja pa će se, nesumnjivo, i potražnja za radiatorima na struju povećati. U mnogim domaćinstvima opcija je i racionalnije grejanje protorja, sve u cilju uštede gasa. S obzirom na sve postojede i već navedena poskupljenja, i više nego izvesnom zimom koja kuća na vrata, period koji je pred nama bio sve, samo ne lak. Ko preživi - pričaće, a do tada, bar nam prijavite tople čebe i vreo čaj. Og kamile, za smirenje.

T.M.T.

Svaštara ... najefikasnije

16. oktobar 2012. •

7.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara